



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# **Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliensis**

**Vestri, Ottaviano**

**Coloniae Agrippinae, 1597**

**VD16 V 940**

Ex Libro VII.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

34 in cap. cum Bertholdus, de re iudica, quod\* si is, cui commissa est testium receptio, subdeleget alium ad testes examinandum parte reluctante, tunc examen est nullum, fallit tamen, si partes expresse, vel tacite consentiant, aut si duobus partibusve examen commissum fuerit conuersum vel diuisum. & vnus ita subdeleget, quia sustineretur examen, nec pars contradixerit. & dissimulatur haec nullitas, caritatis, ut vitale per inutile vitietur, veluti sic fuisse in Imperiali camera decisum, testatur Ioach. Mynsing, in suis singularibus obseruatio. in Cent. 3. obseruat. 41. Nico. Anto. Grauat.

## LIBER VII.

DE CALCULO FERENDAE SENTENTIAE, ALLEGATIONIBUS FACTI, VEL IURIS, ATQUE IPSIUS SENTENTIAE PROLATIONE.

## CAP. I.

## SUMMARIVM.

- 1 Regestum cur sic dictum, & num. 19.
- 2 Regestum notarius facere non potest, nisi partium mandato.
- Salarium regesti quando procurator solueretur, eod. num.
- 3 Praeceptum nulla precedente causa cognitionis valet, nisi adesset clausula, si censerit se gratum, compareat.
- 4 Publicatio testium quando in Romana Curia fieri solet.
- 5 Terminorum mala obseruatio, processuum defectus quando seruari possit.

6 Cur

- 6 Citationis defectus, etiam per expensarum refectionem insanabilis est.
- 7 Ius nouum si in causa superueniat, quid à cauto cause patrono agendum sit.
- 8 Expense an referuentur in fine litis in processus sanatoria.
- 9 Dubia quando litigantibus dari soleant.
- 10 Iuramentum suppletorium semiplenè probanti datur.
- 11 Sententia pro excommunicato ferri non potest.
- 12 Stylus siue mos pronunciandi prout in cedula.
- 13 Sportule an licitè capi à iudicibus possint, & nu. 31. & 32.
- 14 Sententia conformis libello esse debet.
- 15 Dilatione pendente, non est sententia ferenda.
- 16 Interloquutoria reuocatur per solitas repositiones, quæ fieri solent, & num 33.
- 17 Iudex interloquutorias reuocat ante sententia prolationem.
- 18 Notarius potest clausulas consuetas extendere, licet illa non fuerint expresse, & nu 34.
- 20 Auctorum editio non debet fieri à notario, nisi iudice mandante.
- 21 Preceptum cum clausula, si senseris te grauatum, &c. an sit interloquutoria, & de eius virtute.
- 22 Actorum exemplum, & non exemplar adendum.
- 23 Iudex appellationis an possit mandare, vt exemplar siue originale ei transmittatur.
- 24 Iudicii officium quate.
- 25 Excommunicatus in iudicio agere non valet, sed

- se defendere utique potest, limita, ut numer. 28  
& 29.
- 26 Procurator si est excommunicatus, iudicium nullum.
- 27 Excommunicatio unde ortum habuit.
- 30 Conclusio in causa an sit de substantia.
- 31 Iudices debent esse contenti proprijs stipendijs nec sportulas capere.
- 32 Consuetudo capiendi sportulas, an excuset iudices.
- 33 Iudex suam interlocutoriam quibus casibus revocare non potest.

**P**robationibus iam expletis solent litigatores, vel saltem eorum alter, qui magis interlocutoriam speret ad causæ expeditionem properare, verum, cum raro, vel nunquam degustent patres causarum merita donec instruantur, tamen in eis quotidie interloquantur, prout natura ipsius instantis actus, qui dictum geritur, expostulat, modò de omnibus instruendus est iudex, & pro commodiori eius instructione, ac etiam, ut litigatores, vel eorum sollicitatores possint ad nos, quorum consilio & opera in hoc statu causæ plurimum indigent, universam causæ historiam afferre, nos noleuit, ut omnia, quæ apud actuarium hactenus gesta sunt, & quæ ipse in memorialibus suis habet, cum alijs causis, & in diversis etiam codicibus ac filzijs, vel etiam sacculis iuxta cuiusque ipsorum stylum & obseruantiam advocat, & custodit in vnum codicem explentur, quem  
 a & regestum a quasi res gestas continens vocant.  
 1 quod

quod \* tamen regestum non potest notarius fa-  
 cere, nisi de voluntate seu mandato partium vel  
 alterius ipsarum, & quando fiat communis v-  
 sus, obligat litigatores principales, & eis absen-  
 tibus, quasi in subsidium etiam ipsorum b procu-  
 ratores ad mercedem eidem notario ratione re-  
 gestu, & aliorum debitam. Rota decisione 303. in  
 not. licet procurator de procur. Quæ merces in  
 quouis Auditorio ad certam quantitatem taxa-  
 ta est, supra quam aliquid à partibus exigere eis-  
 dem non licet, imò consueverunt ex præscripta  
 quadam eorum urbanitate, quam vulgò gratiam  
 vocant, sponte soluentibus semper aliquid de  
 taxa remittere, contra verò morosos in soluendo  
 ab altera parte ratam eis tangentem, præuia  
 tamen monitione ad soluendum recipere, non  
 tamen solutionis, sed depositi nomine, idque (vt  
 opinor) vt is, qui ratam alterius soluit, possit il-  
 lam via magis fauorabili, & exequutiuam ab ad-  
 uersario recuperare. Ideo solet is, qui pro expedi-  
 tione causæ instat mandare notario causæ a-  
 ctuario, vt omnium actorum regestum confi-  
 ciat, & vna cum simili mandato semper aliquid  
 pro arra mercedis suæ eidem notario dare, & in-  
 terim monitorium obtinere cum clausula iu-  
 stificatoria si quis senserit, &c. contra aduersa-  
 rium principalem, si adsit, ac etiam procurato-  
 rem obtinere, quo sibi iudex iubere solet, vt de  
 rata mercedis notario debitæ parti sui tangen-  
 te infra tres dies satisfaciat, quo termino trium-  
 dierum elapso solet is, qui monitorium ob-  
 tinet, ratam mercedis notarij aduersario tan-  
 gètem penes ipsum notarium sub nomine depo-  
 siti consignare, & notarius cedula receptionis

nis dicti depositi soluenti manu sua conscrip-  
 tura facere consuevit, quæ postmodum apud ordina-  
 rios iudices paratam contra aduersarium exe-  
 cutionem habet. Tu igitur si ad hoc monitorio  
 ris, & putaueris te aliqua exceptione rueri posse,  
 utpote, quod principalis in Roman. Cur. ad-  
 fet. Rota dict. decis. 303. in not. vel alia eam in  
 dilationem trium dierum monitorio adiectam  
 propones coram iudice, qui monitorium dece-  
 nit, nec aliàs expectabis dictæ dilationis lapsum  
 & depositum apud notarium ex aduerso fieri,  
 quia post dilationem monitorio adiectam non  
 audieris, sed monitorium veluti iudicis præce-  
 ptum executioni demandabitur. Et ita recep-  
 tum est vsu, contra quem ego semel contendi et-  
 iam in casu, quo exceptio licet post dilationem,  
 ante tamen factum depositum, & re adhuc inte-  
 gra proposita fuerat, & responso per iudicem  
 à practicis habito. (quod siylum vocant, quoque  
 solent ij, qui in foro diu versati fuerunt, de eo,  
 quod viderint in foro seruari attestari) succu-  
 bui. Nec \* iste vsus ab ipsa lege, vel saltem con-  
 suetudine scripta abhorret, quoniam Doctores  
 attestantur istam consuetudinem Roma. Cur. ut  
 à similibus à præceptis iudicium inchoari liceat  
 Abb. in cap. ex parte verbo significet, qui dicit,  
 quod licet ante similia præcepta nulla præces-  
 rit litis contestatio, neque causæ cognitio, non  
 tamen habet monitus iustam de eo conuentionem  
 causam, ex quo fiunt, cum clausula, quod sen-  
 ferit se grauatum compareat, & comparando  
 pote t illud ad terminos simplicis citationis re-  
 ducere, & non comparando videtur debitum  
 pro quo monetur fateri, merito contra ipsum  
 utpo-

vrpote confessum exequi poterit, & attestatur i-  
stam practicam pro faciliore iudiciorum expe-  
ditione adinuentam fuisse in Rom. Cur. nec post  
tempora audiretur monitus volens negare, & li-  
tem contestari, Rot. decis. 549. in antiq<sup>o</sup>. Vtrum  
præceptum de litis contesta. Aduersus tamen  
hunc rigorem solent ordinarij, vbi extra casum  
mercedis notarij similia præcepta, seu monito-  
ria fiunt, reum etiam post tempora monitorij,  
& etiam post decē dies ad appellandum compa-  
rentem, etiam negare velit ex eorum quadam  
benignitate audire atque admittere.

At d vbi satisfactum sit notario, solet ipse re-  
gestum partibus, vt videant, commodare, etiam  
ei, quæ non soluerit, vbi enim sibi satisfactum  
fit, non quærit à quo, & regestum passim vtri-  
que parti concedit, non tamen principalibus ipsis si  
adsint, sed eorum sollicitatoribus sibi benè no-  
tis, & quandoque etiam non nisi eorum procu-  
ratoribus egregijs, & vbi regestum receperint,  
solent litigatores ipsi, vel eorum sollicitatores,  
si modò rebus suis benè prospicere velint, illud  
procuratori suo, quem sibi ex nostrum numero  
delegerint, afferre, vt vniuersam causæ historiã  
videamus, & pro habenda victoria operam no-  
stram præstemus. Qua in re consueuimus pri-  
mùm acta ea, qua possumus diligentia videre,  
& exinde naturam intentati iudicij, & quæ vtri-  
que parti incumbant iteratò speculari, & si a-  
ctoris partes sustinemus, si eius intentionem, si  
verò rei, si exceptiones, quibus nitimur actorem  
refellere, benè fundauimus, & si in hac causæ  
discussione comperiamus aliquam probatio-  
nē nobis deesse, curamus eam suppleri siue scri-  
pturis,

pturis, siue testibus fienda sit, solent que Patres ex eorum quasi præscripta benignitate, iura noua, materias, testes ferè semper recipere, etiam si concludum esset in causa. Aegid. conclus. 4. Articuli de proba. & conclus. 745. conclus. desisti, in integ. prout supra sæpius diximus.

4 Quod \* si probatio in testibus consisteret, cum depositiones testium sub secreta custodia retineantur, nec consueuerint in Ro. Cur. cauti causarum patroni petere, vt publicentur, nisi in tertia instantia, & tunc quoq; nisi cum ipsa tertia sententia immineret, & hoc, vt facultas non probata probandi, (quæ in pluribus utilis esse potest) vsque ad finem nobis conseruetur, conseruentur cauti causarum patroni apud Auditorem suæ causæ esse, & secum de meritis causæ differendo præsupponere se in probatis esse in his, de quibus maximè dubitent, vt his præsuppositis, pietatem iudicis prouocent. Solent enim Patres, præsertim à nobis sic lacessiti in hoc nobiscum benignè agere, & aliquid nobis ex testium depositionibus exprimere, saltem in genere, nos admonentes, quod non sumus in probatis in hoc vel in alio capite, & vbi de probitate procuratoris magis confident, apertius loquuntur, & quandoque depositionem alicuius testis in eo articulo, in quo probatio sua deficeret, vel in quo diuersa probatio afficere videtur, sibi legunt, sicque in hoc, & plerisque alijs, solent Patres probitati nostræ quandoque deterrere, nec propterea de hoc arguendi sunt Patres, quasi hoc fiat ad maiorem veritatis indagacionem, ne temerè in causis inducent, idq; non nisi cum his, quorum probrietatem sæpius experti fuerim,

fuerint, in quibus omnis subordinationis timor cessare videtur, cuius ratione duntaxat testium depositiones secretò custodiuntur, memores præsertim, quòd lex ipsa ob similem testium, quasi transitoriam ac mutilatam lecturam, non solet subornationem expauescere, & nihilominus vltiores probationes admittere, etià ab ijs, quorum probitas probata non esset, prout latè Doctores omnes, & post omnes Felinus in cap. vlt. tra tertiam, colum. 1. in princip. num. 1. extra de testi. Imò magis damnanda est nimia in iudicando facilitas eorum, præsertim, si qui prouentus magis, quàm veritatem affectantes rebus plerunq; suppressis sententias temerè non minus, quàm fulmina iaciant, ignorantes quidni quam grauior sit futura aduersus ipsos: Dei optimi maxi, iustitia, ac tantæ impietatis diuina vltio, nec satis memores còminationis Hieremiæ, qui aduersus eos hisce verbis proclamat. Væ vobis, qui iudicatis terram, quoniam iudicabimini. Et vbi explorauimus, in quo deficiat probatio nostra, vel aduersa nobis obsit, necessitati causæ nostræ, quibus possumus remedijs occurrere, antequam causa reliquis Patribus in auditorio confertur, seu (vt aiunt) in relationibus ponatur.

Verùm \* si non de probationibus meritis uel causæ, sed de processu, ac ordine iudicij dubitemus, aut talis est defectus, qui per terminorum reiterationem sanari potest, & tunc de eo nõ curamus, quia in ipsa petitione sententiæ petimus quoque ad terminorum reiterationem admitti in vim, vel innocentiam bullæ, vel specialis commissionis, & vtraque via sanatur omnis mala ter-

f

s

la ter-

la terminorum obseruatio. Cassa. deci. 10. de re-  
scri. aut processus in alia deficit, vel si etiam in  
ipsa terminorū obseruatione peccet, taliter ta-  
men, vt simplex reiteratio satis futura non sit,  
defectus vterius procedendo suppleri possit  
supplemus, si autem solet Signatura dare com-  
missionem sanatoriam, processus nulli, vt por-  
si parte absente, & minus legitimè citata proces-  
sum fuisset, & Signatura rescribit pro sanatione  
processus, vt praxmittitur facti cum clausula ta-  
men parte legitimè citata, quæ clausula impor-  
tat, vt ex illo processu non possit aliter iudicari  
nisi pars legitimè citetur, idq; \* ea ratione, quod  
6 citationis defectus etiam per refectionem ex-  
pensarum insanabilis reputetur tex. in clem. pa-  
storalis, ver. si. cæterum, de re iudi. Staph. car. 141.  
ver. postremo, nisi fortè citatio non fuisset in to-  
tum omissa, sed citatus fuisset aduersarius, defe-  
ctus tamen esset circa illius executionem, vt  
quia minus legitimè exequuta fuisset. Daretur  
nim hoc casu Signatura comissionem sanato-  
riam, sed cum alia clausula, dum tamen sic cita-  
tio nulliter exequuta ad citati notitiam perue-  
nerit, cui clausulæ satisfactum erit, quoquo mo-  
do probetur hæc notitia, dum tamè plena & cer-  
ta, text. in clem. causam in fin. de electio. Roma.  
consil. 360. Rota decis. 271. in not. si de speciali  
mandato, de dolo & contu.

7 Quod \* si non reiteratione terminorum, ne-  
que processus sanatione, sed eius extensione po-  
tius indigeamus, vt puta, si diu tecum egissem, &  
processu iam facto, (& quidem validè) ius no-  
uum mihi superueniret, vellemque ex eo obui-  
uere. Tunc cautus causæ patronus commissio-  
nem

nem impetrabit, qua Signatura rescribere solet, ut ex eisdem actis & processu super hoc nouo iure iustitiam faciat, Staphi. car. 148. à tergo, immò, quia in causa beneficali censentur litigatores à principio deducere omne ius, quod competit, vel competere potest, capitu. statuimus, de electio. in 6. ista ratione seruat Palatiū, quòd in beneficalibus super hoc nouo iure quando- cunque etiam post conclusionem in causa, dum tamen ante sententiam superueniente absque aliqua terminorum, vel prioris processus reiteratione, vel extensione, si per hanc nouam gratiam de bono iure meo, constaret, iudicari posset, Aegid. conclusio. 162. si ex gratia. Quo tamen casu, si altera pars dilationem ad partes peteret, daretur, vt possit venire instructus ad proponendum exceptiones, & defensiones suas respectu istius noui iuris argumen. text. in dicto cap. statuimus, in fin. &c. vt circa de electio. in 6. in cap. pastoralis, responso de exceptio. Aegi. dict. conclus. 662. Et vbi\* sanatoria processus peteretur, si modò causa beneficalis sit, dari solet, quodocunq; ante sententiam absq; aliqua expensarum refectione, secùs, si prophana sit causa, in quibus similes commissiones sanatoriarum dari non solent, nisi cum clausula refectionis expensis, cui solent cauti Procuratores addere hæc verba, si quæ de iure reficiendæ veniant, & hoc nisi fortè impetrans posset narrare paupertatem, quo casu loco præscriptæ clausulæ dari solet alia referuatis expensis in fine litis, cui nihilominus consueui semper eadem addere verba, si quæ de iure reficiendæ veniant, ne si orator ex aliquo legis capite posset se ad expensatum

SUM

rum refectione tueri, id sibi propter præscriptas preces minus liceret. Sraphil, car. 147. & sequenti, quæ expensæ quando reficiendæ veniant & quid, quantum, & quando hæc reiteratione sanatoriarum, ac extensuarum commissionis remedi operentur supra titulo de reiteratione terminorum, utpote, suo in loco fufus loquuti fuimus.

Reuifio ac iuxta eius exigentiam restauratio iam processu is, qui actoris partes agit, videbit, quòd sibi velit, & qualiter possit id ex actis obtinere, ac de omnibus breui sua informariuncula de ipso facto tantum iudicem instruere curabit, ex diuerso altera pars studebit, quo actoris aduersarij intentionem refellere possit, & exactè simili informatione facti de omnibus iudicem admonebit ambo in scriptis, & ubi alter ex litigatoribus rem differret, soleris, qui pro expeditione instat negligenti per cursorum intimare, qualiter Auditor habet regestum in manibus animo expediendi causam, ut sic interpellatus, vel veniat, vel auditor visa eius negligentia causam etiam eo non aliàs audito expediat, qui ubi sibi videtur causæ tuæ operam dare, acta omnia videt, informationes sibi à partibus datas legit, partes iterum atque iterum audit, rarò tamen in contradictorio, sed vnam seorsum ab altera. Et re ad saturitatem intellecta, historiam facti ipsius causæ vniuersam, ac difficultates, quas ipse sentit reliquis partibus in auditorio fideliter cõfert, vel saltim conferre debet, & causam sic in auditorio relata. Partes quandoque difficultates, utpote non probabiles non admittunt, causamque pro altera parte expediendam notant, quandoq; etiam de eisdem,

dem, vel potius de alijs ipsi dubitant, & Audito-  
 rem causæ ponentem instruunt de his, in qui-  
 bus dubitant, & pro quorum dissolutione de-  
 beat dubia litigatoribus dare, & aduocatos ad-  
 mittere. Quandoquidem non consueuerunt an-  
 tiqui Patres dubia litigatoribus dare, nisi vni-  
 uersa causæ historia in auditorio relata, & nisi  
 ea, in quibus Patres dubitarent, sicque rarò vel  
 nunquam, nisi de his, in quibus sapientes dubi-  
 tarent, non disputabatur, & causæ melius intel-  
 lectæ citius & sanctius expediebantur. Nostris  
 verò temporibus rarò vel nunquam vniuersa to-  
 tius causæ historia in auditorio simul, & semel  
 recensetur, sed sigillatim, quantum ad cuiusque  
 dubij, de quo disputetur, dissolutionem perti-  
 net, nec disputamus ea, in quibus Auditorium,  
 sed in quibus vel auditor ipse, vel quandoque e-  
 tiam in quibus indocti & importuni causarum  
 patroni dubitant, quorum importunitati Pa-  
 tres ex eorum benignitate nonnunquam defe-  
 runt, licet quandoque protestetur, quòd si in  
 hoc eis morem gerant, caponorum impensam  
 ferrent. Est enim caponorum impensa certa pœ-  
 na, quam auditorium ei auditori, qui non pro-  
 babile dubium partibus dedisset, disputandum  
 non exigit, sed iocosè potius comminatur, qua-  
 si hoc fuerit inter patres, aliàs semel vel pluries  
 seruatum.

Generaliter \* verò dubia litigatoribus dari  
 solent, ad effectum, vt aduocatos consulant, &  
 allegationes suas tam iuris, quam facti deducant,  
 semper cum comperenti dilatione, vt possint  
 aduocatos consulere, & interim etiam Audito-  
 res ipsi allegationes videre valeant, & semper  
 dari

dari consueverunt illa met die, qua fuit audien-  
 tia, vt potè, die Veneris, pro proxima die Lunæ,  
 & die Lunæ pro proxima die Veneris, & quando  
 dantur nobis dubia die Veneris, solemus infor-  
 mationes Auditoribus dare sequenti die Sabba-  
 ti, & quando dubia dantur die Lunæ, informa-  
 tiones Auditoribus dantur die Mercurij semper  
 in scriptis, vna scilicet facti, quæ à Procuratore,  
 altera iuris, quæ aduocato dictitatur, & non se-  
 lùm dantur auditori ipsius causæ, sed omnibus  
 est que hic informandi modus admodum litiga-  
 toribus vtilis, & tam auditoribus, quàm causa-  
 rum aduocatis & patronis longè minus labo-  
 riosus, quàm esset alter informandi in voce  
 proximè antiquatus, quo torquebantur omnes  
 continua poena cū graui tēporis dispendio. Tu  
 g igitur, vbi auditor acta viderit, studebis à te  
 ipso difficultates causæ reassumere, vt raro, vel  
 nunquam dubium habeas dissoluendum, quod  
 prius non fueris præmeditatus, & pro cuius dis-  
 solutione non fueris benè instructus, vt vbi du-  
 bium habueris, possis pro temporis angustia fa-  
 cti informationem adeò tempestiuè dictitare,  
 vt illam eadem die possis ad aduocatum (cuius  
 opera vteris) transmittere, vt que ipse de facto  
 benè instructus melius valeat de iure responde-  
 re. Quandoquidem non ignoras ex facto ius or-  
 riri, l. si ex plagis, §. in cliuo, ff. ad l. Aquil. mini-  
 mamque facti mutationem maximam esse iuri  
 l. si is, ff. de excu. tut. cū simi. In quibus informa-  
 tionib. dictandis, tamen si meri facti sint, pluri-  
 mum iuuaberis, si legum suppellectilem habue-  
 ris, satis enim non est facti historiam recensere,  
 sed duntaxat recensenda sunt ea, quæ ad dubi-  
 tationem,

tationem, de qua disputatur, attinet, & quæ pro victoria expediunt, quæ sine legibus feligere haud facile poteris. Immo solent procuratores, qui leges callēt suis informationibus, si factum pro victoria dubij necessarium deducere, vt ex eius narratione iuris conclusiones claræ resulerent, tantumque absit, vt auctoritate legis, vel Doctorum comprobentur, quia in re non potest certa dari regula, nisi, quod in ipsa facti consideratione secum etiā studeas studio quodam non resolutiuo, quod ad aduocatum pertinet, sed aperitiuo duntaxat, quantum tibi operanti viam monstrat, ad victoriam. Quod si non studueris, vel studendo non intelliges, plerunque saxum, vel sacrum offendes.

Relata in auditorio causa, ac propositis dubijs vnusquisque votum suum pro decisione dubij profert, præterquam Auditor, qui causam audit & proponit, qui merus est relator, in relato tamen res valdè residet. Is postmodum vota patrum recipit, & illis acceptis iuxta pluriū vota ad petitionem alterius, & quandoque etiam vtriusque partis sententiam promulgare solet, ad quem actum consuevit similis citatio fieri. Citetur N. & c. ad videndum reiterari omnes terminos substantiales vnici contextu & audientia in vim Innocentianæ bullæ, si eius vigore duntaxat velit pars instans terminorum obseruationem (semper minus rectè factam) sanare. Quod si vigore specialis quoque commissionis desuper præsentatæ addere solemus citationi, ad dicendum contra commissionem vltimò præsentatam & videndum reiterati omnes terminos substantiales vnici contextu & audientia

Gg,

dientia

dientia iuxta eius formam. Quibus malam ter-  
 minorum obseruationem sanamus, prout supra  
 diximus. Et ne quandoque probationes nostræ  
 20 satis plenæ non essent, cum \* de iure minus ple-  
 nè probanti iuramentum, quod suppletorium  
 vocamus, regulariter deferri potest, & vim pro-  
 bationis habeat Ludou. & Alex. in l. 3. §. dat. ff.  
 de iureiu. Sali. in l. in bonæ fidei, col. antep. ff. de  
 rebus. cred. Bart. & alij communiter las. præfer-  
 tim in l. admonendi, ff. de iureiur. Solemus ac in  
 eadem citatione partem citare, & ad videndum  
 21 deferri iuramentum in supplementum semple-  
 næ probationis. Amplius h ne si is, \* qui pro sen-  
 tentia instat, aliqua excommunicatione innoda-  
 tus esset, cum de iure non possit pro eo saltem  
 adiudicatoria ferri, Rota decisio. 194. in not.  
 pro reiecommunicatione de re iudi. tunc ei-  
 dem citationi addi solet, & ad videndum in-  
 frascriptum instantem ab omnibus censuris, si  
 quibus innodatus foret, ad effectum validitatis  
 22 sententiæ absolui. Item i cum de iure conclusio  
 debeat præcedere sententiam. Dicimus quoque  
 eadem citatione, ad concludendum & audien-  
 dum sententiam, omnia ad certam diem, qua ad-  
 ueniente is, qui instat data relatione cursoris, &  
 incusata aduersarij contumacia, petit, & ob-  
 net se ad reiterationem terminorum admitti, &  
 præuia absolute à censuris, quæ sibi Auditor  
 signo crucis manu facto concedere solet. Defert  
 sibi iudex iuramentum in supplementum conclu-  
 dit, & sententiam profert, ferè \* semper nostris  
 temporibus, prout in cedula. Qui pronuncianti  
 modus à certis annis admodum inualuit, nec so-  
 tis placet, in causa enim est, ut plerumq; iudices  
 re non

re non lat intellecta, ne dixerim digesta, in causis pronunciari non abstineant, sub spe nihilominus ante subscriptionē maturius considerandi, vel si denique ferendus est, utpote aliquando vel utilitas, vel necessitas hoc suadeat, nō tamen passim seruandus, vel saltim arctandus esset, ut similes cedulæ infra decem dies ad appellādum aperiendæ omninō essent, ne diu litigatores in suspenso detinerentur, ne iudicibus mali occasio daretur.

Lata denique sententia, prout in cedula pars, quæ obtinuit cedulam sententiæ formare prope rat, ac iudicē adit, cui cedulam ipsam, ac etiam secum euāgelia pro bona nunciatione porrigit, quæ Doctores sportulas, nos verò vulgò propinas vocamus, qua in re nulla est quantitati lex indicta, sed litigatores discreti consulto etiam patrono causæ, qui naturam causæ nouit, quique labores auditoris percūctatus fuit pro qualitate causæ, ac pro modo laboris eorum arbitrio, in hoc se reddunt liberales, & licet \* honestè ab ipsis met auditoribus accipi possint, saltem & dispensante antiqua consuetudine, quam Doctores attestantur valere, si modò immoderata non existat. Cardina. in clemen. statutum. oppo. de electio. & quæstio. 7. Gemi. in cap. statutum, de rescript. libro sexto, maximè nostris temporibus, quibus auditoribus multiplicarūt impensæ, & prouentus decreuerunt, veruntamen ut honestius agant, quàm lex ipsa permittat, solent aliquem ex familiaribus suis cedularum receptorem & similiarum sportularum depositarium deputare, qui omnia sic custodit, donec res expedita cedulaque subscripta fuerit,

quam auditor prius reuisis etiam sapius actis la-  
 git, atque iterum legit, & quandoque etiam liti-  
 gatori aduersario legēdi facultatem facit, eum-  
 que etiam in modo subscribendi audit, & pro  
 suo arbitrio mutat, delet, addit, corrigit, & em-  
 denique sapius reuisam, atque maturē con-  
 ratam manu propria subscribit sub hac forma:  
 ITA PRONVNCIAVI N. ROTAE  
 AVDITOR, & subscriptam notario & curato  
 in actis custodiendam tradit, cuius tergori so-  
 let notarius diem non qua tradita, sed qua pro-  
 lata fuit, adnotare. Formulas verò similium ce-  
 dularum plures legere licebit apud vulgatum  
 Formularium procuratorum, seu Aduocato-  
 rum Ro. Cu. continet, tamen semper plures par-  
 tes, prout natura causae & petitionis qualitas  
 exposcit, cui \* oportet illam esse conformem,  
 quoad rem, quoad causam, quò denique ad ac-  
 tionem, l. vt fundus, ff. com. diuidun. l. si. C. de  
 fideic. liberta. Lanfr. in c. quoniam contra ver-  
 sententia & versic. vltius sciendum de proba-  
 tio. Ias. post alios in §. curare instit. de actio. vt  
 pote, si pro actore canonizationem tituli victor  
 obtinet, ad iudicationem super re, de qua agi-  
 tur, inductionem in possessionem eiusdem rei  
 aduersarij, verbalem tamen damnationem op-  
 positionis aduersae, perpetui silentij imposi-  
 tionem fructuum & expensarum & condemnationem.  
 Quòd si pro reo subscribenda sit sententia,  
 aut mera absolutoria, & has partes continebit  
 sententia, videlicet absolutionem ab impedi-  
 tione aduersarij, damnationem eiusdem impedi-  
 tionis, ac molestiae reo illa: & perpetui silentij  
 impositionem, ac expensarum condemnationem.  
 Aut

Aut non mera absolutoria futura est absentia, sed etiam canonizatoria tituli, & adiudicatoria rei, de qua agitur, proximè præscriptæ formulæ addi solent hæ duæ adiudicationis, ac canonizationis partes, & sic de singulis sententijs eorum formulâ semper petitioni conformes, quas omnes hic recensere ociosum esset.

Cæterum, cum plerunque eueniat, ut \* tempore sententiæ pendeat aliqua dilatio, partibus vel alteri tantum concessa, quæ si remaneret, faceret sententiam nullam, utpote, latam pendente dilacione, tux facit iudicis officium conquiescere, l. siue pars, C. de dilatio, &c. significante de appell. & tradunt Doctores utrobique. *m* Nonnunquam \* etiam contingit, quod tempore sententiæ aliqua necessaria iudicis interloquutio, utpote, de præfixione termini, aliaue simili re in fauorem eius, cui danda est, definitiua præcesserit, & nihilominus postmodum ad importunitatem aduersarij ab eodem iudice reuocata fuisset per solitas repositiones, quibus quotidie solent iudices Ro. Cu. suas interloquutorias reuocare, & partem appellantem ad pristinum statum reponere, de quibus meminit Rota decisione 445. in antiq. Nota, si auditor de admiff. arti. & interloq. Quæ repositiones si remanerent intactæ, careret processus præcedenti interloquutoria. Quæ fortè ad sententiæ validitatem, vel instantiâ necessaria erat, idèd, ut prædictis omnibus occurratur, ex quo dilaciones ac repositiones prædictæ iudicis sunt interloquutiones, quas iudex ad libitum reuocare potest, Doctor. in l. quod iussit, ff. de re iudica. Mos\* iudiciorum inoleuit in Roman. Cur. ut in ipsa prolacione sententiæ

I

15

m

16

17

Gg 3

centiæ

sententiæ iudex possit ad remouendum omnia, si  
 quæ, vt supra diximus, obstacula extarent ad  
 partis sententiam petentis, reuocationem om-  
 nium dilationum & repositionum (si quæ ex-  
 tant) prætermittere. Estque hæc abundans cau-  
 tela, qua vtimur, ne is, qui sententiam obtinuit,  
 aliquem ex his, quæ supra diximus scopulis of-  
 fendat: & memini hanc difficultatem semel in  
 facto habuisse in vna caussa Vercellensi Sanctæ  
 Mariæ Marthæ, coram Reuerendo patre Domi-  
 no Fabio Acorambono, qui in causa diffinitiuè  
 pronunciauerat, pendente dilatione ad dicen-  
 dum contra quædam iura pro parte Bartholo-  
 mæi de Alba clientis mei, qui sententiam obti-  
 nuerat, producta, & in subscriptione aduersa  
 pars de hac difficultate Auditorem admonuit:  
 & ego difficultatem summouii ex capite istius  
 reuocationis, quæ aded vsu recepta fuit, vt so-  
 leat à notarijs absque alia partis expressa peti-  
 tione, veluti solita clausula extendi, quas Notari-  
 us potest de iure, etiam quod à partibus non  
 exprimeretur, per seipsum pro libito extende-  
 re, Bartol. in l. si pignore, §. fin. ff. de pigno. actio.  
 Et licet præscripto casu mihi replicaretur, quod  
 per reuocationem dictæ dilationis ad dicendum  
 contra iura prædicta, illa remanerent sine ci-  
 tatione ad dicendum contra, & consequenter si-  
 ne probatione, Felin. post alios in capit. 1. co-  
 lumn. 9. numero 31. versicu. quarto quarto extra  
 de testibus, nihilominus non curauit, ex quibus  
 la iura fuerant ex abundanti producta, & non  
 erant aliàs ad victoriam & iustitiam, neque ad  
 validitatem sententiæ necessaria.

ANNOTATIONES.

Regestum.) Sic & Budeo placuit, Regestum, \* non ut  
vulgò dicitur, registrum appellari, ut ex eo videre licet  
in annotationibus in Pandectas super l. abesse, ff. de minor.  
quia res gestas continet. Et literas publicas loco registri di-  
cere possumus. Nam referre aliquid in literas publicas est,  
quod barbari inregistrare vocant. Nicolaus Antonius  
Grauatius.

a  
19

Horum procuratores.) Adde Mil. in reper. in ver.  
procurator, §. procurator constitutus ad causam, hoc idem  
dicentem, verum † actorum editio, iudice mandante, &  
non aliter à notario facienda est, ut Bald. notat in l. is apud  
quem colum. prima, versic. iubebit, vbi Pau Castren. & a-  
lij, c. de eden. Nico. Anto. Grauatius.

d  
10

Cum clausula.) Preceptum executiuum \* cum  
clausula tamen si senserit se grauatum, &c. dicitur senten-  
tia interloquutoria & valet, verum comparente citato, in  
vim simplicis citationis resoluitur, ut plenissimè per Alex.  
& Ias. in l. de pupillo, §. meminisse, ff. de no. ope. nuncia. &  
per eundem Ias. in l. nequit quam, §. vbi decretum ff. de offi.  
procons. vbi nume. 5. & 6. hanc opinionem receptiorem esse  
ait. Citato autem non comparente, preceptum in eius contu-  
macia firmum remanet, transiitque in iudicatum, execu-  
tionique demandatur. Afflicti. decisio. 167. numero quarto.  
& Doctores in dist. l. de pupillo. §. meminisse. vbi Ripa nu-  
mero 24. versic. extat igitur, hanc esse communem opinio-  
nem affirmat. Et potest citatus, non obstante tali precepto  
in eius possessionem persenerare, Dec. cons. 460. viso, col. 2.  
& 4. Bellou. cons. 18. perpenfis, num. 24. Paris. cons. 39.  
non possunt, colum. 2. libro primo, Rota decis. 259. si rector  
in fin. & Capic. decisio. 72. Nic. Ant. Granat.

c  
29

Com. opi.

Com. opi.

At vbi.) Exemplum actorum \* de iure, & non exem-  
plar, seu originale (ut appellant) partibus edendum est, c.  
quoniam contra, vers. & omnia, de probat. Spec. tit. de teste  
& publicatis in princ. Imol. Abb. & Felin. in c. cum bona, in  
d. not. de proba. quod quidè nō solam in ipsis partib. locū ha-  
bet,

d  
22

bet, sed in iudicē appellationis etiam ad quem actio revocata tantum transmitti debent, non autem exemplar ipsius quinimò nec iudex, ad quem inbere potest, ut sibi exemplar transmittatur; ut Accurs. Bar. & Salic. voluerunt in eos, § super his, C. de appell. & idem Salic. in l. vlt. in p. de. relat. Nicol. Anto. Grauat.

23

e

Patres.) Rectè hoc ex patrum benignitate servari licet eam de iure contrarium caveatur, cap. fraternitatis, & cap. pastoralis, & vtrouque Doctores de causis possess. & propri. & tradit Afflict. decis. 272. in princ. Nico. Anto. Grauat.

f

24

Imò magis.) Iudicis certè i. et alio, illud est munus, ut omnibus in causis diligentiam, studium, atque curam adhibeat, vix enim veritas aliter elucescere potest, iudices, C. de iudic. cap. iudicantem, 30. q. 5. c. super questionum, §. in mentionis, de offi. deleg. & facit text. in l. c. in min. vel epis. Verum si quæ iudex facere debet, scribere, Foller. legas in prin. sue prax. iii. Studeat se ornare bene vivendi moribus, ubi per totum recurrit multa scribit. Sed proh Deum immortalem, in auro acquirendis que dicitur hodie ut plurimum iudices student, quæ teste Cicer. in 2. act. iudiciorum religionem veritatemque solent perfringere. Et quantum Reipub. isti sicophantæ pernitiosissimi sunt, ex Demosth. in Orat. contra Aristocr. perdisserit licet, sic dicente: Si quis vos interroget, quod nam genus omnium hominum, qui in civitate sunt, improbius sit, neque sunt agricolæ, neque mercatores, neque argentarij, neque cuiusmodi quisque, sed qui questus dicunt. Nicolaus Antonius Granarius.

B

Tu igitur.) Constat ad hoc Ciceronis illud de Oratore: Et si vile est subitò sepe dicere, cum illud vtilius, pro spacio ad cogitandum, paratius atque accuratius dicere. Hinc Demosthenes nunquam dicere ex tempore solum erat. Qui sepe, ut diceret à populo lacebissus, noluit, nisi prius cogitasset. Teste Domitio Brusonio. Et ob id malignè Pithæa dicente, Demosthenis enchyremata lucernam alere. Respondit Demosthenes, Sed non eadem mihi, & tibi lucerna constat Nicol. Anto. Grauat.

Amplius.)

Amplius.) Iure optimo procedit, quod auctor ait, cum  
 a\* sacris interdictus, quem excommunicatum sacri canones  
 appellant, in iudicio agere non valet, licet se defendere uti-  
 que possit, cap. in telleximus, vbi Butr. & alij de iudic. c.  
 l. coc. titu. in 6. & Afflict. decis. 268. num. 3. vbi nec attic-  
 nem, l. diffamari, c. de inge. & manum. expr. rini posse testa-  
 tur, quod Dec. etiam voluit, dict. cap. intelleximus, num. 14.  
 & vsque adeo agendi via ei precluditur, vt si\* cum pro-  
 curatore excommunicato iudicium ventiletur, illud nullum sit  
 & inualidum, quod quidem locum sibi vendicat tam si pro-  
 actore, quam reo procurator interueniat, vt per Abb. & Fe-  
 lin. in cap. post sessionem de proba. & in c. significauerunt ce  
 except. Intellige sane vt per eos, modo si mandati tempore  
 excommunicatione innotuit fuerit, scilicet v. r. si postea, &  
 aduersarius de ea non opponeret, quia tunc iudicium non va-  
 leret. Qua de re v. ant. legas in tr. ff. de null. sent. in titu. quis  
 poss. dice. de null. num. 136. & iterum tit. x. def. inhab. s. u.  
 mand. num. 136. & Franc. Marc. decis. Delph. 969. vbi, quan-  
 do excommunicati gesta iuribus subsistunt, differit, & Dec.  
 in c. dilecti, colam. 1. de exc. pt. atque Tiraquell. de vtraque  
 retract. 6. in glo. 4. num. 276. cum sequ. vbi multa tumulat,  
 & vnde\* etiam excommunicatio ortum habuit. Hoc tamen  
 limita non procedere in\* causa attentatorum, nam aduersus  
 agentem, vt attentata reuocentur, excommunicationis exc-  
 ptio opponi non potest, vt praeclare Decius scribit consi. 200.  
 colum. vlt. versi. secundo. Ceterum, quod si praediximus ex-  
 communicatum\* ad se defendendum comparere posse, caute  
 intelligas, non procedere in loco insigni, in quo per procurato-  
 rem comparere tenetur, vt Felin. ait in dict. cap. intellexi-  
 mus, qui de communi opinione testatur, vbi in super prodidit  
 frequentem interpretum sententiam esse, excommunicatum  
 de nullitate sententiae opponere haudquaquam posse, vide  
 eo loci, nam pulchre Felin. loquitur. Et nedum excommuni-  
 catus (vt diximus procurator esse non potest, sed nec aduo-

h  
25

26

27

28

29

Com. opi.



**Com. opi.** *c. decernimus, de sent. excom. in 6. Nec etiam arbitri,*  
*c. veritatis, vbi Abb. de dolo & con. & Giga in tract. Pen*  
*fi. questio. 14. qui plura in excommunicatos. Sed vberius*  
*Lignanus in tract. de censura eccl. num. 26. & 27. & in*  
*c. cum inter, & in c. vltim. numero 2. de except. Cassan. a*  
*consuet. Burg. titu. des iustices. rubric. 1. §. 6. nume. 15. in*  
*Syl. in tract. de benef. in 3. par. quest. 4. Gomes. in c. 1. num.*  
*26. de rescript. in 6. Sed hac in re si tibi satis factum velis.*  
*Soc. consulas in reg. 132. & Felin. in dict. capit. intelleximus,*  
*qui à nume. 7. ad finem vsque, regulam cum 14. limitat sub-*  
*nectit, quas ante Domin. cumulauit in dict. cap. 1. de rescript.*  
*in 6. & nouissimè Rebuff. prae ceteris de huiusmodi non mi-*  
*nus acutè, quàm copiosè multa scripsit in Gloss. concord. in*  
*rubric. de excomm. pagina 383. colum. 2. cum pluribus sequen-*  
*tibus enim hanc ad regulam 61. pœnas, quibus absentis sine*  
*excommunicatus innotatur, enumerat, ipsum ergo petas. Ni-*  
*colaus Anto. Grauatius.*

**i** **Item cum.) Conclusio** \* *in causa non est de iudicij sub-*  
**30** *stantia, vnde si omitteretur, non ob id tamen iudicium iustif-*  
*ficax redderetur. Felin. in c. cum I. & A. de re iudic. & Ne-*  
*van. in praxi, in 6. part. in 15. actu, nume. 9. quod sanè in foro*  
*Cesaris procedere intelligendum erit, & in foro eccl. spo-*  
*stico in beneficalibus tantùm causis, & summarijs secundum*  
*forò in prophanis & ordinarijs, per Glo. approbatam in d. c.*  
*sepe, in ver. conclusione, de verb. signifi. Quae de re Felin. plu-*  
*riùs loquentem videas in cap. cum dilecti, col. 6. ver. quoniam*  
*scias, de fide instrum. Capic. decis. 1. colum. 9. Aegid. consilij*  
*55. & 57. v. aut. de null. sent. ex def. proc. num. 45. Nicolau*  
*Anto. Grauat.*

**31** **Saltem dispensante.) Iudices** \* *(qui tamen veritatis*  
*dices sunt) proprijs s. Larijs, quae eis principes, aut respo-*  
*ministrent, cõtenti esse debêt, vt nihil amplius etiam rem-*  
*mium portularum nomine expetens, quod quidem omni iuri*  
*quam consentaneum sit, ex Senatoris sententia patet, Luc. 2. 3.*

sic dicentis. Neminem conuentiatis, neque calumniam facia-  
 tis, & contenti estote stipendijs vestris. & habetur 86. dist.  
 e. non satis, & 23. qu. c. paratus, & cap. militare, tum etiam  
 ex Imperatoris prescripto, in auth. vt iud. sine quoquo suff.  
 §. scriptum exemplar, 2. alijs que iuribus, que Spec. citat, ti-  
 tu. de salar. §. dicturi, numero 5. & tradit Afflict. in constit.  
 reg. Neap. Capitaneorum in 16. no. numer. 26. presertim in  
 causis summarijs, in quibus sportulas exigere, non licet, etiã  
 si stipendia non haberent, & in causis quoque miserabilium  
 personarum, vt voluit Bald. in auth. generaliter, col. 1. C. de  
 episco. & cler. cui consentit Ioan. Arn. commentario 30. Et  
 adeo ordinarij iudices sportulas capere prohibentur, quod si  
 eis à principe delegata causa fuisset, in qua tamen sine dele-  
 gatione iudicare debebant, vt illas licite capere non possint,  
 veluti placuit Felino capit. de hoc, colum. 2. de Simo. Ne ex-  
 cusationem iudices habent, si eas non petant, sed partes spon-  
 te donent, vt idem Felin. pulchrè voluit in rubric. & in cap.  
 1. ad fin. cod. titu. & in c. tua nos, de homic. quod sentire Ias.  
 videtur in l. 1. nu. 3. ff. de cond. ob cau. & latius Io. Neuij. in  
 sua syl. nupt. in titu. iudic. pro com. num. 97. vbi etiam in 5.  
 ampl. quod \* nec consuetudo sportulas capiendi, iudices ex-  
 cusat, & traditum est à Felin. in cap. ad apostolicam, de Si-  
 mo. Qua de re Ang. Clan. videas in sum. in ver. iudex, §. 15.  
 virum consuetudo, Abb. in c. cum ab omni. de vita & honest.  
 der. & Parpu. in l. edita, nu. 70. C. de eden. Nic. Ant. Graua.  
 Caterum. ) Huc pertinent, que supra diximus libro 5.  
 cap. 10. sub lit. B.

Nonnunquam. ) Adde Fran. & alios in cap. cum ces-  
 sante de appell. & Dec. confi. 84. vbi \* quod iudex suam in-  
 terloquutoriam vsque ad ferendæ sententiæ calculum reuo-  
 care potest, vel addere, aut diminuerè, nam & si sententia  
 interloquutoria quoad partes in iudicatum transeat, ali-  
 ter tamen est, quo ad ipsum iudicem, prout Prepos. in cap. 1.  
 2. q. 1. & Ias. in l. quod iussit, nu. 46. ff. de re iud. scriptum re,  
 liquere

**Com. opi.** liquere, qui hanc opinionem communibus suffragiis esse receptam testantur, quod secus esset in diffinitiva, Paulus si que scrib. omnes, ff. de re iudic. & Alexandr. cons. 109. lib. 3. tamen illam reuocare non potest, cum sanctus sit effectus Alex. & I. s. limitant in d. l. quod iussit. Item limitatur nec locum habere in interlocutoria, in qua se iudicis pronunciat, cum illam nec utique reuocare valeat, ut eo loci Ioh.

**Com. opi.** nu. 9. qui hanc esse communem opinionem asserit, rursus limitatur in interlocutoria his confirmata, ut per Alex. cons. 99. lib. 5. glo. cui Card. innuitur in clem. vlt. verb. super ea de app. & Afr. in add. ad decis. capel. Thol. 181. Item limitatur, si iudicis turpitudine prolata fuisset, tunc etiam iudex nec corrigere, nec aliter pronunciare potest, ad infra sententia diffinitiva, teste Abb. in c. cum oporteat, numer. 6. de

**Com. opi.** accus. & est secundum eum communis opinio, Nicolaus Anton. Grauatius.

**n** Veluti solita.) Notarij \* consuetas clausulas in instrumentis apponere tenentur, quinimò etiam si penitus e commissis fuerint pro expressis habentur, ut per Doct. in c. cum M. Fer. vbi late Dec. numer. 6. de const. & I. s. in l. argentearius, nu. 7. ff. de eden. Gram. decis. 62. num. 19. & 20. Dec. decis. 182. colum. vltim. Tiraq. qui plura cumulat in l. de iure const. in 3. part. vlt. limit. num. 7. cum seq. & Prop. in l. cunctos populos, num. 101. C. de sum. trinit. & vide Cato Nico. Anto. Grauat.

De sequestra. possessionis & fructuum.

C A P. I I.

S V M M A R I V M.

- 1 Sequestratio & si regulariter prohibita sit, p. 1. risq. tamen casibus permessa est, & nu. 13.
- 2 Sequestrata ecclesia non poterit is, qui possidet amplius se intromittere, etiam in seruitio ecclesie, &

fia, & numero 12.

- 3 Iudex ordinarius in his, qua seruitium ecclesie respiciunt, providere debet.
- 4 Sequestris officium, quale sit.
- 5 Sequestratio conceditur in causa beneficii, etiam si a sententia appelletur, & de nullitate dicatur.
- 6 Sequestratio post sententiam possessorij fieri potest.
- 7 Sequestratio pro tertio non fit, & in nonnullis casibus etiam pro principali.
- 8 Sequestratio impeditur per triennem possessionem, & num. 18.
- 9 Sequestratio per fideiussoriam cautionem impeditur, quod tamen limitatur, & vide nu. 19.
- 10 Sequestres plures an esse debeant, vel vnus sufficiat?
- 11 Sequestres subrogari, & ex causa mutari possunt.
- 12 Sequestrationi si quis se intromittat, qua poena plectendus?
- 13 Iudex an possit esse sequester.
- 14 Iudex an possit aliquem cogere, vt fit sequester.
- 15 Sequester an possit renunciare sequestro.
- 16 Sequestres an salarium habere debeant?
- 17 Sequestrum quando possessionem tollat.
- 20 Sequestres, qui male in administratione se gesserint, tenentur.

**E**Tha sequestratio \* secundum iuris regulas prohibita sit toto titulo, C. de prohib. sequestra. pecu. pluribus tamen casibus specialiter permitta est, quos non alias hic reperimus, po-

10, po-

poteris, vbi opus erit, eos videre in c. 2. vbi gl. & Doct. extra de sequestra. pos. & fructuum, & apud Spec. eo. tit. per totum, & de executione sententiarum, §. nunc dicendum vers. quid si ab eoque quitore, & apud Doctor. in l. si fideiussor. ff. ff. qui satisd. cog. in l. æquissimum, ff. de usufruct. & per canonistas extra, in c. 6. & in clem. vnica et tit. Quibus specialibus casibus, vltimus est, quæ constitutio Viennensis concilij addidit registrata in d. clem. vnica, eod. tit. & quem quotidie in  
**b** Roma. Cur. præ manibus habemus, b videlicet, quod si causa beneficalis in Roma. Cur. tractetur & contra possessorem beneficii prima feratur sententia, quæ diffinitiuæ sit, visum fuit eisdem sacro concilio ad comprimendum litigantium malicias, vt beneficii possessio cum fructuum custodia apud personam ordine & fide, & facultatibus idoneam, per loci ordinarium sequestratur, estque vnus hic ex casibus quibus inferior introuertere se potest in causa ad Rom. Cu. deuoluta, quem glo. in d. clem. vnica verbo loci ordinarium notat, & refert alium, de quo in c. cum teneamur extra de appel. & alibi dicemus. Quæ sequestrationem præscripto casu adeo necessariam postmodum reputauit Inno. 6. vt negligentiam forte locorum ordinarijs similes sequestrationes pro facultate sibi à dicto concilio tributa, de qua in d. clem. vnica facere, hanc eandem facultatem Auditoribus sacri Palatii in causis coram eis vertentibus concessit, prout in extruiganti dicti Innocen. de facultatibus Auditorum Rotæ, quam bullam Innocentianam vulgo vocant, continetur. Idque (vt opinor) alia ratione, quia casus hic exceptus limitationes aliquas admittit.

tit, & propterea articulus sequestrationis plerunque in controuersiam vadit, ita, vt non nisi caussa in hoc cognita, & admissis quandoque aduocatis, decerni solet sequestratio, & dignum visum fuit, vt hæc difficultas in auditorio discutetur potius, quàm apud loci ordinarium.

Quamobrem & vsus iudiciorum inoleuit in Ro. Cur. vt eadem citatione, qua possessorem ad sententiam citari facimus, addatur quoque & ad videndum decerni sequestrum, & ne de persona sequestri sit controuersia, solemus quoque eidem citationi addere, & ad concordandum de sequestratoribus, & Patres solent vnà cum ipsa sententia simile sequestrum decernere apud personas, de quibus litigatores concordauerint, vel ipsis negligensibus Auditor caussæ ex officio deputauerit, semper tamen ordine, fide & facultatibus (vt supra diximus) idoneas. Quòd si is, qui sententiam obtinet, in ipsa petitione sententiæ omiserit petere sequestrum, non eo minus poterit victor illud post sententiam, vel ab eodem Auditore, qui pronunciauit etiam sequenti audientia, vel si interim caussa appellationis fuisset commissa, & priori auditori inhibitiõ facta, illud à iudice, ad quem absque alia speciali commissione, & in vim eiusdem extrauagantis Inno. 6. superius citatæ obtinere poterit. Cassad. d. de cif. 5. de sequestra. poss. & fruct. numer. 5. ibi cum decretum sequestri soleat fieri, statim lata diffinitiuam eadem audientia vel sequenti, & vbi ista sequestratio fiat in vim dictæ clementinæ vnice eodem titul. sequestrantur non solum fructus, sed etiam beneficium ipsum, seu illius possessio.

text.

text. in d. clemen. verbo beneficij poss. vbi etiam  
 gloss. verbo beneficium, & notant Doctores in  
 2 cap. examinata de iudic. ita, \* quod non poterit  
 is, qui vsque ad sequestrum possedit, amplius  
 intrromittere, non solum in fructibus, sed nec  
 iam in seruitio Ecclesie celebrando missas, vel  
 alias verbum Dei predicando, minusque alii  
 quispiam, nisi ab habente potestatem missus fu-  
 rit. Aegid. conclu. 429. per predicationem eccle-  
 tit, utpote ab ordinario loci ex facultate sibi ar-  
 tributa, in d. clem. vnica, eod. titu. cum quo licet  
 Auditores sacri Palatij ex indulto Innocen. 6. de  
 quo supra in hoc munere concurrant, eumque  
 in decernendo sequestrum prauenerint, Credi-  
 3 derim \* tamen facultatem ordinarij in alijs, in  
 quibus Auditor palatij non disposuit, illam  
 remanere, & in similibus praesertim, quae Eccle-  
 siae seruitium respiciunt, prouidere posse acque  
 debere, ex sua ordinaria facultate, quae ex dispo-  
 sitione distae clemen. videtur potius excitata, in-  
 modo prorogata, quam de nouo concessa, prout no-  
 tat & tradit Io. And. in additio. ad spec. in rubr.  
 eod. tit. circa si. ibi, est igitur ordinaria proroga-  
 ta nedom simpliciter excitata. Et cum supra di-  
 xerimus similem sequestrationem fieri non so-  
 lum fructuum, sed etiam ipsius beneficij, pote-  
 runt etiam sequestratores praemissis omnibus  
 pro eorum facultate manum apponere. Immo  
 solum poterunt similem substitutum, qui Eccle-  
 siae inservit, amouibilem deputare, sed si que  
 alia iura sint sequestrata Ecclesie exercere, quod  
 admittit Palatiu etiam in iure eligendi vel pre-  
 sentandi, ita quod si durante sequestro vacauerit  
 beneficium, cuius electio, vel praesentatio ad se  
 questra

sequestratam Ecclesiam pertineret, poterūt pro eorum facultate sequestres eligere, vel præsentrare. Rot. decis. 323. in antiq. not. gl. de elect. & sequestra, quæ facultas (vt opinor) extenditur etiam ad ius conferendi, vasallumque vel emphyteuticarium inueniendi, & alia quæuis sequestratæ Ecclesiæ iura excernendi glo. in d. clem. vñica verbo beneficium & Doct. ibidem, ac in d. c. examinata de iudicijs.

Eruntque isti \* sequestres optimi fructuum custodes, quos interim vendere, & alia facere poterunt, quæ diligens paterfamilias in re propria faceret, & quicquid supportatis oneribus sibi supererit, ei, qui finalem victoriam reportabit, restituent, text. in d. clem. vnica in fi. principi, qua ratione infert gloss. ibidem, quod & si de fructibus beneficij sequestrati, tantum deductis oneribus & impensis superesset, vt exinde possent prædia pro Ecclesia comparari, non tamen posset sequester super abundantes fructus in emptionem prædiorum conuertere, glo. ibidem verbo restituar.

Ampliantur \* hæc, quæ de sequestratione supra diximus, vt præscripto casu concedatur sequestratio etiam si à sententia (vt præmittitur) lata appellaretur, atq; de nullitate diceretur text. in d. clem. vnica eo. tit. Idque etiam si non ab ipso possessore, sed à tertio pro suo prætenso inter esse emissa esset appellatio. Rota decisio. 390. in not. si feratur de appel. & decis. 393. in antiq. not. quod si feratur de sententia & de sequestra. Nisi foret nullitas ex defectu iurisdictionis proponeretur, hæc enim nullitas, quæ iurisdictionem respicit, sequestrationem impediret, gl. fi. in fin. &

Hh

Doct.

in d. clem. vnica. Et quod de appellatione supra dictum est, procederet, etiam si non solum ab ipsa sententia, sed etiam ab omnibus inde sequentis appellatum fuisset, non autem expressa causa grauaminis, quoad appellationem à sequenti decreto sub illo verborum compendio ab omnibus inde sequentis interpositam Rot. decis. 1. b. signet. de sequestra. poss. & fruct. Cassa. decis. in prin. eo. tit. e Quandoquidem non ignoras sequestrationem interlocutoriam esse, à qua appellatur, tenetur appellans causam grauaminis exprimere, tex. in c. cordi de appel. clem. appellanti eo. tit.

6 Addo, \* quòd ista sequestratio decernitur quòque contra eum, qui sententiam & rem iudicatam in possessorio obtinuisse, & exinde in cognitione petitorij contra ipsum iam possessorem feretur sententia. Sententiæ enim possessorijs faciunt aliquam præsumptionem contra obtinentem in petitorio, Car. & alij in d. clem. vnica eo. tit. & ratio videtur esse in promptu, quoniam notissimi iuris est, causam possessionis nihil habere commune cum proprietate, nec de vna alteram inferri posse, l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acq. poss. nec videtur obstare, quod text. in d. clem. vnica, de prima sententia loquatur, & nostro casu, si aliæ præcesserunt sententiæ in possessorio non potest hæc dici prima, quia prima est sententia in iudicio proprietatis, & propter ea procedit in ea dispositio dictæ clem. & ita declaratur tex. in quantum loquitur de prima sententia in petitorio, vel possessorio lata, imò procederet quoque ipsa clemētina, vbi sententia in altero ex prædictis iudicijs, vtpote petitorij non esset

esset aliàs prima sententia respectu causæ, dum modo esset prima respectu loci, id est, lata in Roman. Cur. & sic procederet etiam, si prima sententia in Roman. Cur. lata non esset, prima respectu causæ, sed esset secunda vel tertia confirmatoria aliarum præcedentium extra Roman. Cur. latorum, glo. in dict. clemen. vñica in verbo promulgata, Vbi etiam Cardinalis & alij, & non solum decerneretur hæc sequestratio contra eum, cuius possessio sententijs re iudicata in possessorio adiuuari posset, sed etiam contra eum, qui triennio pacifice possedisset, si modo simoniacum, vel alium habuisset vitiosum ingressum, ita, vt præscriptione regulæ de trienniali iuuari non posset, Cassa. decis. 3. eo. tit.

Verum iste casus à regula prohibita sequestrationis per dictam clemen. vnicam exceptus, petendo receptus non est, sed quandoque etiam si super petitorio vel possessorio beneficij contra possessorem ferretur sententia, ab exceptione dictæ clemen. recederemus, & staremus regulæ iuris communis sequestrationem prohibenti. Finge, \* quod pro Sempronio lata esset sententia, & alius sequestrationem peteret, denegaretur quidem sibi hæc sequestratio, quia clementina intelligitur de sententia lata pro eo, qui sequestrum peteret glo. in dict. clemen. verbo contra possessorem ibi. Idem si fertur sententia contra possessorem. Milis in verbo sequestrum, nume 3. Idem si pro eo, qui sequestrationem peteret, lata esset sententia, sed super possessorio non tamen principaliter de per se intentato, sed simul cum petitorio postea suspensio. Milis verbo sententia, numero. ver. sententia lata in possessorio solo, & reddis

dit rationem, quia similis sententia super possessorio intentato, vna cum petitorio postea suspeso, non alias diffinitiva reputatur, allegat Antonium in rubrica de re iudica. Cassa. decis. 106. verbis, ibi secus si possessorium. Idem etiam vbi is, qui sententiam obtinuerat, & sequestrum peteret, aliam sententiam alias contra se super petitorio reportasset, Cardin. in dict. clem. vnica, 4. questio. Ioan. Andr. in additio. ad Spec. super rubric. eod. titu. versic. sed propter clem. praedictam quæro, & hoc quia præsumptio vnus sententiæ tollit aliam, vt ibi per eum, quod Cassad. extendit etiam, vbi illa prima in rem transiit iudicam, & iste, qui modò obtinuit via restitutionis in integrum fuisse auditus. Cassad. decis. eodem tit. Idem quoque vbi contra sententiam nullitas proponeretur ea defectu iurisdictionis, impediretur enim hoc casu sequestratio, gloss. fin. in fin. & Docto. in dict. clem. vnica eodem titu. quam Cardin. ibidem dicit esse singularem, & non esse alibi. f. Idem \* denique, vbi contra eum ferretur sententia, qui triennio pacificè possedisset, text. in d. clem. vnica, verbo dum tamen triennio. Cassad. decis. 4. in princ. eod. titu. Nec dixeris quomodo potuit condemnari, si triennis erat cum exceptione regulæ tutus esset, non rarò enim contingit, vt is, qui triennio pacificè possedisset, condemnari possit. Finge, quod impetrans non fuisset ius suum infra triennium expertus, & nihilominus non esset tutus possessor exceptione regulæ, quia impetrans probationem habuisset. Crediderim hanc trienniam possessionem parere exceptionem saltem adptam impedire sequestrum, licet non repellere

acton  
tenci  
ne, v  
pell a  
posse  
diene  
fessor  
la tue  
lis ob  
sam l  
dicere  
obren  
de ric  
nem a  
ro sec  
Item  
ficij,  
Ge  
men.  
larite  
onem  
uiar  
qui ta  
liz in  
regul  
tione  
in qu  
sed p  
tante  
ver.  
lati  
que  
dur  
seq

actorem, rursus finge, quòd triennis ante sententiam non dedisset de sua trienniali possessione, veller tamen vt eius exceptione in causa appellationis, poterit enim interim de trienniali possessione huiusmodi excipere etiam ad impediendum sequestrum. Amplius finge, quòd possessor triennis esset, nec aliàs exceptione regulari tueretur, fortè quia reus & possessor triennis ob non solutionem pensionis aliamve causam legitimam priuationis poenam incurrisse diceretur. Cassa, decis. 4. eo. tit. in princip. Quam obrem idem generaliter responsum est, vbi non de titu, vel possessione beneficij, sed ad priuationem ageretur. Mihi in verbo sequestrum, numero secundo, versicu. sequestrum possessionis ibi. Item fit sequestrum, quando agitur de tit. beneficij, vel de eius possessione.

Generasiter g verò vbi \* ex dispositione d. clem. decretum esset sequestrum, licet aliàs regulariter cautio sit medicina sequestri, & per dationem fideiussoris soleat sequestrum fiendum evitari, & factum reuocari, l. si fideiussor. §. fin. ff. qui latifdat. cog. vbi etiam Doctor, & canoniz in c. examinata in glo. 2. de iudicijs, hæc tamè regula limitatur, vt non procedat in sequestratione, de qua in dict. clem. neque in alijs casibus, in quibus sequestratio non permittitur tantum, sed precipitur à lege, vt in casu d. clem. prout notanter limitat Io. Andr. in add. ad Specu. in prin. ver. quid si sequester ibi, & nota, quòd licet regulariter sequestratio, sequitur Milis in verbo sequestrum, num. 3. versicu. sequestrum, vbi est fiendum, imò nò reuocaretur, etiam si possessor post sequestrum obtineret sententiam, cuius occasio

ne fuit decretum per aliam sententiam infirmari, sed expectanda esset finalis causa victoria, text. in d. clem. vnica in fin. principij ibi restituitur ei, qui finalem in causa victoriam obtinuit. ibidem verbo finalem, Milis in verbo sequitur, numer. 1. Estque hoc intantum verum, vt si iudex qui priorem sententiam contra possessorem latam infirmauit, sequestrationem etiam reuocasset, veniret omninò reintegranda. Specu. cod. tit. nu. 5. versi. sed pone lata est sententia.

**10** Caterùm dabitabis, an \* sequestratio sit apud vnum vel plures sequestres fienda, & Io. And. in addit. ad Spec. eod. titul. versicu. secundo quarto, voluit quòd apud vnã personam tantum sequestratio fiat, idoneam tamen fide, facultate & ordine, vt supra, idque pluribus rationibus, motus præsertim, quòd clementina de personis sequestris singulariter loquatur, & si de pluralitate Papa sensisset, vtique expressisset, prout de coadiutoribus episcopi expressit, cap. vnico, de clerico a gro. lib. 6. & ratio etiam non suadet, quòd in locum vnius plures surrogentur, ac etiam pro minori impensa Ecclesie, quæ maior esset in pluralitate personarum allegat. cap. final. de concessio. præbend. in 6. sed quicquid ipse dicat, & præscriptæ rationes suadeant, seruamus in sacro. Pluratio contrarium, & ferè semper duo deputantur sequestratores, quibus \* etiam alij surrogantur solent ex causa, vt pote, si aliquis ex eis moreretur, vel aliàs impeditus non valeret commisso. **h** bi officio satisfacere, h idem si malè in administratione se gereret, aliàs enim sine causa mutari non posset, si eius qualitas ratioque fidei, vel facultatum indubium reuocaretur, quia in deputatio-

ne videtur eius persona approbata. Ioan. Andr.  
 in addit. ad Specul. ibidem cui committendo vi-  
 detur illam ut idoneam approbasse, & durante  
 eius officio nemo \* alius poterit in administra-  
 tione iurium sequestratæ Ecclesiæ se intromit-  
 tere, & qui se intromiserit, committeret in inter-  
 dictum in sequestratione contentum, per quod  
 unicuique interdicitur, ne in iuribus sequestra-  
 tæ Ecclesiæ, vel eorum administratione se im-  
 misceat, qui si extraneus fuerit, excommunica-  
 tionis poenam incurreret, quod si aliquis ex liti-  
 gatoribus ius suum amitteret, d. elem. vnica, Si i. eo-  
 dem titu. nec excusaretur, quia licet fructus se-  
 questratos vendidisset, non tamen tradidisset,  
 vel quia minus actum venditionis absoluisset,  
 sed tantum tractauerit, quasi per actum non per-  
 factum poenam non incurrat ipso iure, per regu-  
 lam odia, & nota. in cap. perpetuè, de electio. in  
 sexto, minus excusaretur, quia precium quod  
 post sequestrationem exegisset, esset pro vendi-  
 tione rei ante sequestrationem factæ, quasi hæc  
 solutio precij esset ad tempus venditionis refe-  
 renda, per l. Seio, ff. de mino. quia in quolibet ex  
 prædictis actibus non potest quis se intromitte-  
 re, nisi nomine, & pro iure sequestratæ Ecclesiæ,  
 & sequestratio etiam interdicit, ne quis in iuri-  
 bus Ecclesiæ se intromittat. Aegid. concl. 428. so-  
 lus tractatus de sequestrat. quod responsum ex-  
 tat non solum in eo, qui se in concernentibus fru-  
 ctus & redditus Ecclesiæ, ut præmittitur, com-  
 misceret, verum etiam in eo, qui verbum Dei  
 prædicando, vel aliud genus seruitij in Ecclesia  
 faciendo se intromitteret, Aegi. conclu. 420. per  
 prædicationem, de sequestr.

**a** Et si sequestratio.) Adde Curt. in tract. de sequestr. in repe. l. 1. c. de prob. seque. pec. ubi cumulate regulam pluribus limit. traditam videbis, & apud Ias. etiam ubi si fideiussor, §. vlt. ff. qui satisf. cogar. Grauatius

**b** Videlicet quod.) Vide Cassad. de cis. 5. numero 3. de seque. poss. & fruct. & habet locum, ut \* in causa beneficii ad sequestrum non obstante appellatione perueniri possit, etiam si ab ordinario iudice appelletur, ut Card. tradidit in clem. vna. eo. tit. in 9. not. Qua de re videas Cöpil. For. serm. fo. 21. col. 2. regulariter verò appellatione pendente fructus non sequestrantur, nisi dilapidationis timor esset, Imperatores, ubi scrib. ff. de appell. & in c. vltim. de seque. poss. & fruct. & Curt. ubi supra. Ceterum ipsorum fructuum sequestrationem à iudice, à quo fieri posse intelligas, antequam ab iudice, ad quem appellatio recepta fuerit, deim verò ei minime permittitur, cum ad iudicis, ad quem providere pertinet,

Com. opi. per Doctō. in dict. c. vlt. & hec opinio communiter suffragijs approbatur, ut Maran. asserit in praxi 6. par. in verb. appellatio. num. 177. & à sententia super sequestro appellari posse scias, etiam si super possessorio lata fuerit, ut egregie Ang. prodidit consi. 107. nu. 3. Nico. Anto. Grauat.

**c** Quamobrem.) Sed an \* iudex sequestrer esse possit, **13** nonnulli dubitarunt, attamen Bald. Rom. Alexand. & Ias. in l. si fideiussor, §. vltim. numero secundo. ff. qui satisf. cogar. & iterum ipse Ias. in l. cum filiosam. columna quarta. versicu. tamen iudex de leg. 1. voluerunt, ut possit, & Curt. etiam in dict. l. 1. in 4. quest. atque Tiraquel. de retract. l. uen. §. 4. in glo. 7. num. 1. cum seq. ubi ait, quod & si hoc verum sit, honestius tamen esset, quod iudex hanc prouisionem non assumeret. Idcirco non immeritò Ro. Cur. partes ad concordandum de sequestribus monet, alias ipsis negligentibus idoneas constituit personas iuxta tex. in l. accepti, ubi Doct. c. de

de vsur & Accurs tradit in l. senatus consulto §. vltim. in  
 vers deponatur, ff. de offi. p. eli. Sed operaprecium est vi-  
 dere, an quempiam sequestrem esse iudex cogere possit &  
 aliquibus posse visum fuit, inter quos, Bald. in l. prima, in fin.  
 ff. vbi pupil. educ. deb. & Cur in d. l. 1. in 2. quest. Verum  
 plerique id munus necessitatis esse negant, vt Bart. in l. liti-  
 bus, §. vltim. C. de agri & cens. liby. 11. Bald. secum pugnans  
 consti. 180, lib. 4. Ang. Paul. Castren. Alex. atque Ias. in d. l.  
 si fideiusso, §. vltim. & Tiraq. præcitato loco, num. 3. & 4.  
 qui hanc opinionem de iure veriozem esse ait, & si eo teste  
 prior opinio in Gallia obseruetur, Caterum, si sponte huic  
 sequester se addixerit muneri, deinde propria auctoritate  
 ab eo se eximere non poterit, nisi ex iusta causa, iudice que  
 etiam suam interponente auctoritatem, Bartol. in l. ei, apud  
 quem, §. vlt. ff. de pos. Card. in clem. 1. in 21. quest. de prohib.  
 seque pecun. quibus consentit Cur. in sepè citato loco in 3. q.  
 Nicol. Anton. Grauat.

14

15

Erun: que.) Verum sequestres operantur conferre,  
 non autem impensas erogare tenentur, non enim hi dam-  
 num pati debent, argumen. l. vltim. ff. de requi. re. & facit  
 optimus text. in l. vlti. §. fin. C. de bon. auct. iud. poss. & Bald.  
 tradit in l. si oleum, in prin. ff. de dol. mal. atque Cur. vbi su-  
 pra q. 2. Caterum si huiusmodi sequester nequaquam pete-  
 re potest, vt sibi stipendium soluat, veluti Angel. Imol.  
 Roman. Aretin. & alij testati sunt, in l. in interesse, ff. de ac-  
 quiren. poss. vbi tamen limitant, non procedere in sequestre  
 voluntario, vide ad rem Tiraquell. præcitato loco numero  
 6. multa congerentem. Attamen si scias hunc necessarium  
 sequestrem non possidere etiam naturaliter, cum apud prio-  
 rem possessorem remaneat possessio, vt per Docto. in dicta l.  
 in interesse, Gram. decis. 51. num. 2. & Cassad. decis. 14. nume-  
 ro 1. super regul. Cancell. Secus verò est, quando volunta-  
 rius esset, quia tunc sequestratio possessionem tollit, vt ibi,  
 & per Cassaneum consti. 48 per totum, & est communis opi-  
 nio, vt asserunt Cur. in dicta l. prima, quest. 2. numero 71. Io.  
 Cora. Miscell. libro 3. c. 2. num. 3. & Gomes. in regul. de anna.  
 poss. quest. 46. versic. adde. prope finem. Nicol. Anto. Graua.

d

16

17

Com. opi.

Hh 5 quando.

**e** Quandoquidem.) Vide Ange. consi. 107. & Cassad. decis. 5. de seque. poss. & fru.

**f** Idem denique) Adde Cassad. decis. 6. nu. 9. & 10. per regu. Cancell. vbi\* late, vtrum sequestrum decemio beat contra eum, qui triennio possederit, & causam mittit obtinuerit.

**g** Generaliter verb.) Ad reg. quod\* sequestrum satisfactione tollatur, vide plures limit per Ias. tradit in d. l. fideiussor, §. vlt. in 5. not. nu. 17. Cur. vbi supra, & Ias. ibi animaduertit, quod simplex satisfactio non sufficit, cetera continere debeat, proseguere, vt per eum post Alex. ibi, que in vsu forensi notanda sunt. Grauat.

**h** Idem si malè.) Adde, quod sequester,\* qui in administratione malè se gessit, tenetur, cū ipse ex quasi contractu obligetur, l. si oleum, in prin. vbi Bar. ff. de dol. & facit tex. in l. si hominum, in prin. ff. de p. Grauat.

**i** Quod si aliquis.) Gomes. legas in d. reg. de am. poss. in 5. q. ver. & ista omnia, & Cassu. decis. 5. num. 1. de seque. poss. & fru. Nico. Anto. Grauat.

De appellatione, apostoli s. ac eiusdem appellationis prosecutione.

C A P. III.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio regulariter est permissa, nisi repetitur prohibita.
- 2 Appellatio in possessorio an admittatur, & num. 5. 8. 38. & 42.
- 3 Appellatio recipitur à grauamine, quando illud irreparabile est, vt puta à decreto, quo aliquem torqueri precipere tur.
- 4 Sententia diffinitiva, & quo vim diffinitiva habet.

- bet, equiparantur, quatenus ad appellationis admissionem attinet.
- 6 Lex noua ab antiqua interpretationem recipit.
  - 7 Possessionem in iure decimandi, collectandi, & si qua similia sint, non sat est probare, sed amplius iuris adminiculum.
  - 9 Appellatio ab executione non permittatur, sed ab excessu tantum, & tunc causa excessus exprimenda est, & num. 12. & 44.
  - 10 Tertius appellans, ut audiatur nedum causam legitimam exprimere, sed etiam eam probare saltem semiplene obstringitur.
  - 11 Interloquutoria mera est annis iudicis pronuntiatio post latam diffinitiuam.
  - 13 Appellatio in notorijs prohibita est, fallit tamen, & num. 47.
  - 14 Appellationis remediū, quare introductum fuit.
  - 15 Notorijs discrimina, atque differentie.
  - 16 Confessus, non tamen cōuictus, an appellare possit, & num. 48.
  - 17 Heres condemnatur ex confessione defuncti, & sic non propria.
  - 18 Mandatum, quo casu daret post mortem.
  - 19 Appellare tertio lex non permittit.
  - 20 Appellationi, qui vult adhaerere, adhesio infra decem dies fieri debet, & num. 49.
  - 21 Appellandi terminus dierum decem, à quo tempore currat, & num. 52.
  - 22 Contumax verus qui dicatur, & qui fictus, & num. 53.
  - 23 Terminus decem dierum ad appellandum num-

quans

- quam currit durante grauamine successuo.
- 24 Procuratore non appellante, an poterit dominus appellare etiam lapsa decennio lata sententia, dummodò infra decendum à die scientia?
- 25 Appellatio extra iudicium admitti potest, etiam die feriata
- 29 Appellans in decima die tenetur horam exprimere de iure, verùm in palatio hoc vsu minime receptum est.
- 27 Appellatio debet fieri coram iudice à quo, si eam praesentia haberi possit, aliàs coram notario, & numero 57.
- 28 Appellatur semper in scriptis in Roma. Cur. licet lex admittat appellationem viua voce.
- 29 Appellatio est communis, ideoq; appellatus potest eam sicuti propriam prosequi.
- 30 Appellandi praxis videlicet in parte & partibus, &c.
- 31 Appellantes puniuntur, qui iniurijs verbis proponunt appellationes.
- 32 Apostoli petendi sunt in appellatione, & quare dicantur apostoli, & num. 35 & 63 & 66. Apostolorum genera quatuor, & quae, eo. nu. Appellationi quando deferendum sit, eo. nu.
- 33 Apostoli infra 30. dies peti debent, infra quem terminum iudices deliberant etiam vsque ad ultimum momentum.
- 34 Iudices raro vel nunquam dant simpliciter terminum iuris ad apostolos recipiendum, sed dicunt & interim quandocunque, & quid referat haec verba.

- 36 Appellans si iudicem adierit, ab eoq; responsum super apostolis petierit, si non responderet, nō teneatur amplius ad eum reuerti, & nu. 64.
- 37 Appellans, infra terminum iuris ei datum ad redeundum pro apostolis, ne dum appellationē prosequi non valet, sed nec etiam iudicē impetrare.
- 39 Appellatio à possessorio & si regulariter iure civili non admittatur, tamen dicitur de nullitate.
- 40 Appellatio à possessorio super remedio c. reintegranda, admittitur etiam in foro seculari.
- 41 Remedium cap. Reintegranda, pinguius ceteris est, atque vilius.
- 43 Appellatio à pronunciato de exequendo prohibita est.
- 44 Appellatio ab exequutione facti, non est permissa, fallit tamen.
- 45 Appellatione ab interlocutoria, causa grauaminum exprimenda sunt, aliàs elapso decennio in iudicatum ea transfret.
- 46 Interlocutorie habentes vim diffinitiuæ, quas sint, & quomodo cognoscantur.
- 50 Appellans non potest appellationi renunciare inuito appellato.
- 51 Terminus decem dierum ad appellandum protogari non potest, etiam partium voluntate.
- 52 Terminus dierum decem ad appellandum, à die scientiæ currit.
- 54 Contumax verus, non auditur appellans.
- 55 Procurator, verus contumax ad appellandum non admittitur.
- 56 Appellare potest semper, qui in dies grauatur, ut puta,

- puta quia carceribus detinetur.
- 58 Appellare coram honesta persona, quo casu per-  
mittatur.
- 59 Appellatio in scriptis quando dicatur.
- 60 Appellatio viua voce statim proponenda est, alio  
nullius esset momenti.
- 61 Incontinenti factum quando dicatur.
- 62 Appellatio viua voce facta, cum reservatione  
appellandi in scriptis, & deinde in scriptis appel-  
latum fuit, quae appellatio prior, an posterior ve-  
lida sit?
- 63 Apostolos huius petere sufficit, & nu. 72.
- 64 Apostoli infra 30. dies peti debent, sed an isti 30.  
dies currere incipiant à die sententiae, vel à die  
appellationis.
- 65 Appellationi à diffinitiva si iudices non deserunt,  
leges ipsa deserunt.
- 66 Iudices appellationi à diffinitiva non deserentes  
puniri debent.
- 67 Apostoli reuerentiales, quando in forma conce-  
duntur, quomodo eos concessos esse intelligatur.
- 68 Apostoli si fuerint petiti, & à iudice non dati, sal-  
tem refutatorij, si iudex procederet, nullus red-  
deretur processus.
- 69 Iudex potest abbreviare terminum iuris ad reci-  
piendum apostolos.
- 70 Iudex ad quem de appellatione cognoscere non  
potest, nisi prius de ea constituerit.
- 71 Appellans tria probare debet, ad fundandam iur-  
dictionem appellationis iurisdictionem,

**L**ata sententia, si quis litigatorum sit, qui se  
 grauius sentiat, lex appellationis remediū  
 indulget, l. 1. ff. de appell. Hæc \* appellandi fa-  
 cultas regulariter permiffa est, nisi reperiatur  
 expresse prohibita gl. verbo restituitur, & Doct.  
 in l. restituere, ff. de rei vendi. l. in maiorib, & ibi  
 Bar. C. de appell. Spec. tit. de appell. §. in quibus,  
 ubi ponit 37. casus, in quib. prohibetur appella-  
 tio. Et licet inter alios casus prohibita reperia-  
 tur, ubi de re minima ageretur, sacri tamē cano-  
 nes hoc appellationis remediū non solū in causa  
 graui, verū etiam minima admiserunt, c. de ap-  
 pellationib. extra de appell. ubi Doct. Franc. præ-  
 fertim. Itē licet secundum leges regulariter ab  
 interlocutoria ante diffinitiuam sententiā nō  
 permittatur appellatio, l. ante sententię, C. quo-  
 rum appel. non recip. nisi quando talis esset, quæ  
 præiudiciū per appellationē à diffinitiuā irrep-  
 rabile inferret, l. 2. ff. de appell. recip. admittitur  
 tamen per sacros canones ante sententiā tā post  
 litem contestatā quā ante, c. super eo. cū materia  
 & notatis per Abb. & alios Franc. præfertim. **b**  
 Amplius \* & si iuris ciuilis conclusio sit, vt à sen-  
 tenciā possessorij non appelletur, quasi recupe-  
 rabilis sit præiudicij, ubi quis sententiā in nego-  
 cio principali reportaret, l. 1. C. si de momē. pos-  
 appel. ubi Bar. Bal. Ang. & oēs post Cyn. Spec. tit.  
 de appell. §. in quib. casibus appell. liceat vers. 6.  
 nō appellatur, & de Libel. cōceptio. §. nūc viden-  
 dū ver. 26. Bar. in l. 2. ff. de appell. recip. colum. 2.  
 ver. Quarto. Ius tamen Pontificū appellationem  
 admittit à quocūq; grauamine etiā possessionis,  
 c. cū cessante de appell. c. significauerūt, extra de  
 restit. capit. ex conuestione, de restit. spolia.  
 & nota-

& notatur utrobique. Quæ iuris canonici dispo-  
 sitio etiam in his, in quibus à lege civili dispo-  
 servanda esset in Rōma, Cur. utpote in loco iurisdictionis Ecclesiasticæ per gloss. ordinam  
 in cap. 2. de arbit. libr. 6. nisi à pluribus annis in  
 Ponti. experti, quod tanta in appellando sacro-  
 rum canonum facilitas causas reddebat immu-  
 tales, nimiam hanc appellandi licentiam aug-  
 stassent, utpote, si de re minima appellatum es-  
 set, per quandam extraneam (quam motum  
 proprium vocant) & quæ per tributa Vrbis  
 circumfertur, qua prohibetur appellatio, vbi  
 infra summam decem ducatorum auri ageretur,  
 prout eandem appellandi licentiam arctarent  
 etiam à pluribus annis Pont. vbi ab interlocu-  
 toria appellaretur, quæ vel vim diffinitivæ ha-  
 beret, vel gravamen per appellationem à diffi-  
 nitiva irreparabile interret, per regulam s. in  
 ordine, cui de nō appellando ante diffinitivam  
 sententiam inscriptio est, per quam regulam so-  
 lent Pont. rem à dispositione iuris canonici ad  
 terminos iuris civilis reducere, secundum quod  
 diximus supra, prohibitam esse appellationem  
 ante sententiam, l. ante sententia, C. quorum  
 appellationes non recip. nisi \* quando grava-  
 men tale esset, quod per appellationem à diffi-  
 nitiva reparari nō posset, utpote, si iudex, quem  
 torqueri iuberet, l. 2. ff. de appella. recip. vbi e-  
 tiam Barto. quæ regula solent Pontifices non so-  
 lum prohibere litigatoribus, ne alias, prout su-  
 pra ante sententiam appellent, verum etiam iu-  
 dicibus ne, si similis prohibita appellatio co-  
 ram eis remissa foret, admittant, amplius Sig-  
 naturæ præpositis ne similium appellationum  
 causæ

causæ committantur, nisi in commissione ora-  
tor exprimat alteram ex duab. præscriptis qua-  
litatib. interlocutoria, à qua appellauit, quòd  
videlicet vel vim diffinitiuæ habeat, vel grau-  
amen per appellationem ab ipsa diffinitiuâ irre-  
parabile inferat: quamobrem prouocant mihi  
risum nonnulli, qui in commissionibus solent  
delere illa verba vim diffinitiuæ, ignorantes  
quippe casus istos, quòd videlicet sententia\*  
diffinitiuâ sit, vel vim diffinitiuæ habeat, quate-  
nus ad admissionem appellationis attinet, inui-  
cem æquiparari, & vnum alteri æquipollere,  
nò solum ex dispositione præscriptæ regulæ, ve-  
rùm etiam iuris communis, prout tradit gloss.  
in dict. authen. habita, capit. ne filius pro patre.  
Habet quoque hæc regula decretum irritans, vt  
similes appellationes cum omnibus inde secu-  
tis nullius sint futuræ roboris vel momenti, ad-  
dit denique poenam, 25. flo. auri similiter appella-  
nti, qui in similis prohibitæ appellationis de-  
fensione & prosecutione succumberet, licet  
glossator in eandem regulam in fin. dicat non  
vidisse vnquam similem poenam exigi, prout  
nec nos nostro vidimus tempore.

Amplius\* hanc nimiam sacrorum canonum  
in appellâdo facultatem arctârunt quoque san-  
cti Pontifices à pluribus annis in causa propha-  
na, vbi de possessione pronunciatum fuisset, per  
constitutionem bon. me. Aegidij Cardinalis Sa-  
binensis, dum viueret vniuersi S. R. E. patrimo-  
nij Vicarij, seu Legati sub rub. in quibus cas. ap-  
pel. non valeat, quæ & si prouincialis lex esset,  
visa tamen fuit iusta causa & Sancta, & à Ponti-  
ficibus Rom. Cu. in possessorio rei prophanæ re-

recepta est, vbi inoleuit practica, quòd vbi in officio possessionis lata esset aliqua sententia, solet is, qui sententiam obtinuit properare, vt commissionem impetret, qua datur vt iudex, qui sententiam pronulit, eam quatenus Aegidiana constitutioni locus sit, exequatur, ideoque solet, qui sententiam reportauit, & executionem effectuat, properare in similis commissionis impetratione, quia si victus proueniret ipsum in committenda causa appellationis, opus esset commissionem suam reformare & partem citare, quo casu res plerunque controuersiam recipit.

At vbi commissio datur, non solet alias signatur, vt supra diximus, precise de executione rescribere, sed sub ea conditione, quatenus Aegidiana constitutioni locus sit, idque ea ratione, quia & si constitutio generalis existat, & veluti disponens idem quod ius commune, non solum generaliter intelligenda, verum etiam ne ociosa sit, casus à conclusione iuris ciuilibus exceptio excludere videatur, Dec. in rubr. de probatio. column. 10. ver. quartò limita, satis camen operatur, si nos à iure canonico, quod in Rom. Cur. seruandum erat, ad ius ciuile reducat, nec propterea casus à regula iuris ciuilibus exceptio constitutio excludit, sed omnes sectiones recipiet, quas & ipsa iuris ciuilibus regula, & veluti lex \* noua superueniens ab antiqua interpretationem accipiens, omnes admittet interpretationes & limitationes, quas ipsa lex antiqua admittet, vt pote, si super missione in possessionem ex. 2. decret. ferretur sententia, Bart. in dicta l. 2. ff. de appell. recipien. column. septima, verfi. sexid

sextò quæro, Bald. in dicta l. 1. C. si de momen.  
 poss. appell. quæst. 10. Abb. in c. ad sedē col. pen.  
 de resti. spol. Idem si constaret de euidenti iniu-  
 stitia lata sententiæ, Bar. in d. l. 2. in fin. ff. de ap-  
 pell. recip. Bal. d. l. 1. colum. 1. in fin. Abb. d. c. ad  
 sedem, col. penult. Idem si petitorium fuisset ne-  
 gocio possessionis cumalatum, vel agenti pos-  
 sessorio fuerit opposita & admissa exceptio do-  
 minij & proprietatis, Bald. in dicta l. 1. colum. 3.  
 ver. quæro quid si in possessorio. Quod etiã ex-  
 tenderetur, vbi possessorium duntaxat intentatum  
 fuisset, esset tamen tale, quod annexam ha-  
 beret proprietatis causam, ac illius naturam sa-  
 peret, gl. & Doct. in dicta l. 1. Bartholomæus Ve-  
 ronensis cognomento Capolla lib. cautelaram,  
 cautela 161. veluti si interdicto adipiscendæ vel  
 retinendæ actum fuisset, quæ causam habent  
 cum proprietate, Doct. in l. naturaliter, §. nihil  
 commune, ff. de acquirend. poss. Idem denique  
 si interdicto recuperandæ seu remedio, cap. re-  
 integranda ageretur, & quæstio \* de possessione  
 iuris esset, decimandi, collectandi, & si quæ si-  
 milia sunt, in quibus satis non esset probare a-  
 ctus possessorios, sed amplius iuris adminicu-  
 lum desideratur, veluti in possessorio mixto,  
 Specul. titu. de caus. pos. & proprie. §. 1. ver. por-  
 rō, & §. quia verò, de resti. spolia. §. nunc dicen-  
 dum col. fin. Bal. in l. vnica, colum. 2. nu. 7. versic.  
 quæro, nos dicimus per l. vnde 6. ff. de itin. actu-  
 que priuato. Idem si ageretur de possessione al-  
 terius cuius rei, in qua nõ posset quis statum  
 habere, nisi ex Principis indulto. Hoc enim casu  
 & si natura possessorij nihil commune habeat  
 cum causâ proprietatis, ad no. per omnes in d. §.

nihil commune. Veruntamen res ipsa subiecta operatur, vt iudicium annexam habeat proprietatis causam, vtpote, si de possessione beneficij feudi, vel alterius rei, in qua non possit quantum habere, nisi ex concessione Principis, in quibus propterea responsum exiat satis non esse, et actor possessionem probet, nisi etiam de iudicio tuerit, c. 1. de regu. iu. in 6. Bald. in d. l. vnica, col. 2. ibi, & maximè in possessorio beneficij. Aegid. concl. 49. Agens possessorio de resti. (pol. & concl. 17. de rest. spol. incipit, secundum eundem.

d  
•  
Addo d alios casus, quibus \* de iure licet aduersus regulam iuris ciuilibus à sententia possessorij appellare, & quibus etiam liceret agere non obstante, vtpote, si is, qui sententiam in possessorio obtineret, prius petitorio egisset, & succubisset Bart. in dict. l. 1. & in d. l. 2. idem si ei, qui in possessorio succubisset, deficeret probatio in petitorio Ange. dict. l. 1. Lanfranc. quoniam contra de appellatio. verbo appellationes 20. fallentia, idem si similis sententia possessorij contra minorem lata fuisset, Bart. d. l. 2. col. 1. in fin. Bald. ibidem col. pen. ver. quæro si Ecclesia, idem si essemus in casu, vbi melior esset possidentis conditio, & status possessionis ad victoriã, causaque decisionem prodesset, Bart. in d. l. 2. Idem denique si sententia condemnaret non solum ad possessionem, sed etiam ad fructus per capita distincta, esset enim hoc casu, quod ad possessionem constitutioni locus, & quod ad fructus mittetur appellatio, in qua tamen non audietur appellans, nisi parito sententiæ, quod ad possessionem, Bar. in l. creditor, §. iussus in fin. ff. de expel. Bal. in dicta l. 1. sen vnica, col. v. ver. sed post reliqua,

reliqua, si quæ ad hanc regulam attrinent, poteris videre per teipsum apud Doctores in omnibus præallegatis locis, ac per Alexand. Iaf. & Dec. in l. 1. C. de bonorum possessione secundum tabu.

Et quamuis à sententia possessorij non liceat appellare, solet nihilominus dari appellatio ab alio grauamine illato e ante sententiam in possessorio latam, utpote, si iudex recusasset testes recipere, vel testem infamem, vel aliàs repellendum recepisset, vel denique aliud simile grauamen intulisset, quod per appellationem à diffinitiuâ reparari non posset, idque æquitate iuris canonici prout habetur ex notatis per Innocen. in capit. final. de oper. nou. nuncia. aduersus iuris ciuilibus rigorem, secundum quod appellatio à sententia possessorij prohibita est, censetur etiam prohibita ab omni eo, per quod peruenitur ad ipsam per l. oratio. ff. de spon. refert & sequitur Bald. in dict. l. 1. C. si de mom. poss. appell. colum. 2. numero 4. versicu. & modò, & in l. post sententiam, col. 2. numer. 7. & 8. versic. pone ergo ubi refert Cuiuslibet, de Cuneo hoc dicentem in l. si ex causa, §. nunc videndum, ff. de minoribus, & commendat dictum pro notatu digno, & licet suprâ dixerimus constitutionem Cardinalis Aegidij à Pontificibus in Roma. Cur. receptam reducere dispositionem iuris canonici in hac specie ad terminos iuris ciuilibus, non tamen admitto istam reductionem, utpote correctoriam iuris canonici, nisi ad limites verborum, & in casu expresso, appellationis scilicet ab ipsa sententia super possessorio lata, prout sic notanter limitat Oldrad. confi. 106. in princip. versicu. & si dicatur, nec propterea istam prohibitionem

extendemus præter verba ad appellationem  
 grauamine in causa possessorij illato ante illam  
 possessionis sententiam, in qua remanet illa  
 præscripta iuris canonici dispositio, appella-  
 tionem à quouis grauamine generaliter admittit  
 appellationem inquam non solum in possessorio  
 sed etiam in alijs causis, cum temperamento  
 tamen præscriptæ regulæ de non appellando ante  
 diffinitiuam, de qua superius loquuti fuimus.

f Sed & inter falios casus, quibus appellatio  
 9 tiã iure ciuili prohibita reperitur, est, vbi quibus  
 ab exequutione grauatum diceret, à qua lex ciui-  
 lis appellationem non admittit, sed ab excessu  
 tantum in exequendo, l. ab exequutore, ff. de ap-  
 pella. l. ab exequutione, C. quorum appella. non  
 recip. & notatur vtrouque per Barc. Bald. & a-  
 lios, notant Abbas, Felinus, & alij in cap. quoad  
 consultationem cum nota, de re iudica. Rota de-  
 cisio. 346. si appellatur de appella. in no. Nec iste  
 excessus præsumitur, nisi probetur cap. nouit, &  
 d. c. quoad consultationem cum nota, de re iu-  
 dica. Rota ibidem. Idque propter auctoritatem  
 rei iudicatæ, quæ facit valde contra appellan-  
 tem præsumi, & iste excessus posset multiplici-  
 ter contingere, vt pote, si iudex exceptiones ap-  
 tas exequutionem impedire non admisisset, vel  
 ante tempus, vel in maiori quantitate, vel in re,  
 in qua non esset exequendum, exequutus fuisset,  
 prout notanter docet Barto. in dict. l. ab exequu-  
 tione, ff. de appell. columna prima, versicu. con-  
 tra hoc oppono, & in dicta l. ab exequutione, C.  
 quorum appella. non recipi. quæstio. prima, &  
 licet fuerint opiniones, verior tamen est, quod  
 in simili appellatione exprimenda sit ista causa  
 excessus,

excessus, aliàs per eam nõ retardaretur exequutio, Abb. in dict. c. quoad cõsultationem, colum. pen. num. 30. versic. quæro an in appellatione ab exequutione, vsque ad finem. Quam opinionem recitatis & confutatis alijs sequitur & comprobabat Feli. ibidem col. 10. nu. 20. ver. Nihilominus primam opinionem puto veriorẽ, quam etiam sequitur Rota d. decis. 346. si appelletur. de appell. in no. vbi non solum causa expressio desideratur in ipsa appellatione, vt supra, sed dicitur, quod si ab exequutione rei iudicatae ad partes remissa appelletur ad Papam, non daretur inhibitio, nisi expressa causa, excessus verificaretur, prout etiam in tertio appellante pro suo intereffe requiritur, quod non solum exprimat in appellatione legitimam causam, verum etiam eam saltem semiplene, verificet antequam in causa suæ appellationis vltius audiat, gl. in l. 2. verbo iudicio cum gloss. sequenti, ff. de appellat. recipien. & est rex. vbi Ange. & Raphael. in l. 1. ff. de appell. recip. Feli. dict. c. quoad cõsultationem d. colum. 10. num. 20. versic. nihilominus primam opinionem puto veram ibi. Idẽ notat, Phil. cuius expressionis causæ duæ à Doctoribus circumferuntur rationes, vna quia vbiunque appellatio emittitur in materia, in qua regulariter prohibetur appellatio, expressio causæ desideratur, quia appellatur contra regulas iuris, & appellationi ius communi repugnat, ad not. per Abb. in dicto cap. quoad cõsultationem, col. penult. & per Feli. ibidem d. col. 10. cum sequent. per totum. Altera est & meo iudicio verior, quia omnis\* pronuntiatio iudicis post latam definitiuam est merè interlo-

quatoria non habens vim diffinitiuam, prout be-  
 docent Imo, in l. si finita, §. non autem, ff. de dam-  
 infect. & per Aret. in l. 5. ff. de verbor. oblig. se-  
 quitur Felin. in rubrica extra de re iudic. &  
 suaderur ratione, quia si diffinitiuam præcellit,  
 sic semel diffinitum est negocium, iudex quo-  
 ad diffinitionem negocij iam functus est officio  
 suo, & si sumus in interlocutoria, ideo in ap-  
 pellatione ab exequutione causæ expressio de-  
 sideratur, quia interlocutoria est, à qua non  
 appellatur, nisi expressa causa, ut in c. v. de  
 tit. de appella. quam rationem in proposito re-  
 dit Aret. in d. l. 5. ff. de verbor. obligatio. sequitur  
 Abb. in dicto c. quoad cōsultationem colum. ps-  
 nul. numero 30. versic. Quæro an in appella-  
 tione ab exequutione, præsertim cum ista sit qua-  
 dam interlocutoria, à qua nisi expressa causa  
 appellatur, refert & sequitur Felin. ibid. col. 12.  
 ibi, & ista omnia benè nota, vltra Aret. in d. l. 5.

12 Immo \* non defuerunt, qui voluere, quod  
 in simili appellatione ab exequutione requira-  
 tur non solum expressio causæ in genere, velu-  
 ti si diceres, appello, quia iudex excessit modum  
 in exequendo, sed expressio causæ in specie vi-  
 delicet, appello, quia iudex excessit in hoc, vel  
 in tanta quâitate, & sic nominatim, & nō in ge-  
 nere, Abba. in dict. capi. quoad cōsultationem,  
 colum. fin. numero 33. versic. vnde non puto va-  
 lere hanc appellationem, quorum opinionem non  
 reperio fuisse receptam, sed communiter Doct.  
 in præallegatis locis, & alijs communibus tra-  
 seunt cum priori sententia, quod expressio  
 causæ sit necessaria in genere tantum, ut su-  
 pra, ideo cauti causarum patroni cauere solent,  
 vt non

ut nō exprimant excessum in specie, sed in gene-  
 re tantum & utilitas est, quia si exprimerentur  
 excessus nominatim in hac re vel quantitate, i-  
 sta appellatio non suspenderet executionem,  
 nisi in quantum caperet expressus excessus. Spec.  
 titu. de senten. excōmmu. §. nunc dicendum, ver-  
 ficu. sed nunquid, & fuit originalis opinio Vber.  
 quam refert Spec. ibi, & eam sequitur Antonius  
 de Butr. in d. c. quoad consultationem, quōd si ex-  
 pressio excessus in genere fiat, tūc ratione incer-  
 titudinis suspēditur executio in totum, donec  
 exeuentu liqueat in quantum iudex excesserit,  
 vide omnia apud Abba. in d. c. quoad consultati-  
 onem col. fin. num. 31. vsque ad num. 33. versic. vl-  
 terius vsque ad versic. postremo. Tu igitur, vbi in  
 articulo executiuo ab aliqua iudicis pronun-  
 ciatione appellabis, vt pōtē à fructuum liquida-  
 tione, expensarum taxatione, ac alijs interloquu-  
 tionibus in negotio executiuo fieri solitis ap-  
 pellabis expressa causa excessus in genere tan-  
 tum, iuxta primam opinionem superius relatā,  
 quam seruamus in Roma. Cur. licet Innocen. in  
 cap. fin. col. 2. in glo. sua versic. taxa. quod metus  
 caus. & Bald. in l. terminato col. 2. versic. Modò  
 ego quæro. C. de fruct. & litium expen. Lanfran.  
 in cap. quoniam contra versic. expensæ, velint  
 quōd exprimat quantitas, in qua fuit excessus.  
 Admoneo tamen, quōd & si ab executione, vt  
 præmittitur, prætextu excessus permittatur ap-  
 pellatio, prout suprā diximus, non tamen per-  
 mittitur bis, prout in alijs casibus permissis, sed  
 semel tantum, & fuit sententia Nicolai de Mat-  
 ra. in l. tertia, C. de iuris & facti ignorant. quam  
 sequitur Ange. Aretin. in l. ab executione, ff. de

appellat. & Felin. in dict. c. quoad consolatorem, colum. 12. numer. 26. versicu. scias quod vbi appellatur ab exequutione excessiua, & Firmanus suo repertorio verbo appellatio ab exequutione numer. 7. quod dictum Felin. ibidem commendat pro notatu digno, & tenebis illud memti, quia in Roma, Curia passim permittunt in similibus bis appellari, & rem transigere per tres conformes, & vbi mihi occasio se offerat, volo contradicere, vt posteritati discutatur de veritate istius notabilis dicti, quod certè habet in se maximam rationem, quia non videtur dignum, vt victor in concernentibus exequutionem cogatur expectare alias sententias, alias enim res in infinitum iret, & lites euaderent immortales.

- h Addo h quod \* non solum ab exequutore, verum etiam à quouis iudice prohibita est appellatio in caussa notoriè manifesta ex ipsa facti euidencia, c. ex literis extra de sponsalibus, c. cum speciali, §. porro, extra de appella. vbi Abbas & alij idque ea ratione, quod ij, qui in simili casu appellant, soleant ad appellationis remedium conuolare, vt diuius eorum temeritatem sustineant, cum \* tamen appellationis remedium non fuerit aliàs institutum ad conuendendam litigatorum malitiam & temeritatem, sed ad presidium innocentia, & oppressorum defensionem, tex. in d. §. porro, & ad corrigendam litigantium iniquitatem, & plerunque etiam imperitiam, l. in princ. ff. eo. Dixi autem in caussa notoriè manifesta ex ipsa facti euidencia, quia si aliud notorium esset, vt pote notorium facti, vel notorium iuris, cum his casibus contraria probatio fieri pos-

ri possit, lex hac notorij specie de veritate non  
 satis certa appellationem admittit, qua victus  
 possit non probata probare, argumen. capitu. ex  
 transmissa extra qui filij sint legitimi, & l. obser-  
 uare, C. quorum appel. non recip. i & quæ\* sint  
 inter has notorij species discrimina & differen-  
 tiæ, vt possis vnum ab altero secernere, habes à  
 Specu. toto tit. de notorijs criminibus, & quan-  
 tum ad speciem nostram attinet destituendi,  
 quem ab appellationis remedio, illud notorium  
 dicimus, quod ipsa facti euentia demonstrat,  
 text. in dict. cap. cum speciali, §. porro extra eo-  
 dem, in princ. vel quod quispiam sua confessio-  
 ne manifestasset text. ibidem. & Et licet\* iuristæ  
 videantur in confesso tantum, non etiam conui-  
 ctio appellationem admittere, gloss. & Bart. in l.  
 creditor. §. iussus, ff. de appella. iure tamen pon-  
 tificio non admittimus appellationem pro con-  
 fesso, nec iudex debet referre, quod tamen intel-  
 ligas in confessione non excusata, quæ notorium  
 inducit, & appellationis remedium excludit,  
 prout notabiliter declarat & limitat. Abb. in d.  
 §. porro, col. 2. & 3. vers. si verò fuit tantum con-  
 fessus, vel id, quod etiam per testes legitimè in-  
 ductos constaret, quibus per victum non fuisset  
 oppositum. Abb. in d. §. porro, col. 2. vers. in glos.  
 verbo confessione, qui refert in hoc, & sequitur  
 opinionem Hostiensis. Vel denique quòd per sen-  
 tentiam & rem indicatam liqueret, gloss. in d. §.  
 porro, verbo confessione, & Abb. super ea, De  
 quibus tribus modis notorij, latius vide in text.  
 nota. in cap. fin. extra de cohabitatione cler. &  
 mulier.

Amplius & quæ suprà diximus de notorio con-  
 fessio-

i  
15k  
16

17 felfionis procederent, etiam si \* quis non confite-  
 naretur ex confessione propria, sed aliena, vpo-  
 te, si hæres ex confessione defuncti, quod est men-  
 ti tenendum secundum not. per Ioan. And. in  
 i dicitio, ad Specu. in tit. de appellat. §. in quibus, in  
 prin. verb. confessus, qui refert in proposito qui-  
 dam q. Nicolai de Mattarellis, quos refert & re-  
 quitur etiam Abb. in d. §. porrò, colum. 3. num. 7.  
 versicu. sed quæro, An hæres potuerit appellare,  
 1 Quam theoreticam in casu notoria confessionis  
 quotidie practicamus in Rom. Cur. Vbi quis vi-  
 gore appellationis in forma cameræ conuenit-  
 tur, à cuius processu non solet Roman. Cur. ap-  
 pellationes admittere, neque eius prætextu exe-  
 quutionem retardare, idque ea ratione, quòd is  
 qui se in simili forma obligat, procuratores irro-  
 uocabiles in eadem obligatione etiam iurando  
 constituit, ad confitendum debitum eius nomi-  
 ne pro summa in obligatione contenta, & credi-  
 tor per organum alterius ex procuratoribus per  
 debitorem, vt præmittitur constitutis confes-  
 sionem debiti reportat, & vbi reum habet sic con-  
 fessum iudicis auxilium implorat, vt contra ip-  
 sum veluti confessum exequatur, merito tanquàm  
 confessus non appellat. Et quia supra diximus i-  
 dem in hærede, qui ex confessione defuncti con-  
 demnaretur, minus admitteretur appellatio hæ-  
 redis eius, qui se simili forma cameræ obligasset  
 si modò ante defuncti obitum creditor aduer-  
 sus debitorem suum, qui postea obiisset, debiti  
 confessionem obtinuisset, aliàs enim morte debi-  
 toris mandantis fineretur eius mandatum in di-  
 ctos procuratores, vt præmittitur factum, l. mi-  
 datum, C. mand. insti. eo. §. rectè, & not. per glo.  
 Bart.

Bart. & alios in l. item est, & l. inter causas, ff. eodem, & per Bart. & Doctores in l. eius, ff. si certū petat. Rota decis. 171. in not. Si. A. constituat, de procura. & propter finitum mandatum non valeret aliās creditor per organum dictorum procuratorum ab eis debiti confessionem reportare, nisi fortē debitor, qui in obligatione procuratores constituit, vt suprà, illos constituisset ad confitendum debitum etiam post eius mortem, prout similis constitutio de iure fieri potest tex. in l. si verò non remunerandi, §. final. ff. mandati, Bald. in l. eam quam. 6. quæstio. in lectu. antiqua, C. de fideicommissis. Alexand. in l. final. ff. solu. matrimo. Card. in clemen. 1. de sepul. quæst. 23. Quo casu duraret mandatum etiam post mortem constituentis, & eo defuncto, posset nihilominus debiti confessio à similibus procuratoribus haberi, per suprà allegata, & subintraret motiū confessionis defuncti, quæ pariter excludit heredem ab appellationis remedio per suprà dicta, quam cautelam non cogitarunt adhuc duri creditores, qui plerunque & si debitorem in ampliori forma cameræ obligatum habeant, eo defuncto coguntur contra heredes non solum ordinarium iudicium per viam diffinitiuæ sententiæ subire, verum etiam per tres conformes transire. Et præter hunc casum notarij confessionis ratio vel nunquam præcedentem theoreticam in Rota. Cur. practicamus, & passim in causis aliās notorie manifestis aduersus legis mentem admittuntur appellationes, estque in hoc plerunq; nimia facilitas etiam in casibus, in quibus nulla alia ex appellatione speratur profutura defensio, sed durat causa vsque ad tertiam sententiam produ-

Gene-

19 Generaliter \* verò vbi permiffa est appellatio  
 vt fit litium quandoque finis, ne res in infini-  
 tum iret. Lex non permittit quem in vna & ea-  
 dem cauffa, niſi bis prouocare, toto tit. Cuius  
 vna & eadem cauffa liceat tertio prouocare. Ro-  
 ta decif. 724. in antiq. Dic quòd ſi duæ, de ſenten-  
 re. iud. & appell. vbi habes, quòd ſacrum Pala-  
 tium ad conſtituendum numerum trium ſenten-  
 tiarum & excludendum, ne quis tertio appellet,  
 numerat etiam ſententias extra Palatium latas,  
 idque etiam, niſi infra certà præfinita tempora,  
 quæ olim fuerant infra biduum, l. eos, §. ſi au-  
 tem in iudicio, C. eo. & l. i. §. biduum, ff. quando  
 appella. ſit. Hodie verò vſque ad dies decem ex-  
 tenſa ſunt auth. hodie. C. de appella. c. ſignificat  
 runt extra de reſt. cap. quoad conſultationem de  
 re iudica. c. bonæ de confir. vtil. vel inutil. c. con-  
 certationi de appell. in 6. anteriorum, l. quæſt. 6.  
 Daturque hoc tempus appellandi non ſolum  
 cum à diffinitiuâ, verum etiam ſi ab interlocu-  
 toria, & quocunq; iudiciorum grauamine præ-  
 miſſis tamen caſibus appellaretur, l. i. §. quod in  
 ſententijs, ff. quando appella ſit, imò etiam non  
 ſolum ad appellandum, vbi quis iudicialiter gra-  
 uaretur, verum etiam vbi cuiſpiam aliquid mu-  
 nus, vtpote tutelæ, vel aliud ſimile iniungere-  
 tur, quis ſe excuſaret, & eius excuſatio non fuiſ-  
 ſet admiſſa, ille autem reclamaret à non admiſ-  
 ſa excuſatione, §. ſi quis tutor, ff. quando appell.  
 ſit, capit. biduum, §. quod autem in ſententijs, l. i.  
 quæſt. 6. & quod dictum eſt in appellante, proce-  
 dit etiam in eo, qui \* appellationi vltterius vel-  
 let adhærere, debet enim infra decem dies  
 vtiq; adhæſio fieri. Rota decif. 539. in antiq. à gra-

à graumine de appella. in finalibus verbis, & de  
 cifo. 225. in nota. adherentes eod. titu. nec eo mi-  
 nus tibi infra hoc tempus liceret appellare, quia  
 vbi sententia vel graumen inferretur, præsens  
 fueris, neque contradixeris. Bart. in l. prima, ver-  
 ficu. vltimo noto. C. de appellatio. & currit hoc  
 tempus de momento ad momentum, vt habetur  
 & notatur in omnibus supra allegatis locis. Spe-  
 cu. eo. titu. §. in quibus ver. sed nunquid dies ap-  
 pellationis computabitur de momento ad mo-  
 mentum, nec n̄ posset à iudice in breuius vel lon-  
 gius tempus mutari, gloss. indultum in 6. imò  
 nec partium voluntate & consensu, gl. singularis  
 in auth. offeratur, C. de lit. contesta. sequitur Bal.  
 in authen. ei qui, C. de temp. appella. quando qui-  
 dem non est in partium voluntate facere, vt lex,  
 quæ post decem dies rem inducit iudicaram,  
 non operetur suum effectum ad no. in l. fin. C. de  
 transactio. & cum hæc temporis præfinitio sit  
 de iure positiuo, l. 1. §. biduum, ff. quando appel-  
 lan. sit, & 2. qu. 5. c. biduum, & in d. auth. hodie.  
 C. de appella. posset hoc temporis spacium con-  
 trario iure arctari, vel prorogari, vt pote per sta-  
 tutum, vel consuetudinem loci, glo. sing. in l. præ-  
 scriptione, C. si contra ius, vel vtil. publicam,  
 quam ad hoc Ang. in l. 1. ff. de re iud. & pro omni-  
 bus vide apud Phil. Franc. in c. cum sit Romana,  
 col. 2. ver. in eadem glo. ibi tempus decem die-  
 rum extra de appella.

Sed maius o dubium est, à quo \* tempore inci-  
 piant currere isti decem dies ad appellandum,  
 & licet in hoc fuerint opiniones, hæc tamen ve-  
 ra à sacro Palatio recepta est, quòd si sententia fe-  
 ratur contra præsentem, vel si absentem, verum  
 tamen

tamen contumacem, tempus currat à momento, quo fuit prolata sententia, text. in l. i. §. biduum ff. quando appell. sit, & in cap. biduum, 2. quæst. 6. in princip. utrobique verbo ex die lata sententia. Idque etiam si sententia conditionalis, prout semper excommunicatio, & in pluribus alijs solent similes sententia & decreta sub conditione fieri coram iudice Camera, & alijs ordinarijs, Roma. Cur. utpote, nisi infra tres, vel nisi ad primam, computarétur enim decem dies ad appellandum à die existétis conditionis, text. in d. l. i. §. biduum, ff. quando appellan. sit, in finalibus verbis, & in cap. biduum, in princip. & utrobique notant gloss. & Docto. & in istis terminis, quando victus fuit personaliter apprehensus, procedit opinio eorum, qui voluerunt decendum currere à die lata sententia, quod si contra absentem & fictum duntaxat contumacem pronunciatum esset, terminus decem dierum non incipiet currere nisi à die quo sententiam passus sciuerit, text. in d. l. i. §. ult. quando appellan. sit, & in d. c. biduum. §. si aduersus absentem, 2. quæst. 6. hoc modo procedit text. in d. c. concertationi de appell. in vi. qui loquitur de appellatione ab electione seu collatione, qui sunt actus extraiudiciales soliti fieri parte non citata neque presentate, & sic procedit opinio aliorum tenentium hoc decem dierum tempus esse utile in sui initio, & non currere, nisi à die scientia siue habita notificationis, quæ distinctio colligitur ex præallegatis iuris, & eam sequitur glo. in d. l. i. §. biduum, verbo sententia lata, ff. quando appellan. sit, & Specu. tit. de appel. §. in quibus, col. i. versic. sed non quid hoc tempus, ibi, non enim currit ignorantia

nisi sit contumax, & sequitur Rota decisio. 49. in  
 no. si fertur de appellat. per totum & 364. in not.  
 cum iura. de appell. 853. in antiq. Sciendum de  
 appel. & decis. 384. in not. fuit dubitatum eo. tit.  
 ¶ Quis autem \* in proposito dicetur verus, quis  
 verò fictus contumax, docet glo. in d. l. i. §. si. ver-  
 bo computandum & post eam Rota decis. 44. in  
 not. si fertur de appella. per totum & 364. in not.  
 cum iura de appellat. 384. in not. vbi habes quòd  
 ad hunc effectum ille dicitur verus contumax,  
 quem iudicis, vel iuriscitatio personaliter ap-  
 prehendit. Quæ q tamen perpetua non sunt, fin-  
 ge, quod \* grauamen à quo grauatus reclamatur,  
 esset grauamen permanens & (vt aiunt) successi-  
 uam habens causam continuam: hoc enim casu  
 donec grauamen durabit, nunquam curret ter-  
 minus decem dierum, sed semper appellans erit  
 in tempore. Bald. in l. si clericus. C. de episc. au-  
 dient. refert & sequitur Specul. titul. nostro. §. in  
 quibus ver. & nota secundum Vin. ibid. aliàs vbi  
 continuatur grauamen, vsque ad finem dicti ver-  
 ficuli, refert & sequitur Philip. Franc. in cap. su-  
 per eo. culum. 1. 11. nota. ibi. Tamen si aliquis à  
 die præcepti extra eod. tit. Rursus \* finge te per  
 procuratorem litigasse, & contra procuratorem  
 tuum latam fuisse sententiam, & procuratorem  
 ab ea non appellasse, nec tibi aliàs contra simi-  
 lem procuratorem consultum sit, quia non est  
 soluendo, poteris enim hoc casu, tu qui domi-  
 nus causæ, appellare, etiam post istos decem  
 dies à die latæ sententiæ, & infra decem dies à  
 die, quo ipse sciueris gloss. fin. ff. quando appell.  
 sit. & gloss. 3. in auth. hodie. C. de appell. quas re-  
 putat singulares & notandas Card. in c. 1. vt lite

P  
23Q  
23

24

Kk

non

19 non contesta, sequitur Bar. in l. 1. §. si aduersus in  
 fi. ff. quando appel. sit Alex. consil. 95. Visis proces-  
 sibus col. 12. Consil. Neap. decis. 344. in ante fuit  
 dubitatum in consil. procurator actoris & hie  
 iussoria cautione & cat. Et licet fuerint opinio-  
 nes, an ista ratione, quia procurator non sit libe-  
 uendo, præseruetur ista facultas appellandi do-  
 mino, ita tamen vt infra decendum ad appella-  
 dum, appeller. An potius, vt etiam post istos do-  
 cem dies à die sententiæ, dummodo infra decem  
 à die scientiæ, nihilominus verior est, quod do-  
 minus poterit etiam post decem dies à die la-  
 sententiæ infra tamen decem à die scientiæ ap-  
 pellare, prout refert & concludit Felin. in disti-  
 cap. 1. vt lit. non contesta. col. 4. & 5. nume. 6. cum  
 sequenti versic. secundo. Aduerte quod si proci-  
 rator, vsque ad versicu. vnum etiam scias, quam  
 tamen intelligas, videlicet præuia & media re-  
 stitutione in integrum, non autem ipso iure,  
 prout sic notabiliter limitat Bald. in cap. signifi-  
 cantib. de appellation. in vltim. colum. & Sa-  
 lic. in auth. hodie. col. 1. versicu. sed dubium, re-  
 fert. & sequitur. Alex. d. consil. 95. Visis proces-  
 sibus col. 3. num. 7. ver. & licet gl. & Doct. l. 1. Ro-  
 ta simili in casu eius qui legitimè impeditus in-  
 fra tempora non appellasset aduersus opinio-  
 nem glo. & Bart. de quibus ibi tenentium, impe-  
 ditum cessante impedimento admitti ad appella-  
 landum absque medio restitutionis & ipso iure,  
 prout aliqui voluerunt in principali appellante  
 à die notitiæ ob nō appellationem procuratoris  
 existentiæ non soluendo decis. 49. in nor. si ferrur  
 de appell. ver. item Doct. in glo. vbi etiam tradit  
 quod ista restitutio debeat peti coram iudice à  
 quo,

quo, per allegata ibidem. Et licet ista sint vera de iure, nihilominus non consuevit sacrum Palatiū admittere istam fallentiam, vt dominus possit aduersus iuris regulas post decem dies appellare, quando sententia fuit lata cum procuratore, qui non appellauit, & nō est soluendo, vel quod ad appellandum restituatur, prout attestatur Cass. d. decis. s. de appella. & refert rationē, qua mouetur palatium, qua videlicet in Roma. Cur. vt plurimum causæ per procuratores tractantur, vnde exequutiones passim cum maximo partiū dispendio impedirentur.

Verū & si tempus ad appellandum currat de momento ad momentum, cum tamen difficile sit, vt iudex pro tribunali, & in iudicio expectet ista tempora, receptum est, vt \* appellatio 25  
emitti possit etiam extra iudicium & in domo Auditoris absque alia partis vocatione. Rot. decis. 356. in not. si appelletur de appellat. nume. 2.  
Eadem quoque ratione poterit appellatio fieri & emitti etiam die feriata. Barto. in l. diuus, versicu. & hic fallit. ff. de ferijs. Iason in d. l. more, colum. fin. versicu. vltimo adde, eod. tit. Host. Butr. & Imol. in cap. præterea de dilat. Card. in cle. 2. §. similiter. q. 2. de appell. Lanfran. in clem. sæpè, verbo de plano, de verb. signific. & in cap. quoniam contra verbo petitionis de appellat. & non solum die feriata, sed etiam de nocte. Bald. in auth. hodie colum. 2. ver. sed nunquid appellatio de app. Et licet \* de iure appellans, qui morosus in appellando die tantum decima appellasset, teneatur non solum probare appellationem emissam, verum etiam horam, & propterea illā in sua appellatione exprimere Aretin. in l. 2. §. 26  
K k 2  
dies,

dies, ff. quando appellandum sit. Paul. de Call. in auth. hodie. C. de appella. Felin. in cap. quoad consultationem, colum. penult. ver. 4. concludit de re iudic. & hoc, vt possit liquere, an ante momentum, vel post finem momenti fuerit emissa, hoc tamen non seruatur, nec vsu receptum est in Italia, quia Auditores ex indulto Innoc. 6. in exerauaganti, seu bulla Innocentiana possunt appellationes validè recipere, post lapsum momenti, dum tamen eadem die. Quamobrem ritum mihi prouocant aliqui sollicitatores tenues, qui solent illud vltimum momentum tum custodire, vt vbi lapsum esset, protestari de lapsu termini ad appellandum, nec aduersarij appellatione alias recipiendam fore, ignorant enim ista, quae sunt prima pragmaticorum principia omnibus notissima. Appellamus autem semper coram iudice à quo, si eius praesentiam habere possumus, vt debitus honor eidem tribuatur, l. omne honorem, ff. quando prouoc. non est necesse, c. vt debitus de appell. quod si quis ante vltimum momentum volens appellare, iudicis copiam non habuit, & si fuerint, qui opinati sunt appellatem teneri iterum redire, quia fortè alia die iudicis copiam habebit. Felin. in c. transmissa circa medium ver. dum subdit de praescriptio. sequitur Alexand. consil. 19. vol. ad stipulantur not. per Butr. in c. ex ratione ver. ex his deciditur extra tit. nostro, & per Ang. in authen. sed lis, C. de temp. app. si tamen appellans non alias redierit, subsistit, Cassad. decis. 8. de appel. à principio ad finem, vbi more scholastico disputat articulum ad partes, & tandem videtur inclinare, quod si appellans expectasset vltimum momentum, & ipso

f  
27

ipſo vltimo momento adiuiffet ad locum, vel  
tribunalis, vel habitationis iudicis volens appel  
lare, nec iudicis copiam habuiſſet, ſuſtineretur  
appellatio: tamen ſi videretur poſſe appellanti  
imputari, cur vltimum expectauerit momen  
tum. Idem dicit, ſi quis ante momentum ſi  
militer volens appellare, iudicis copiam non  
habuiſſet, ſi modo appellans doceret de absentia  
vel alio impedimento iudicis etiam tempore vl  
timi momenti, & quando etiam non doceretur  
de absentia, vel impedimento ſimilibus, atteſta  
tur ipſe patres ſolere, prout etiam alijs caſi  
bus ſolent, in dubio inclinare pro non deſer  
tione, per doctrinam Pau. de Caſt. in l. i. ff. ſi quis  
cautio, & quia re dubia exiſtente per inclinatio  
nem hanc partem nihil detrahitur de iuribus par  
tium, imò videtur tendere ad illorum ac maio  
rem veritatis indagacionem, ſubiungit tamen in  
fine, quòd vtilis eſſet in hoc articulo Principis  
declaratio, quæ mihi hodie ſuperflua videretur,  
poſtquam res eſt vſu tot annorum, & ſuprema i  
ſtus Auditorij auctoritate pro non deſertione  
declarata. Et licet hæc confidentia videatur ap  
pellanti præbere occaſionem non appellandi in  
conſpectu iudicis, & ſuo caſu euitandi refutato  
rios Apoſtolos, quos, ſi in præſentia iudicis appel  
laſſet, habiturus erat, quoſq; euitare non conſue  
uit eſſe in appellantis facultate, propter honorè  
iudicis ac partis appellatæ præiudicium, nihilo  
minus non conſueuerunt patres (vt Caſſad. di  
cit) hoc reſpicere, cum appellans ſemel ad eun  
do iudicem, videatur honorè eius ſatiſfeciffe, &  
debemus caſum non reperti iudicis potius eius  
absentiæ, quàm malitiæ appellatis in dubio im  
puta.

putare. Admoneo tamen, vt vbi ante moment  
iudicis copiam non habuiffes, fi poteris, reuert  
ris alia vice, & ita etiam vidi à senioribus heri,  
& passim feruatur, immò vbi in vltimo momen  
to non habemus iudicis copiam, solemus ad  
notarium causæ actuarium non solum appella  
re, sed etiam ab eo apostolos petere. Rota dec.  
366. in no. si appelleretur de appellatio. & si non de  
fuerint, qui voluere eum, qui in absentia iudicis  
appellasset, non teneri aliàs ad Apostolorum pe  
titionem, Bal. & Ang. in l. 2. C. de his qui per me.  
iudi. non appella. Idque ea ratione, quòd solus  
Iudex à quo potest de apostolis respondere, vi  
pote is, qui pro informatione causæ coram ipso  
tractatæ certus est, an appellans sit à iurisdic  
tione sua dimittendus necne, c. ab eod. cap. vi. super  
eod. titu. Appellamus\* autem in Ro. Cu. semper  
t in scriptis siue ab interlocutoria, siue à diffini  
tiua appellandum sit, quia si ab interlocutoria  
appelletur, non valeret appell. aliàs siue inconi  
nenti, siue ex interuallo emissa. cap. cordi. de ap  
pel. in vi. Bar. & alij in l. litigatoribus. & in l. eos  
§. si autem. C. eod. quòd si à diffinitiuā appella  
dum sit, rarò vel nunquam lata sententia incon  
tinenti appellamus, quo u casu lex admittet  
appellationem viua voce. l. 2. ff. de appellat. sed  
semper ex interuallo, lex appellationem in scri  
ptis etiam à diffinitiuā non minus, quam ab in  
terlocutoria desiderat, & aliàs emissa appella  
tio non valeret, & appellans pro non appella  
te haberetur, Bar. Ang. & alij in d. l. litigatoribus  
& in l. eos. C. eo. Imò satis esset appellare in scri  
ptis, nisi in ipsa cedula dicerentur illa verba ap  
poni solita, in his scriptis. Ang. in l. à sententia. §.  
fi. de

si de appel. Adeoque admittit sacrum palatium  
 hunc rigorem, vt si quis semel à simili grauami-  
 ne vel sententia aliàs appellasset in scriptis, da-  
 ta cedula (vt moris est) & modò volens ab alio si-  
 mili grauamine vel sententia appellare, diceret  
 appello, prout in cedula aliàs occasione alterius  
 grauaminis vel sententiæ in actis data, quã repe-  
 to & peto de nouo in actis inseri, non consueuit  
 Palatiũ appellationem, vt præmittitur, emissam  
 admittere pro appellatione in scriptis, tamen si  
 aliàs scripturã producere vel productã repetere  
 videantur inuicem æquipollere. Rota decis. 361.  
 in antiq. no. quòd iudex de app. Aegi. conclu. 121.  
 si iudex eod. tit. à quo nihilominus rigore quan-  
 doque recessum est, & admitti solet similis re-  
 petitio cedulæ appellationis aliàs datæ quando  
 quis non de nouo appellaret, sed appellationi  
 per alium datæ pro se & adherere volētibus vel-  
 let adherere, posset enim sine alia cedula repetēs  
 illam (vt præmittitur) alias datam adherere. Aeg.  
 id. conclu. 19 si quis de appel. pro se & adheren-  
 tibus. Quamobrem extra superius exceptũ ad-  
 herentis causam, solemus quoties appellandum  
 fit, appellationes in scriptis dictare in aliqua ce-  
 dula, & cedulam nobiscum afferentes appellare,  
 prout in cedula, & vbi ab interlocutoria, sem-  
 per à causa appellationis exordimur, vt potè si à  
 breuitate dilationis, licet Reuerende pater pro-  
 bationes non nisi competentes dandæ sicut, nihil-  
 ominus P. V. ad importunas instantias partis in  
 huiusmodi causa aduersæ & cæt. & sic de singu-  
 lis, quòd si à diffinitiuã absq; alia causæ expres-  
 sione simpliciter dicimus. à quadam præten-  
 sã diffinitiuã sententiã & cæt. quarum appellationum

num formulas non aliàs hic inferere visum fuit, poteris illas in quavis specie appellationis apud vulgarem Libellum, cui Formularium procuratorum & aduocatorum inscriptio est, cuiusmodi maior est rubrica, quam niger, maiorem quam emphasis, & melius apud caussarum reposita videre, in quibus cedulis tenemur præferre nomina iudicum, necnon appellantis & appellati, ac rem super qua pronunciatum exitit, exprimeret. l. 1. §. fin ff. eod. & si ab interlocutoria, etiam causam (vt supra) clem. appellans de appella. idque nominatim & in specie, adeo, quod non satis esset dicere in genere appello, quia grauior. Bald. in l. edita, in repetitione perusina, colum. 15. versic. sciendum tamen est, C. de eden. & in l. minoribus, colum. 1. 4. nota. C. ad Syle. Vbi dicit idem si exprimeretur per relationem ad acta in genere. Felin. in c. super quaestionum, in fi. pri. de offi. deleg.

Amplius quia à pluribus annis mos patrum inualuit, quo ferè semper pronuncians prout in cedula, & plerunq; decimus dies instat, antequam cedula subscribatur & aperiat, nec interim factis certi sumus, an sententia sit futura fauorabilis vel contraria, inoleuit & practica, qua huic incertitudini occurrimus appellando non aliàs simpliciter, sed cum clausula, quatenus contra partem nostram, quæ clausula limitat prouocationem appellantis, vt non censeantur appellasse, nisi sub ea conditione, si contraria scilicet fuerit sententia, & hoc ne si fauorabilis fuerit in toto, vel in parte possit appellatus gaudere communi modo appellationis eius, y quæ \* aliàs fuisse fibi communis, & potuisset eam exercere, ac prosequi

sequi sicuti propriam, ad text. cum materia & nota, per Bartol. Salic. & alios in l. amplio- rem, C. de appella. idque etiam non solum ad effectum confirmandæ vel infirmandæ, sed etiam in omiſſis supplendæ prioris ſententiæ, Rota de- ciſ. 365. in no. ſi à diffinitiuâ de appel. vſq; ad fin. Quam \* practicam refert & commendat, Phil. Fran. in c. ſi duobus. colum. 4. verſi. ſed quæritur primò cum pluribus ſequentibus, vbi ſuggerit exemplum de eo, qui in parte, & partib. ſibi con- trarijs appellaffet, & reſtringit rem ad caſum, quando ſententia plura ſeparata, ſecùs verò vbi vnicum tantùm vel plura connexa contineret capitula, quia iſto caſu appellatio deuolueret negocium, & poſſet nihilominus appellatus vti appellatione appellantis, tametiſi limitate à cer- ta parte tantum, & per alteram partium dunta- xat interpoſita, quam tamen reſtrictionem non admitterem in caſu appellationis interpoſitæ cum clauſula noſtra quatenus contra, quæ verba non reſtringunt appellationem magis ad vnam quàm ad aliam partem, ſed inducunt potius cõ- ditionem & faciunt appellationem cenſeri con- ditionalem, ita quòd ſi ſententia in totum fauo- rabilis ſubſcribatur, appellatio remanet condi- tione defecta ac ſi non fuiſſet appellatum, præ- fertim quia appellatio à ſententia, quæ non gra- uat, nõ deuoluit & nihil operatur, Inno. in cap. breui extra de iureiurand. Bald. in l. ſin. col. 4. C. quando prouocare non eſt neceſſe. Philip. Fran. in d. cap. ſi duobus col. i. i. notab. ibi ex quo not. vbi etiam habes idem col. 4. quòd quando ſen- tentia continet plura ſeparata capitula, & vter- que litigator appellat quiſque ab altero capi- culo,

30

tulo, tunc possunt ad diuersos iudices appellare  
 & quisque apud suum iudicem eius appellatio-  
 nem prosequi, cui tamē in hoc contradic-  
 in d. c. si duobus in fi. idq; ea ratione quod omnia  
 & si inuicem separata fuerint à principio in  
 in iudicio deducta, tamen ista cumulatio uis-  
 tur facere de omnibus unicum censi nego-  
 cium, quæ Abbatis sententia per rationem suam  
 amplexa fuit hætenus in Rom. Cur. & Signa-  
 ra iustitiæ, quæ ista ratione rarò vel nunquam  
 diuideret appellationes, quando essent plures,  
 omnes tamen à contentis in vnica sententiâ & v-  
 nico iudicio atque processu tractatis.

Et quamuis lex dixerit iudicem à quo non o-  
 portere existimare sibi iniuriã fieri, quia uictus  
 ad prouocationis auxilium conuolauerit. l. & in  
 maioribus. C. eod. cùm tamen usu permittente  
 non solum dicimus nos appellare ab eius senten-  
 tia, sed etiam dicimus tãquam iniusta & iniqua,  
 ne videamur per hæc uerba uelle iudici à quo  
 conuitiari. quod \* appellatoribus prohibitum  
 est. l. iudici. ff. de iniurijs. l. illud. ff. de appella-  
 addere solemus uestris honore & reuerentiã sem-  
 per saluis, tamen illa uerba iniusta & iniqua  
 non inferant conuitium, sed tantum ea, per que  
 iudici dolus impingeretur. Paul. de Caltr. in d. l.  
 illud ff. eodē. Vbi etiam uoluit appellationem,  
 qui iudici conuitiaretur, non solum notari inle-  
 mia. d. l. iudici. ff. de iniurijs, uerum etiam extra-  
 ordinaria pœna plectendum esse, & quod plus  
 est ab eodem met iudice & sine processu, quã  
 notoria fit iniuria, quæ in appellationis libello,  
 & penes notarium, quæ publica est persona, iu-  
 dici inferretur, estq; hic laudabilis quidem mo-  
 do.

noſter erga iudices à quib. expedit, & cauſarum patronis & eorum clientulis beneuolentiam omnibus artibus captare, etiam ubi magis uidentur cauſæ ſuæ contrariari & obeſſe. Non deſunt tamen, qui ſecus ab hoc laudabili more faciunt, & quotidie iudices irritent, etiam ubi iure non poſſunt de eis conqueri, & quandoque etiam ubi ſunt conſcij, quòd minus iuſtè id faciunt, quod ut nò imiteris ſemper admoneo, quandoquidem ſi iudicibus gratus eris, conduceret tibi in multis eorum gratia, in his præſertim in quibus gratificationi locus eſt, quæ plerunq; ad uictoriam plurimùm conferunt.

Conſueuimus ꝛ etiam \* in ipſa appellationis ſpecie dicere, Apoſtolosque ſemel, bis, tertio inſtanter, inſtantius, & inſantiſſimè ſibi dari atq; concedi perit omni meliori modo, &c. Apoſtoli enim dicuntur ab Apoſtollin. quod eſt mittere ſeu nunciare, quaſi ſint nuncij ſeu literæ nunciatorix quibus iudex à quo ſolet iudici ad què uel alteri ſuperiori renunciare, Sempronium in tali cauſa à ſua ſententia tali die appellaffe, ac etiam ſignificare an dictum appellatè à iurisdictione ſua dimittat, necne. Et quia uariuſ ſolet eſſe huius rei euentus, ab iſto euentu Apoſtoli diuerſimodè vocàtur. & b quatuor exorta ſunt apoſtolorum genera. Nam ſi iudex deferat appellationem aut quia ius deferat, & vocantur dimiſſorij. l. vnica. C. de libell. dimiſſ. l. dimiſſoria. ff. de verb. ſigni. ſi. aut ob ſuperioris reuerentiam. & vocantur reuerentiales. l. eos. §. ſuper his, C. de appell. Quibus c ſolent ſemper iudices Ro. Cu. ubi à diffinitiuâ appellaretur, appellationi deferre, ut uideantur etiam ob reuerentiam Pò. ad quem

z

3<sup>a</sup>

a

b

c

ad quem semper in Ro. Cur. appellatur, deferre. Rot. decis. 723. in antiquis. Nota quòd quando appellatum de appell. & còmiss. Quòd si iudex friuolam arbitretur appellationem, & iudex cui non sit nec deferendum veniat, & proposita ei non deferat, & dicuntur refutatorij apostoli. & hoc quia similibus appellationibus non est deferendum, prout nec ius defert. c. cum appellationibus de appel. lib. 6. quorum meminit Rota decis. 723. in antiq. Alij etiam dicuntur testimoniales apostoli, vt quando in absentia iudicis appellatur, coram notatio aliaue egregia persona, quæ cum non sit aliàs informata de quibus apostolis sit appellati respondendum, dat sibi litteras, quibus duntaxat de appellatione attestatur, & vocantur testimoniales apostoli de quibus meminit Cassa. decis. 8. nume. 7. verfic. item quòd locus domicilij de appel. Alij deniq; conuentionales dicuntur, vt quòd pars ipsa appellata defert, quos ideo conuentionales vocamus, quia partes in deferendo appellationi conueniunt, & in appellatione ad Papam operantur deuolutionis ac alios appellationis effectus, siue iudex deferat, siue non. per c. i. in princ. de foro comp. lib. 6. Rota decis. 539. in anti. à grauamine de appell. & pars appellata diceretur deferre, etiam si non expressè sed tacitè, vt potè si post appellationem aduersarij etiam à iudice non commissam constitueret procuratorem simpliciter ad illam causam, nec aliàs diceret, quatenus deuoluta, & isto casu frustratoria esset protestatio procuratoris aduersarij in acceptione, quòd non acceptaret nisi ad causas deuolutas, ex quo ista per solam constitutionem fuit deuoluta, vt supra.

supra, Rota decis. 242. in antiq. notà quòd in cau-  
 sa prophana de appellat. & quia iudices, à qui-  
 bus appellatur, quandoque non sunt satis certi,  
 an appellationi sit deferendum, necne, vt inte-  
 rim pro apostolis deliberare possint, lex \* iudi-  
 cibusterminum triginta dierum indulget, ad  
 deliberandum, an appellationi sit deferendum,  
 & appellans à iurisdictione sua sit dimittendus  
 necne. l. iudicibus. C. de appellat. & similem et-  
 iam terminum appellanti præfigit, infra quem  
 debeat congruis loco & tempore instanter &  
 sæpius apostolos petijisse. c. ab eo cum materia  
 de appellat. in 6. clem. quamuis eod. titul. d. so-  
 lent iudices monere appellantes, vt intra termi-  
 num iuris pro apostolis reuertantur (quam re-  
 sponsonem propterea terminū iuris vocamus),  
 quia lex ipsa est, quæ hunc terminum concedit  
 non solum parti, sed etiam iudici, quorum iudi-  
 cum vsus in hoc hodie maximè inualuit in Ro.  
 Cur. non quia semper iudices subsistant in cau-  
 sa, in qua pronunciarunt, an sit appellationi de-  
 ferendum, sed quia inoleuit iste vsus pronun-  
 ciandi, prout in cedula, plerunque iudices et-  
 iam substunt, in cuius fauorem sit subscribenda  
 sententia, & ad effectum, vt possint pro subscri-  
 ptione deliberare, volunt commodo istius di-  
 lationis gaudere, & litigatores ista expectatio-  
 ne torquentur, quibus tamen in pluribus repen-  
 sum est, & primo ex quasi præscripta in hoc iu-  
 dicium benignitate, qui & si possent simpliciter  
 appellanti terminum iuris dare, quo casu cog-  
 retur appellans expectare vltimum momen-  
 tum, nec antea comparèdo satisfaceret termino  
 sibi assignato, & desertionis periculū subiret, ex  
 quo

34

quo \* Iudex ante vltimum momentum termini non cogitur de apostolis respondere. glo. verbo intra dictum in clem. quamuis. eod. titul. Philip. Fran. ibidem Cassa. decis. 8. num. 5. de appella-

35

rò tamen vel nunquam dant simpliciter verum iuris, sed dicunt, & interim quando cuncta per quæ verba dispensatur appellas ab expectatione vltimi momenti, & quando cunque reuertatur infra terminum reuertitur in tempore. Felin. in c. personas. col. 2. in princi. ver. si. Et si dicitur compareas &c. Cassa. decis. 8. de appella. m. 4. versicu. Propterea quando iudex. Item appellanti etiam in alio repensum est, quod vtroque casu reuertente appellante debito tempore secundum suos casus, si iudex non respondeat appellanti de apostolis, vel taceat, vel vltimus terminum proroget, non tenebitur appellans amplius redire, Rota decis. 406. in no. si auditor de appella. Aegid. conclus. 343. appellans non reuertur eo. titul. Addo \* quod etiam ille iuris rigor

35

secundum quod appellans tenebatur apostolos instanter sæpè & sæpius petere mitigatur, vt reiterata ista petitiones & instantiæ possint etiam vnico cõtextu simul fieri, & huic iuris rigori reiteratas petitiones & instantias huiusmodi simul & vnico contextu factas satisfactum esse videatur. d. clem. quamuis. Ideo mos inoleuit vt in cedula appellationis quoad apostolorum petitionem, præscripta clausula vtamur videlicet, Apostolosque semel, bis, tertio, instanter instantius, & instantissimè sibi dari & concedi petit, & si \* nobis appellantibus terminus iuris præfigatur ad redeundum pro apostolis iuxta d. clem. quamuis. §. verùm si iudex, solemus redire

36

redire & petere nobis de apostolis responderi,  
 & si iudex non respondeat, nō reuertemur am-  
 plius; licet non desint, qui prae eorum inscitia  
 sapē & sapius reuertuntur, & termini iuris hu-  
 iusmodi prorogationes plures accipiant, de de-  
 fertione appellationis aliās verentes, quorum  
 plerosque noui, & reprehendi, immō non so-  
 lum appellans non tenetur amplius redire, sed  
 ipse iudex à quo qui in termino iuris dato de a-  
 postolis non responderet, iurisdictionem amit-  
 tit, ita quod non remaneat amplius iudex & ap-  
 pellans censetur à iurisdictione sua dimissus, ita  
 quod absq; alio potest coram iudice ad quem  
 appellationē suam prosequi d. cle. quamuis. S.  
 quod si iudex. Rota decis. 406. in no. si auditor  
 de appella. & non defuerit qui voluere iudi-  
 cem in termino non respondentem de apostolis  
 iurisdictionem amittere, etiam si appellans non  
 fuisset reuersus, licet eorum opinio non fuerit  
 in palacio recepta, Rota. d. decis. 406. in secun-  
 do dubio versicul. ex qua conclusione, infra  
 quem terminum iuris appellanti datum ad re-  
 deundum pro apostolis aded detinetur suspen-  
 sus appellans, vt non solum non possit appella-  
 tionem suam prosequi, sed nec etiam iudicem  
 impetrare, & commissionem f. causae suae obti-  
 nere & si impetretur, non valet commissio. Ro-  
 ta decis. 157. not. fuit dubitarum de appellat. &  
 reddit rationem quia apostoli sunt pars appella-  
 tionis. cap. cordi. & in cap. ab eo de appella-  
 la. libr. 6. & antequam appellans illos obtineat  
 vel habeantur pro obtentis vt supra, status ap-  
 pellationis suae pendet, ex quo si non reuertatur  
 pro apostolis, circunducitur appellatio & cense-  
 tur

tur non appellans. d. cap. ab eod. tit. in 6. & d. elem. quamuis, merito super eo quod non habet adhuc statum in natura, non potuit aliquid fieri neque iudex impetrari. c. ad dissolventium cum not. ibi de spon. quamobrem solent procuratores cauti quando volunt præcurrere in impetrando iudicem, nec alias finem terminet. spectare in commissione appellationis petere derogationem, & remotionem obstaculi precedentis istius termini, per hæc verba, præteribique termino iuris ad redeundum pro apostolis forsan dato, ita quod pro illis amplius redire non cogatur, attento quod à diffinitiva, quando non fuissent in commissione appofita solent Referendarij illa addere, idque ea ratione, quod si gnatura non consuevit dare commissiones appellationum pendente termino ad redeundum pro apostolis, nisi in appellatione à diffinitiva, quasi in appellatione à diffinitiva non sit curandum de Apostolis iudicis, ex quo lex ipsa defert appellationi. ii. q. 6. c. biduum.

## ANNOTATIONES.

- a Et licet.) Huc spectant, que statim dicitur summi.  
 b Amplius.) Quod \* à sententia possessori appellari non  
 34 liceat. in omni possessorio, siue adipiscenda, siue retinenda, aut recuperanda possessionis locum habere, Bart. dicit in l. 2. ff. de appell. recip. & not. in l. quisquis c. quor. appel. recip. Quod quidem sanè intelligendū erit, quod ad ipsius sententie executionem retarandam, secus verò ad denotandum appellationem & negocium coram iudice ad quem per Barto. in d. l. 2. & Abb. in cap. cum ad sedem. de restitu. Com. opi. spol. & in consil. 55. libr. 2. atque Dec. consil. 23. & si non defuerint, qui voluerunt, nulla admissa distinctione, quod à possessorio

Com. opi.

possessorio non appelletur, sicuti ex Dec. in d. consil. est lege-  
 re autamen crebriore calculo à Doctoribus in hanc itum est  
 sententiam, ut solùm quoad effectum retardanda exequu-  
 tionis intelligatur, veluti testes sunt Maran. in praxi in 6.  
 par. versicul. Appellatio, nume. 194. Dec. d. consil. & Ioan.  
 Coras in l. naturaliter § nihil commune nume. 8. ff. de acq.  
 poss. Qua de re vide Aug. Bero. in q. 52. nume. 8. Cottam in  
 memor. in verb. appellari. Tiraquell in tract. de morte. in  
 6. par. declar. 6. nume. 5 & Vant. in tract. de null. titu. quis  
 poss. dice. de null. num. 34. qui omnes de communi opi. testan-  
 tur. Qua de re eleganter Afflict. legas decis. 279. per totam,  
 ubi ita decisum fuisse, testatur, & decis. 77. nume. 8. ubi  
 quòd in fructibus & interesse in quibus pars in possessoria  
 causa, condemnata fuit pendente appellatione non sit exe-  
 cutio. Ceterum prædictam distinctionem in foro Caesaris  
 procedere, sed non Pontificis testatum reliquit Abb. in d.  
 cap. ad sedem. & Afflict. quoque. decis. 279. nume. 2. & est  
 communis opinio, ut eo loci Affli. ait, & per Maran. etiam  
 traditur præcitato loco, num. 295 atque Cn. t. consil. 168 qui  
 omnes de communi opinione conveniunt. Verùm hodie, ut  
 Auctor parum infra testatur, in causa possessoria & profana  
 per constitutionem Aegilianam arctata est illa sacrorum  
 canonum in appellando facultas, & in pluribus (ne immor-  
 tales causæ redderentur) iuris civilis vestigia summi Pon-  
 tifices sequi sunt: adeò quòd hodie in multis quò ad i-  
 stas in causa possessoriæ appellationes ius Pontificium cum  
 Cesareo concordat, sicque prior illa ipsius iuris pontificij fa-  
 cilitas in appellando à quolibet gravamine quamvis mini-  
 mo, per novas leges angustata est. ut Vestrius laius expli-  
 cat. Sed hoc admonitum te esse velim quòd & si iure ci-  
 vili regulariter à sententia in possessorio iudicio lata non  
 appelletur, sed solùm de nullitate dicatur per text. in l. 1. v-  
 bi Bald. & ceteri. C. si de moment. poss. & supra diximus,  
 autamen & à sententia super remedio capit. reintegranda 3.  
 question. 1. cum sit remedium iuris canonici, quo iure  
 in possessorio appellare permittitur, poterit etiam inter lai-  
 cos in foro seculari, à sententia laia super actione. d. capit.

Com. opi.

39

40

Ll

reint

reintegranda appellari ita Bal adnotavit cons. 321. ad  
 dentiam lib. 3 sequitur Pract. Papie. in forma libel in casu  
 sa spol. poss. in verb per vestram diff. nume. 4. & in  
 in add atque Ripa in l. rem que nobis nume. 30. verum  
 alio etiam ff. de acq. poss. & iterum in l. interdicto. libel.  
 in fin. ff. quor. bon. Non ab re igitur, Lanfran. in vno de  
 sa poss. & propr. col. 3. in 3. conclu. nos admonet, ut in  
 sefforio recuperanda, in calce libelli conditio, diff. cap.  
 reintegranda, deducatur, qua generalis & plenissima  
 interque omnia possessoria remedia utilior, veluti enim  
 tradunt Abb & Doct. in cap. cum ad sedem. de rest.  
 Hol. Docto. presertim Soc. in d. l. rem que nobis. quod  
 dem capitis reintegranda, remedium, non solum pro rebus  
 ecclesie, & clericorum, sed laicorum etiam dantur, ut  
 communis conclusio secundum Lanfran. vbi supra Alexan.  
 in d. l. rem que nobis. col. 5. & Ripam ibid. num. 26. necnon  
 Maran. in praxi in 4. par. in 7. d. num. 50. Competitque  
 remedium etiam, contra iudicium possidentem & licet ad  
 pugna inter interpretes non sit, tamen, ut competat, crederetur  
 est sententia, ut testatur Ale. cons. 97. lib. 2. & cons. col.  
 fi. lib. 5. & in d. l. rem que nobis. vbi Ripa nu. 27. Maran. citato  
 loco & Cassa. dec. 7. de rest. spol. Sed & illud scire presertim  
 operae erit, an dicti c. reintegranda, remedium perpetuo compe-  
 tat, sicq; ultra 30. vel 40. annos: quod & multis visum  
 quinimmo affirmantibus. hanc communem esse opinionem, ut re-  
 lator est Cassa. deci. 6. tit. de rest. spol. qui in causa quadam se-  
 sulana secundum quinque auditorum vota ita decisum fuisse re-  
 statatur, ipso vero tribusq; alijs e regione existentibus sed ma-  
 iores calculi obtinere, ita sepius certe euenit, ut pauco-  
 rum prob Deum immortalē, quamuis grauisimorum re-  
 tinentium prostigata sententia decernatur. Quod quidem  
 qua contingeret, si calculi sententiae uerba darentur potius,  
 qua numerarentur Fautores, n. predictae opinionis quod  
 reintegranda, sine temporis praescriptione intelligenda  
 verbis illius tex decepti sunt, dum dicitur, quacunque con-  
 ditione temporis non obstante, qua quidem verba, non de  
 possessionis restitutione aut reintegratione intelligenda sunt.

41

Com. opi.

Com. opi.

sed quod res deperditæ quacunq̃ue conditione temporis, puta per negligentiam, vel captiuitatem aliove modo &c. debeant reintegrari, sicq̃ illa verba, quacunq̃ue conditione temporis &c. determinant verba perdidisse noscuntur, quæ in calce illius textus ponuntur, & hic est verus germanusq̃ illius canonis sensus, prout egregiè docet Pau. Cast. cons. 105. in quest. quæ speratur l. 1. Idcirco necesse est falsam esse opinionem existimantium perpetuò possessorium. d. c. reintegranda. competere, cumq̃ illud vsque ad annos 30. vel 40. tantum competat, sicq̃ falsam esse illorum auditorum apud Cassadorum assertionem, quod ea sit communis opinio. Nam vt doctè atque eleganter demonstrat Ant. Massa. Gallesius Iurisconsultorum nostræ ætatis primarius, cuius ego calculum pluris facio, quam sexcentorum aliorum, cum nullius sit optimæ disciplinæ expertus. in li. de exerc. iuriss. tertio, num. 65. vera opinio & cõmunis est in contrarium s. 30. aut 40. **Com. opi.** annorum spacio remediũ d. canonis præsumi nec aliter perpetuũ esse. Quinimmo vt ipse animaduertit, nemo (excepto Ioanne Imolensi) ante præcitatæ decisionis tẽpus, scripserit perpetuum esse dicti canonis remediũ siue possessorium, cum omnes expressim contrarium voluerint, vt affatim Ant. ipse Massa cumulat, inter quos est Paul. Cast. citato loco. Rotæ. decis. 259. in not. Alex. cons. 6. lib. 3. Soc. cons. 39. lib. 3. Dec. cons. 302. num. 24. Ruin. cons. 44. num. 26. lib. 4. & Paris. cons. 1. num. 144. lib. 1. vnde ex his alijsq̃ue per Galles. coarctatis hanc esse communem opinionem, lippis & tonsoribus patet. Et vt ad vmbilicum tandem huius annotationis perueniam, hoc vnum in materia animaduertere consentaneum visum fuit, scilicet in possessarijs iudicijs tam retinenda, quam adipiscenda, & recuperanda, litis cõtestationem requiri, quicquid nonnulli contra dixere, veluti proditum est ab Accursio ac Bartholo in l. 1. c. si de moment. possess. & **Com. opi.** Io. And. Baldo, Abbate, atque alijs in cap. consultationibus, de off. deleg. estq̃ue communis opinio testibus Saliceto in l. vlti. c. si per vim vel alio modo, & Alexander in l. naturaliter. §. nihil commune, col. pen. ff. de acqui. poss. vbi etiana Taf. nu. 165. Et si hæc commnis conclusio temperetur, locum

sibi non vendicare in possessorio edicti carboniani vbi  
 contestatio nequaquam requiritur secundum Ioan. Coccei  
 d. § nihil commune nu. 27. qui refert hanc sententiam  
 munibus suffragijs receptam esse, licet sibi displiceat. Item  
 nec locum habere, quotiescunque periculum est in mora  
 per Ias. qui de communi opinione testatur in d. § nihil com-  
 mune, num. 172. vbi quoque post ceteros videas Claud. de  
 me. eo loci col. pen. nec non & Ripam col. 34. & sequen-  
 tiam regulam, quam deinde duobus modis ampliat, &  
 nouem limitat. Grauius.

Com. opi.

Com. opi.

c

Ac antiqua.) Adde l. Sempronius Proculo. de leg. 2. l.  
 si librarius. vbi Dec. & Cagn. ff. de reg. iur. Bar. in l. nihil ff.  
 de coniun. cum emanc. lib. & iterum in l. de quibus in 1. p.  
 princ. ibique scrib. ff. de legibus & Cassad. decis. 9. num. 20.  
 cum seq. super reg. cancel. Grauius.

d

24

Adde alios.) Ad reg. quod\* in causa possessoria  
 appellatur, vt in l. 1. C. si de moment. poss. & in c. vlt. § de  
 possessione. 2. q. 6. vnde cum exceptiones, siue fall. videat,  
 quas Marant. loco præcitato enarrat. de quibus nullas  
 apud Authorem hic leges. Ceterum si alias fall. prædicere  
 cupis, in quibus appellatio in possessorio nõ admittitur, aut.  
 Nic. legere non te pigeat in Concord. Glo. concor. 6. num. 26.  
 vbi vno & viginti modis regulam limitat, quos non nullas  
 à Soc. traditos etiam videbis in tract. fall. in reg. 18. à Berno.  
 Luc. in reg. 36. & Petro Due. reg. 44. qui & alios quosque  
 addidit, quos breuitatis gratia silentio prætermitto, ut  
 se visum fuit: tamen si tibi satisfactum velis, prædictos con-  
 sulere Doctores poteris. Quæ quidem regula in omni posses-  
 sorio, tam adipiscendæ, quam retinendæ, siue recuperandæ  
 locum sibi vendicat, vt per Bar. in l. quisquis. C. quot. appel.  
 non recip. & est communis conclusio secundum Beronem  
 quest. 53. num. 8. & Pet. Due. vbi supra, & patet ex adduc-  
 tis per Tiraquel. in tract. de morte. in 6. par. declar. 6. num.  
 5. & Cott. in memor. in verb. appellari. 1. Et quoniam abor-  
 de in hoc capite per Authorem tractatur multis de excep-  
 tionibus (quas fallentias nostri vocant) ad reg. quod appel-  
 latio facultas à quibuscunque iudicibus ordinarijs, siue delegatis  
 in permissa est, nisi expressim prohibita reperiamur, c. omnes  
 & 14.

Com. opi.

cap. Romana 2. q. 7. l. 1. ff. de appell. illas apud eum legere poteris, & Firaquell. alleg. loco nu. 9. Paris. consil. 28. nu. 1. lib. 4. & cumulatissimè etiam apud Assli. in preclud. const. reg. Neap. quest. 35. per totam, & Maran. in praxi. in 2. actu num. 255. & Antio. Nicell. eo, quem citauimus, loco, num. 5. vsq; ad fi. vbi ad reg. vnã supra centum limit. tradit, quas etiam prosequitur Bernar. Luc. reg. 35. quarum etiam obiter meminit. Duz. reg. 45. Nic. Anto. Grauatius.

Ante sententiam.) Ad hoc accedat Ange. consil. 49. & 188. vbi causæ rationem assignat, quam etiam ab auctore hic habes, & faciunt, quas Ioan. Mar. Riminal. scribit in l. 1. nume. 2. C. de bon. poss. secund. tabu. Nicolaus Antonius Grauatius.

Sed inter.) A pronunciatō \* de exequendo appellare prohibitum est, iuribus hic allegat. & traditur per Corn. con. 71. colum. 4. lib. 1. & Alciat. in l. prima. §. si quis iua. ff. de verb. obligat. qui hanc opinionem communem esse testantur & Felin. etiam in cap. quò ad consultationem colum. 8. de re iudi. quam tamen communem limitat tribus modis. Et dixit Ang. Aret. in l. ab exequutore ff. de appella. in iudicijs pluries eam obseruatam vidisse & si non desint, qui contrarium velint s. quòd ab hac pronunciatōe de exequendo appellari possit, vt latè Alexand. ostendit, consil. 113. col. fin. lib. 5. qui asserit etiam hanc opinionem esse communem, attamen prior opinio inter interpretes receptior est, vt idem Alexand. ait, consil. 95. v. isis processibus col. 2. & quòd sit communior, testatur, quoque Dec. in cap. nouit name. 2. de appella. Sed † ab exequutione facti, non appellatur, vt puta, quando index merus est exequutor. d. l. ab exequutore vbi Bartol. & in l. ab exequutione. C. quoy. appellat. non recip. quòd tamen sanè intelligendum erit, nisi modum excedat, vt per Bartol. ibi atque Specul. titul. de appella. §. in quibus ver. quinto, qui & alias tradit fall. in quibus ab exequutore appellare licet. vide etiam Soci. in tract. fall. in regu. 26. Alexand. cons. 11. nume. 10. lib. 5. Hieron. Stat. cons. 16. lib. 2. Rui. cons. 80. lib. 5. & Aug. Bero. questio. 121. verum tunc causa excessus in appellatione exprimi

e

f

43

Com. opi.

44

L. 2

primi

primi debet, veluti ipsi declarant, & hic auctor, nam aliter per eam executio non retardaretur. Nicol. Anton. Graus.

8  
45

A qua non appellatur.) In appellatione interloquutoria causse grauaminis in specie exprimi debent, appellanti sufficit in genere illas dicere, quinimo nec relationem ad acta, veluti per Francum habetur in cap. suluit. 2. de appell. Soc. conf. 45 lib. 1. Ias. in l. hac consultiōma §. per nuncupationem. num. 2. c. de testam. & Card. elem. appellanti in 3. & 4. q. eo. tit. vbi ait, nec etiam sufficere, si diceretur, adpello ex tali causa, alijsque suo loco & tempore proponendis, quod & Francus vbi supra eoque prodidit Quod sanè intelliges, nisi aliquas causas appellari expresserit, & deinde ad acta quò ad ceteras causas referlisset, illæq; in actis apparerent, nam hæc facti specie efficax erit appellatio, per ea, que in simili de sententia dicitur, que valet, licet ad quantitatem in instrumento contentam index se retulerit, si tamen tale instrumentum in iudicio productum fuerit, veluti prodiderunt Anton. Bus. Imo & Abb. in pen. colu. de excep. Ang. Aret. in §. curare, col. 3. in l. de actio. Et hæc opinio, licet à nonnullis in contrariam sententiam itum fuerit, tamen vera est, & communis, vt testatur Ias. in l. Ait prator. §. si iudex nu. 19. ff. de re iudi. & l. c. in tracta. de null. sent. ex defect. procc. nu. 105. Et sciendum insuper est, quòd grauaminum causse quamuis notorie essent, hucusque tamen exprimi deberent, vt Card. in dicta Clem. & Fran. in c. vt debitus, questio. 9. de appella. Gemin. in cap. 1. eodem titu in 6. & Rot. decis. 7. in va. Quamobrem in hac appellationis specie maxime animaduertendum erit, nam si causse non exprimerentur, interloquutoria clauso decendio in iudicatum transiret, prout egregie Socin scriptum reliquit in d. conf. 45. & ante eum Ange. conf. 117. Ceterum hoc vnnum silentio non preteream, quòd & si ipse in libello appellatorio causse grauaminis expresse haudquam fuissent, illas tamen appellator (dummodo intra decem dies) coram iudice à quo exprimere poterit, ita Franc. dict. c. vt debitus quest. 15. Sed præmissa intelligas in interloquutoria vim diffinitiuæ non habente, nam aliter si talem

Com. opi.

vim haberet, exprimere causas minimè necessum erit, ut  
 tradiderunt Abb in cap. peruenit colum. 2. de appella. Fran.  
 dist. cap. vt debuit questio. 14. Rom. cons. 41. quibus in lo-  
 cis nonnullas etiam alias videbis limitationes, quas breui-  
 tatis gratia de industria omittimus. Ceterùm\* vt sci. us,  
 que sint interloquutorie habentes vim diffinitiuæ, & quo-  
 modo cognoscantur, aut regulentur, & earum non pauca  
 exempla, Felin. legas in rub. de re iudic. vbi copiosè scribit.  
 & Aretin. cons. 20. Et traduntur alia inter exempla, que  
 sequuntur, scilicet quòd sententia competentis iudicis est  
 interloquutoria, vim diffinitiuæ habens. Et hinc est, quòd  
 ab ea pronunciari potest, vt communis est scribentium con-  
 clusio, teste Curtio in l. ex quacunque nume 24. ff. si quis in  
 ius voc. non ier. Item sententia absolutionis ab instantia,  
 vel obseruatione iudicij, desertionis, reuocationis attenda-  
 torum, de procedendo, vel non procedendo in causa. Item  
 cum dicitur exceptionem peremptoriam obstare, vel ali-  
 quid probatum, vel non probatum esse, & si que sunt simi-  
 lia, de quibus videbis etiam Ioach. Mynsing. in sing. obser-  
 uat. in cent. 3. obseru. 88. Verùm Aretin. d. cons. in sententia  
 desertionis, & absolutionis ab instantia iudici contrarium  
 tenet, quòd sint scilicet mera interloquutoria. Sed Aretin.  
 opinio procedit, quando pronunciatur super desertione  
 appellationis interposita à sententia interloquutoria, quia  
 talis pronuntiatio cum non imponat finem negotio princi-  
 pali, mera interloquutoria censenda est, idcirco in scriptis,  
 & cum causarum expressione appellandum. Secus verò si  
 pronuncietur super desertione appellationis à diffinitiuæ,  
 quia cum ex tali desertione finis causæ principali impona-  
 tur, merito pronuntiatio super desertione, sententia diffini-  
 tiua censeri debet, quo casu viua voce, & prout in diffini-  
 tiuis appellare licet, veluti docemur à Guid. Pap. decis. 11.  
 & 12. nu. 4. & cons. 77. & Ioachi. Mynsing. in sing. obseru.  
 cent. 3. obser. 36. quamuis Rot. decis. 427. fuit dubitatum in  
 utroque cum expressione causæ grauaminis in scri-  
 ptis esse appellandum existimauerit. Sed hoc in Camera Im-  
 periali, teste ipso Ioach. nequaquam obseruari fuit, scilicet  
 quando

Com. opi.

quando à diffinitiva vt supra appellatur. & ita Aretini sententiam cum hac distinctione rectè procedere, alias minime ex superioribus facile est perspicere. & ex Afflict. etiam in const. reg. Neap. vt vniuersis. 12. no nu 29. Aufred. vlt. ad decis. Thol. 48. Rebus in comment. const. Gall. in vlt. de appell. art. 5. num. 43. lib. 3. & Rota. decisi. 11. alias dicitur

**Com. opi.**

sententia de appell. in no. Qua de re videndus est in loq. uaru. lib. Resol. 1. cap. 1 nu. 8. vbi communem scribemus opinionem esse autumat, quòd interlocutoria sententia ab obseruatione iudicij, licet sit interlocutoria, vim tamen diffinitivæ habet. quam quidem communem eo. quæm dicitur, modo intelligendam censeo. Sed postquam in hac materia incidimus, illud postremò adnotare libuit: quòd sententia interlocutoria necessario in scriptis proferenda non

**Com. opi.**

est. Glos. prima in c. vlt. de re iudic. in 6. & in c. quonia contra, in verbo interlocutiones de probat. Bart. in l. 2. in fin. C. de sentent. experi. & in l. 3. ff. de appell. recip. & est communis opinio, vt Taf. affirmat in l. Nec quicquam num. 57. ff. de offi. procons. & leg. Hac tamen pronuncia. non sicut perpetuum non esse, nam excipiuntur nonnulli casus, quibus sententia interlocutoria in scriptis proferri debet, quos perscrutari, vt per Taf. ibi etiam post Glos. in d. c. quonia contra, animaduertit, quòd licet sententia interlocutoria non sit in scriptis proferenda, tamen deinde in actis ad scripturam redigi debet. Nicol. Anton. Grauat.

**b**

**47**

Ad do quod. In notorijs \* appellationem non admittis, intelligas, nisi in ea rationabilis causa iustificatur, vt per Fran. in cap. cum spe speciali. §. porro col. 3. & in c. consilium 1. de appell. & Rom. consil. 324. ea nempe ratione, quia in notorijs legitima defensio pretendi potest. Innoc. in c. de off. deleg. Sed quoniam nostri instituti non est, in hac materia, quæ libellum exigere, accessiones facere: idcirco sibi cura est, videas Gram. decis. 36. quasi per totam, & decis. 72. nu. 5. cons. 4. nu. 13. & vo. 1. nu. 2. & 3. Capell. Thol. decis. 176. ibique Aufr. Guid. Pap. decis. 74. & omnium cumulatissimè Carer. in eius praxi in princ. vbi infinitas propt. auctoritates citat, multaque hac de re differit. Grauat. in Et

Et quæ sint.) Vide Bal. in praxi in quest. circa inquis.

q. 5. Ant. Butr. in tract. de notorio. & Carer. vbi supra.

Et licet.) Et si \* nonnulli discrimen faciant inter ius  
 Cesareum & Pontificium, scilicet quod ex iuris civilis di-  
 examine requiratur, vt sit confessus & conuictus, ne audia-  
 tur appellans: de iure verò canonum secus, sed quod sufficiat  
 vt tantum sit confessus, tamen vtroque iure nulla est diffe-  
 rentia, vtrumque certè copulatiuè requiritur, vt appellatio  
 non admittatur. Verum illud est, quod quando confessus tantummodo est, licet iudex à quo appellationi deferre non te-  
 neatur, sed sententiam ante inhibitionem sibi factam exequi  
 valeat, tamen hoc themate appellari potest, ad effectum, vt  
 iudex ad quem appellationem recipiat, atque inhibeat, &  
 hoc distinctionis fœdere vtrumque ius conciliatur, vt per  
 Abb. in d. c. cum speciali. §. porrò. vbi esset Franc. & tradi-  
 ditur per Mar. in praxi, in verbo Appellatio, in 6. par. nu.  
 10. Ioan. And. & alios in c. Romana. §. si autem. de appella-  
 in 6. & Capell. Thol. d. decis. 176. Tu ad propositam mate-  
 riam vide Doct. in l. obseruare curabis. C. quor. appell. non  
 recip. & Carer. presertim, qui cumulatissimos commenta-  
 rios egit. Necnon & Petr. Due. in reg. 156. ponentem regu-  
 lam, quod conuictus & spontè confessus non auditur appel-  
 lans, quam tamen octo modis limitat, & eorum vno, quod  
 non procedit, nisi in criminibus in d. l. obseruare enumeratis.  
 Verum in hoc communis sententia in contrarium extat, & si  
 non desint oppugnatores, vt idem Due. restatur post Imol. in  
 l. creditor. §. iussus, nu. 8. ff. de appell. & Ant. Butr. in d. §. por-  
 rò, & in tract. de notorio: art. 4. nu. 46. Grauat.

Quam theoreticam.) Vide Ant. Gall. in eo, quem edi-  
 dit elegantè tract. ad Formulam Cameralis obligationis, vbi  
 breuiter, eruditè tamen, multa ad propositam materiam  
 differit.

Debent enim. Ratio est, quod \* aduersarij appellatio-  
 ni adherere possumus, quia appellatio cõmuni est, ita Fran.

Ll 5

daces

i

k

48

Com. opi.

l

m

49

docet in cap. directe, col. pen. in 5. concl. de appell. cui libet  
 appellationi infra decem dies adherendum esse Alex. cen-  
 sis consi. 101. & 125. lib. 2. consentiuntque Guil. l. l. arch.  
 Domi. & Franc. post Glo. in cap. vt circa §. alioquin ver-  
 bo adherentes, de elect. in 6. Rota decis. 225. adherentia  
 no. Bald. in authen. hodie. col. 2. vers. quero nunquid, de  
 appell. Guido Pap. decis. 13. & 78. & 436. Aret. in l. Pen-  
 nius. col. 3. ver. & primo. ff. de acq. hered. & Fel. in cap. su-  
 per. in fin. de re iud. ex quibus hanc esse receptissimam opi-

**Com. opi.**

50

nionem nemo est, qui non videat. Vsq. ad eod. \* vt p. i. ca.  
 quam appellationi appellatus adherit, non possit appellari  
 eo inuito sue renunciare appellationi. per Cyn. Bald. & Sal.  
 in l. omnem honorem. C. quando prou. non est nec s. Parp.  
 in l. postquam liti. num. 112. C. de pact. & Tirac. l. de ver-

**Com. opi.**

que r. tract. ad fi. tit. §. 36. nu. 25. & hoc est communis opi-  
 nio, teste Gomes. de trienn. poss. quest. 54. ver. Hinc vo-  
 luit Immo. propè finem: Sed hac de re vide Præposit. l. i. et  
 posit. a. §. ille denique nu. 7. vsque ad fi. de appell. tridentem  
 decem limit. ad reg. illius text. quod appell. us sua appell-  
 tioni renunciare potest. Nico. Ant. Grauius.

n

51

Nec possit.) Et vsque ad eod. verum est, vt \* nec parti  
 voluntate, nec iudicis consensu tempus decem dierum ad ap-  
 pellandum prorogari possit, Bal. in auth. ei qui, col. 1. §. ver.  
 quero nunquid. C. de temp. appell. & iterum in auth. loci.  
 C. de appell. vbi voluit, quod si sententia ex partium consen-  
 su in causa appellationis post decem dies interposita profes-  
 ratur, nullum haberet robur atque efficaciam, & Bald. in  
 sententia se subscripsere Parl. Cast. & Rom. in l. 2. ff. de re iud.  
 dic. Abb. consi. 77. lib. 2. Cons. in sing. suis in verb. appell. in  
 interponitur, & Felin. in cap. penul. col. 5. in fin. vers. secun-  
 da declaratio, de iudic. Et huiusce rei illa est ratio, quia  
 minus decem ad appellandum ab ipsa lege prestitum est  
 qui quidem terminus quotiescunque à lege datur, siue sine iu-

**Com. opi.**

dicis ministerio, siue eo accedente, (vt communis Doctorem  
 sententiam)

sententia) à iudice prorogari, aut abbreviari nequaquam potest, etiam iusta suadente causa: nisi aliter à lege expressum reperiat, ita post ceteros Ias. refert in l. qui pro tribunali. numer. 22. ff. de re iud. vide eo loci, namque in hac materia non idem omnium est sensus, pluresque Alexand. refert opiniones, tamen receptor, quam diximus est conclusio. Nicol. Anton. Grauat.

Sed maius.) A die \*scientiæ decem dies ad appellandum currere pro comperto habetur, aliàs enim si per annum & ultra quis stetit, appellandi via sibi preclusa neutiquam esset. Glos. in cap. ab eo, de appella. in 6. Accurs. Barr. Bald. ceterique in auth. hodie. C. eo. Rota decis. 49. si fertur sententia. & rursus decis. 364. cum iura, & decis. 137. appellatus. in no. & decis. 500. nota si feratur in antiq. sequitur & hoc Franc. in c. bonæ. col. 6. versicu. 8. de appell. atque etiam Firmi. in tracta. de epis. lib. 1. par. 1. in 7. quest. in par. 3. versic. extra dicit, eiusdem libri conferunt dicta per Alex. consi. 89. viso. nu. 11. & 12. & consi. 169. viso, col. ult. in fin. lib. 2. & Crau. consi. 66. nobilis Georgius. Grauatius.

Quis autem.) Qui \*verus, qui que fictus contumax dicitur, Alex. declarantem videas, & post eum Ias. in l. properandum. §. si autem reus. C. de iudic. Bart. & Imol. in l. ex consensu. §. ultim. ff. de appella. Maria Socin. in tracta. de citat. art. 27. nume. 28. cum sequen. vbi affatim rem exphat, & Folle. in praxi in 4. par. in verb. & si confitebantur, numero 3. atque Afflict. decis. 29. numero 3. vbi omnes communiter concludunt, illum dici verum contumacem, quem personalis citatio apprehenderit, & comparere contempserit, fictum verò, quando domi citatio facta fuit, & si denunciationem domi factam quilibet scire presumatur. vt Accurs. Bartol. & Bald. in l. si tutor. C. de pericu. tuto. Bald. tamen cum temperamento hoc intelligit in capit. quoniam frequenter. S. porro vt lit. non contest. nisi à domesticis vel amicis citatio domi facta, denunciata fuisset. cui sententiæ quàm plures

O

52

P

53

Com. opt.

plures

plures Docto. se subscripsere, quos citat Tiraquell. de re-  
que retractat. §. 9. in glos. 2. nu. 40. qua de re videatur in  
cum sit Romana, de appella. Taffre. decis. 3. & Alia. in re-

54 flat. prae sumpt. regul. 3. prae sumpt. 16. nu. 2. Qui<sup>\*</sup> contu-  
tymax, non auditur appellans. l. 1. C. quor. appellat. con-  
cip. l. ex consensu. §. ultim. ff. de appell. & vtrouique sibi  
Franc. in cap. se pè in 11. & 12. quae st. de appell. Ceterum  
Etum contumacem ad appellandum admitti debere, nulli lo-

Com. opi. cus dubitandi relinquatur. vt per Gloss. communitu suffra-  
gijs à docto. approbatam in clem. 1. de dol. & contum. vbi  
praesertim Imol. & per eundem consi. 126. Bart. in l. ultim.  
C. de integ. rest. Bal. in l. non eo die. C. quando pro. non est  
necess. Docto. in l. properandum. §. & si quidem. C. de iudi.  
Gloss. in c. non solum, de appellatio. in 6. Imoc. in c. 1. vbi  
non cont. & Ang. in §. 1. institut. de oblig. qua ex delict. vbi  
55 Et ne dum<sup>\*</sup> princip. lis quando verus est contumax, non au-  
ditur appellans. sed nec etiam ipsius procurator, qui vere ta-  
men contumax esset, vt tradit Curt. Junior in l. §. si procu-  
rator, nu. 12. ff. si quis ius dic. non obtemp. hoc tamen sane in-  
telligendum erit, nam licet procurator verus contumax ad  
appellandum non admittatur, non tamen domino praesentibus  
Com. opi. inferre potest, quin ipse appellare non valeat. & hac opinio  
communis est, vt ibidem Curt. ipse testatur. Nicolaus Ant.  
Grauat.

9 Quae tamen. ) Quando<sup>\*</sup> in dies quis grauatur, illi  
56 semper appellare posse, nulli dubium esse debet, exempli gra-  
tia, Si quispiam carceribus detinetur, quia semper grauatur,  
semper ei appellare permissum erit. Par. in tractat. huius in  
in verb. appellatio. Ias. in l. praetor ait. §. si aliquando. nu. 2.  
ff. de no. ope. nunc. & Franc. in c. super col. 2. & cap. ex parte  
1. appell. vbi tamen limitat, nisi expresse iudex illum in  
carceribus mancipatum fuisse, pronunciaffer. tunc etenim in-  
fra decem dies appellare oportet, & huius sententiae consensu  
Maras. in practi in 7. par. verbi appellatio. nu. 205. qui dicit  
quoque

quoque auctoritates allegat. Nicolaus Anton. Granat.

Eadem quoque.) Adde Felin. post ceteros, quos citat in c. vlt. col. 5. de fer. & quod hic dicitur, amplius locum habere, etiam si dies feriatum in honorem Dei esset. Barto. in l. 1. §. dies. ff. quando appell. fit.

Appellamus autem.) Vide Gram. decis. 36. num. 76. cum seq. vbi latè quòd \* appellatio coram iudice (si tamen eius presentia haberi potest) interponi debet, aliàs nullius roboris est, fallit tamen si iudex abesset, illumve etiam presentem si appellator timeret. vt eò loci Gram. tradit, qui ad rem multa congerit, & Dec. in c. suggestum. nu. 4. de appell. castiad. quoque decis. 8. de appell. vbi appellationis formulam tradit, quando iudicis presentia haberi non potest. ibique si \* iudice non inuento, & coram honesta persona quis appellauerit (cùm de iure hac facti specie permittatur) an eundem pro apostolis redire tenetur? Qua de re Aegid. etiam legas concl. 381. si post & Ias. in l. Gallus. §. quid si is, nu. 9. ff. de liber. & post. vbi animaduertit hoc casu adhibitis testimoniis appellationem coram honesta persona faciendam esse.

Quod & tradidit Præpos. in c. si iustis. num. 8. de appell. vbi communem opinionem esse testatur, hanc appellationem fieri oportere coram honestis viris, saltem coram vno, & rebellionem, aut testibus. Verùm & si regulariter coram iudice appellandum sit, tamen non iudicio solùm, sed vbi que iudicis presentari posse, voluit Bald. in auth. quæ supplicatio. c. de prec. impe. off. quem sequitur Alex. in l. 1. §. libelli in addit. ad Bart. ff. de appell. etiam de nocte. Ias. in l. more. nu. 13. ff. de fer. Ceterùm Bald. dixit in d. auth. quæ supplicatio, quòd sili notario absque iudice appellatio presentari potest, cui consentit Card. in Clem. 2. §. similiter. q. 2. de appell. verum tamen hoc intelligendum erit, quando iudicis presentia haberi non potest, vt supra dictum fuit, & habetur per Guid. Pap. decis. 436. num. 64. vide etiam eundem Bal. in l. aper. rissimi. col. 1. c. de iudi. & in l. 2. c. de iudic. & in l. 2. c. de his

F

C

57

58

Com. opi.

his

his qui per met. iud. non ap. Socin. latè confi. 45. lib. 1. Corne. confi. 292. colum. 2. libr. 3. & Abb. in c. si iustus. col. 2. & ibi Franc. atque Dec. nu. 6. de appell. Nico. Anto. Grauat.

**c** **Semper in scriptis.)** Appellatio \* in scriptis incitatur cum appellatorius libellus in scriptis porrigitur, adeò vt non sufficiat dicere notario, scribe, à tali sententia me appellare. Quinimò, & fortius, si viua voce dicitur, & notarius scriberet, nihilominus appellatio in scriptis non diceretur: elapsis que decem diebus sententia in rem iudicatam transiret, atque executioni demandaretur, ita bell. Franc. adnotat in cap. vt debitus. colum. 7. vers. tertio queritur de appell. sequuntur Corne. confi. 95. lib. 4. Ias. in l. 1. colum. 3. C. de eden. & Maran. in praxi in 6. part. in vers. appellatio num. 127. vbi animaduertendum esse ait quoties in scriptis appellare necesse est, veluti in interloquutorijs. Nico. Anto. Grauatius.

**u** **Quocasu.)** Aduertendum admoceo, quando \* viua voce appellatur, quòd illicò, atque iudice pro tribunali appellatio proponatur, aliàs nullius esset efficacia, adeò vt lapsò decennio in iudicatum sententia transiret, vt citato loco, Maran. docet numero 228. & vltra eum, Specul. legum in titu. de appell. & Corne. d. confi. 95. libr. 4. vbi quando futim viua voce à diffinitiuà appellatur, sufficit appellentem dicere appello, quòd à notario in actis scribere faciat. Si verb ex interuallo appellet, tunc in scriptis appellare oportet, aliter non valeret appellatio. & Ias. etiam tradit, in l. 1. numero 10. ff. de eden. Et visum fuit Speculatori vbi supra & l. Andr. ibi in additamentis, ne dum necessum esse pro tribunali appellare, vt viua voce quis appellare dicatur. Sed etiam antequam iudex ad extraneos diuertisset actus & si dicit, quòd ad postremum existimauerit Barto. in l. litigatio. C. de appellatio. cui Bald. ibi consentit. Tu Docto. eo loci legas, & Franc. in cap. si iustus, de appellat. atque Laurant. in s. quoniam contra in verb. interloquutiones. col. 16. vers. sequi.

sequitur aliqua videre, de proba. nam s. per huiusmodi quomodo & quando incontinenti fieri dicatur, in varias opiniones interpretes dissecti sunt, vt tradunt etiam *Alexan. Aret.* & *Ias. in l. diuortio. ff. solut. matr.* & *Tiraquell. pl. ra. congerens de vtroque retractu, de retracta. conuen. §. 1. in Gloss. 5. num. 6. nec non Franc. Marc. decis. Delph. 569. & 570. & iterum 601. Ias. in l. 4. §. condemnatum. nu. 30. ff. de re iud. & in l. edita. num. 16. C. de eden. & rursus in l. si quis ita. §. Scia. nu. 14. ff. de verb. obliga. & *Pr. epof. in c. quod restituit. 3. quest. 1. vbi\** quando incontinenti fieri dicatur arbitrio iudicis relinquendum ait, & hanc opinionem esse communem asserit. Sed *Maran. pr. citato loco num. 125. testatur*, in incontinenti dici, dum iudex pro tribunali sedet, non diuertens tamen ad extraneos actus, puta si ad prandium iussit, & sic ad actum iudicio extraneum, & postea ad tribunal reuertens fuisse, nam tunc non diceretur incontinenti. Idemque etiam esset, si appellans ad extraneos actus diuertisset, & deinde appellauerit, vide eum. Est tamen casus in quo non satis esset viua voce appellare. sed omnino in scriptis, (vt in causarum deuolutione ad Roman. curiam) iuxta formam capit. cordi. de appellat. in 6. & tradunt *Archid. & Ioan. Andr. in cap. cupientes, de elect. & Rot. decis. 385.* Si appellatur in not. *Quid\** verò dicendum sit, illa de quotidiana questione, quando viua voce quisquam appellat, cum reservatione, tamen appellandi in scriptis, & deinde in scriptis appellat, quaenam appellatio prior an posterior valida sit, quod quidem magni est effectus noscere, vt sciamus quando appellationis tempus currere incipit. *Maran. allegat. loco post Bartol. in l. cum procurator. §. si dominus. ff. de nouo per. nuncia. aliosque concludit*, quod prior appellatio effectax est, cum temperamento tamen, quoties prior appellatio valuerit, sin verò minimè, vtputa, quia ab interlocutoria viua voce appellatum fuisse, (à qua nisi in scriptis appellare non permittitur, vt alibi diximus) tunc posterior in scriptis*

61  
Com. opi.

62

Scriptis

**Com.opi.** scriptis valeret. & hanc opinionem receptiorem esse affirmat, quicquid in contrarium Alex. & Ios. in d. l. cum procurator. §. si dominus, nu. 12. voluerint, pro qua opinione consulti responderunt Paul. Castr. consi. 7. & 270. libr. 2. & 2. consil. 41. quamque ampl. citatur Franc. in c. tua rob. ubi v. r. secunda concl. de appell. ubi in hac q. septem faciunt rationes. & Abb. in c. dil. flo. col. vlt. eod. tit. licet. Idem solum pugnans ab illa opinione desinere in c. bone, co. tit. la. And. alijsque, quos citat aduersantibus inherendo, quoniam opinioni ibi Dec. quoque nu. 28. se subscribit, quinimo ut **Com.opi.** inter Doct. canonum communem opinionem esse. Quae de re videas Guid. Pap. decis. 426. numer. 91. Nicolam Antonium Grauatium.

- x** Inoleuit. Vide auctorem infra in princ. 8. lib.
- y** Quae alias. Adde Franc. in c. directe. col. pen. versu. quinta concl. de appell.
- z** Consueuimus. Optima \* cautela est, in appellatione
- 63** apostolos petere: licet de iure infra 30. dies semper peti possint, & recipi. l. iudicibus. C. de appell. c. ab eo. col. i. in 6. Qui quidem apostoli sepius peti debent. l. 1. ff. de libell. i. mis. & proditum est à Bal. in l. eos, §. apostolos. C. de appell. ab Afflibt. in const. reg. Neap. appellationum temporaria in 9. rot. num. 18. & ibi quoniam modo in regno obseruetur. Guid. Papae decis. 436. nu. 13. & Cassad. decis. 8. num. 3. de appella. Sunt etenim apostoli de substantia appellationis, idcirco petere necessum est. Rota decis. 50. in not. de appellat. alias 336. si appelletur. nu. 1. cum seq. Quos \* quidem satis est in petere, & ita verbum sepius interpretatur. Rota decis. 47. in no. eod. tit. alias 406. si auditor. num. 2. Et possunt vni contextu instanter ac sepius peti. Clem. quamuis de appell. veluti vsu receptum est, in ipsa appellatione pluries peti. vsque eo, quod si appellans in fra dictum tempus eos non receperit, aut petierit, appellationi renunciasse videtur d. l. ab
- 65** eo. & d. clem. quamuis. Caterum \* in ambiguo positum est, quia

quando 30. dies currere incipiant. an scilicet à die sententiæ,  
vel appellatiõnis. & hac in controuersia à Do. in varias sen-  
tentiã itum est, vt patet ex decis. Rote 29. in no. Nonnullis  
enim à die interpositæ appellatiõnis eos labi visũ fuit, velu-  
ti Hosti. in c. cordi de appell. in 6. & Card. in d. clem. quam-  
uis, num. 5. Plerisque verò à die sententiæ, vt Accurs. in l. 1.  
Gloss. 2. de libell. dimis. & Gloss. in d. Clemen. quamuis, at-  
que Ioan. Andr. in d. c. ab eo. & hæc posterior opinio crebrius  
recepta est, si tamen appellans sententiæ notitiam habuerit,  
aliã à die scientiæ de labi incipient. vt Maran. testatur in  
praxi in 6. par. ver. appellatio, nume. 209. est que ex mente  
Rote d. decis. & Gemi. in d. c. ab eo. & de hac receptiore o-  
pinione meminit etiam Ioachi. Mysing. in singul. obseruat.  
Cent. 4. obseru. 36. & hi dies sunt continui, vt per Gloss. in c.  
non solum, in ver. dicendum. de appellat. in 6. Et hac de re  
vide omninò Cassad. d. decis. 8. num. 9. & ibi nume. 4. quòd  
appellans termino iuris sibi assignato, & interim quando-  
cunque (vt fieri solet) ad recipiendum apostolos, tenetur, an-  
tequam 30. dies labantur, iudicem pro apostolis adire, aliã  
appellatio deserta censetur. & si iudex voluerit, ipsum ap-  
pellantem vsque ad vltimum dictionum 30. dierum momen-  
tum sic suspensum tenere poterit, ipsamque rem differre, &  
apostolos siue responsam ad postremam horam termini da-  
re, quod tamen à bono viro laudari, (causa tamen legitima  
non existente) neuiquam posse arbitror. Nicolaus Antonius  
Grauatius.

Apostoli enim.) Adde Card. in clem. quamuis in 2.  
q. de app. Gl. in c. cordi in verbo petat, extra eo. tit. & Spec.  
in de appell. 6. sequitur. versi. apostoli. & dicuntur \*aposto-  
li ab apostolos, quod est mitto, vt per eos, & Accurs. &  
Alber. in l. preses. C. eodem titu. Arch. in c. fundamenta de  
elect. in 6. & eundem Albe. in dictionario in verbo aposto-  
li. Sunt enim illi literæ quedam à iudice à quo iudici ad  
quem misse, quibus totius appellatiõnis negotium breuiter

M m

enat.

Com. opi.

2

66

enarratur. Nicolaus Antonius Grauatius.

- b** Et quatuor.) De apostolorum speciebus, Spec. videlicet  
 precitato loco & Card. Alex. in c. vi. de iuris de appel.
- c** Quibus solent.) Iure \* quidem appellatio diffi-
- 67** nitiva iudices deferunt, quia si contrarium agant, leges  
 appellati de ferunt. l. quoniam iudices. C. de appell. l. i.  
 ius. ff. de appell. recip. quod quidem facere tenentur, ut  
 tim superioris reuerentiam habere videantur. c. veniens, ut  
 iureiuran. vide Form. var. commif. fol. 14. col. 2. & iterum
- 68** fol. 18. colum. 2. Quinimò \* si appellati non deferant, pri-  
 niri debent. c. de priore, de appell. Rot. decis. 366. si appella-  
 tur in no. Cassad. decis. 8. num. 10. de appell. & Is. in c. i.  
 ad hęc. nu. 3. C. de iudic. Hinc est, quod apostoli reuerentia
- 69** les dantur, qui \* cum in forma conceduntur, eos sic concessi  
 fuisse, intelligitur. si à diffinitiva, & intra decendimus, ut  
 gitima persona appellatum fuerit & petantur, alias refuta-  
 torios statutos fuisse videtur. & iste est stylus palatii, ut  
 Cassad. testatur decis. 7. nume. 5. de appell. & est decis. Rota  
 61. eod. tit. in antiq. alias decis. 605. dic quod sit. Qui quidem  
 refutatorij apostoli dantur, cum frustratoria videtur appel-
- 70** latio. Verùm \* aduertendum est, quod si apostoli petiti fuisse  
 sent, & minimè dati siltrem refutatorij, si iudex procederet,  
 nullus redderetur processus, c. vi. super. vbi Ioan. And. si peti-  
 vlt. gloss. de appell. in 6. & voluit Aegid. conclu. 157. si atri-  
 bus. Secus verò, si quis nulliter appellet, quia tunc iudex a  
 postolos dare non obstringitur. Rot. decis. 18. in antiq. Biffi-  
 net. Grauatius.
- d** Solent iudices.) Iudex \* certum terminum appella-
- 71** ti ad recipiendum apostolos prefigere, & iuris terminum  
 abbreviare potest, adeò quod si infra prestitutam termina-  
 nem apostolos non receperit, vel petierit, & protestatus pe-  
 rit, appellatio est deserta, lapsu tringinta dierum aliter non  
 expectato, cum iudex à quo hęc terminum moderare possit.  
 Clemen. quamuis. de appell. vbi Card. & Aegid. conclu. 157. vide,

vide, que seq. cap. sub lit. B. dicturi sumus. Grauatius.

Et si iudex.) Quando \* per iudicem deficit, qui requisitus apostolos appellanti non prebet, pars protestari debet, ut d. Clem. quamuis. & Accurs. notat in l. 1. ff. de libel. dimis. atque Aegid. conclu. 343. vbi, quod appellans vltra binas vices ad iudicem pro apostolis venire non tenetur. Nicolaus Anton. Grauatius.

e

72

Et commissionem.) Adde quod \* si appellationis causa commissi fuerit, si de appellatione nequaquam constaret, iudex minimè cognoscere valet. Aegid. conclu. 22. secundum. & iterum conclu. 20. & 100. & 117. & conferunt ea, que Rota tradit decis. 5. & 191. in antiq. & decis. 11. fuit dubiatum. in not. Et Aegid. vbi supra scriptum reliquit, quod appellator, aut appellatus, ut de grauamine primùm cognoscatur, petere non possunt, sed de ipsa tantum appellatione, & an talis sit, que deuoluat, vel ne, & demum de grauamine discuti, nam nihil esset, si infra decendum appellatum, aut 30. dies apostoli petiti non fuissent, ut eò loci Aegi. Eiusdem farinae est, quod disponitur in cap. cum ecclesia. vbi Dec. in 2. not. de appell. & in l. hi qui. C. eo. quibus in locis sancitur, appellationem recipiendam non esse, nisi ritè eam interpositam fuisse probetur. Tria \* enim ad fundandam iudicis appellationis iurisdictionem appellator probare debet, primùm, se appellasse. Secundum, legitimam ex causa, verùm sufficit hanc causam allegare. Tertium, quod infra decem dierum curricula appellatum fuerit. Vide Dec. & Franc. ibi, atque Gigan. in add. ad Dec. vbi extendit siue appellans appellationem prosequatur, siue nullitatem in appellatione deductam, per c. exhibita, ibique Abb. pen. not. de indi. Hinc Bald. consi. 38. lib. 5. pulchrè dixit, iudicem appellationis incompetentem esse, iurisdictione que carere, quando coram eo appellatio non probatur. Qua de re omnino legas cap. Romana. §. si verò de appell. in 6. ibique scribentes. Nicolaus Anton. Grauatius.

f

73

74

De temporibus ac fatalibus appellationum, illarum  
que cursu & prorogatione.

## CAP. VLT.

## SUMMARIUM.

- 1 Iudex, qui appellationi à diffinitiva non desert,  
punendus est. & num. 27.
- 2 Apostoli reuerentiales à diffinitiva dari solent in  
forma, & qua sit forma.
- 3 Iudex à quo potest terminū appellanti profecti  
ad prosequendam appellationem, eodem tamen  
contextu, sed non ex interuallo, & nu. 24.
- 4 Iudex an possit prorogare terminum profectum  
ad prosequendam appellationem?
- 5 Appellatio, ne deserta dicatur, sufficit diligentiam  
facere, vel iter ad superiorem arripere.
- 6 Appellatio remanet deserta, si infra terminum à  
iudice profectum ad eam prosequendam, aliquid  
non fit, quod à desertione excuset, & nu. 26.
- 7 appellatio est communis.
- 8 Appellationis prosequenda & finienda tempus  
die est annus, & ex causa biennium, atque etiam  
triennium. nu. 12.
- 9 Biennium quando detur in causa appellationis.
- 10 Iudicium à citatione exorditur.
- 11 Sententiam non esse desertam, in dubio promou-  
ciandum est.
- 12 Prorogatio fatalium ab Auditoribus Palatii  
cedi potest, quinimo & nouum fatale & 7/8 ad  
quod tempus. nu. 15.

- 14 Citatio partis an requiratur in fatalium prorogatione.
- 16 Prorogatio termini fieri non potest, nisi durante termino.
- 17 Compromissum pendente appellatione factum, prorogat appellationem: fall. v. nu. 41.
- 18 Appellationum tempora à lege prescripta, non possunt à partibus ad longiora prorogari.
- 19 Appellans ubi facto iudicio vel partis impeditur, non est quid sibi imputetur.
- 20 Paupertas excusat ab appellationis prosecutione.
- 22 Appellatio admissa si & in quantum, an pro admissa vel ne censeatur?
- 23 Appellatio si non admittatur, debet à non admissione appellari, aliàs sententia in iudicatum transit.
- 24 Iudex à quo terminum iuris appellanti breuiare potest: limit tamen.
- 25 Appellatio in beneficiis quò ad iudicem nunquam deserta censeatur.
- 27 Itineris arreptio ad superiorem, habetur loco appellationis.
- 28 Dilationes danda sunt iuxta locorum distantiam.
- 29 Citatio est nulla, si in ea congruum tempus non est prefixum.
- 30 Dilationes in causis summarijs breuianda sunt.
- 31 Citatio si est inualida, erunt etiam & omnia subsequuta.
- 32 Citatio inualida per comparitionem re. onualidatur.

- 33 *Citatio inualida si peruenerit ad notitiam clericaliarij, reconualefcit.*
- 34 *Citatio circumducitur parte non instanti.*
- 35 *Litis pendentia non inducitur per citationem circumductam.*
- 36 *Iurisdictio non perpetuatur per citationem circumductam.*
- 37 *Præuentio iurisdictionis non fit per inualidam citationem.*
- 38 *Sententia absq; partis citatione prolata, est nulla etiam si esset sententia principis.*
- 39 *Iudex delegatus cum inserto tenore sua commissionis citare debet, alias ei non est credendum.*
- 40 *Iudices, siue ordinarij siue delegati srm, antea omnia de eorum potestate docere debent.*
- 41 *Appellationis prosequenda terminus non currit pendente compromisso, nec agenti super attentatis, & num. 44.*
- 42 *Appellationis prosequenda terminus an possit ultra biennium prorogari.*
- 43 *Princeps solus perempta instantia spiritum uia insufflare potest.*

**E** Adem fermè ratione, quia appellanti à diffinitiuâ lex ipsa defert, & quia appellationes in Ro. Cur. semper ad sedem emittuntur, & a iudex\* qui simili appellationi non defert, de iure puniendus esset, c. de prioribus not. de appell. c. cum appellationibus eod. tit. solent\* Patres in appellatione à diffinitiuâ semper dare apostolos reuerentiales in forma, Ro. Cur. decisione 604. in antiqu. Dic. quod de appellat. & apost.

& apost. Forma autem responsionis non est aliàs  
 talis, per quam iudex simpliciter appellationi  
 deferat, sed sub certis conditionibus, quas post-  
 modum notarius, propter illa verba in forma,  
 tanquam solitas clausulas extendit, videlicet  
 memoratus dominus Auditor dedit reuerentia-  
 les apostolos, quatenus à definitiua, & infra de-  
 cendum, ac quatenus à legitima persona petan-  
 tur, aliàs refutatorios. Quam extensionem re-  
 fert Cassad. decisione 7. numero 5. ibi pro qua fa-  
 cit, quod quando iudex dat reuerentiales, qua-  
 re non mediocriter sunt deridendi ij, qui ple-  
 runque conqueruntur de iudice, qui appellanti  
 à non definitiua, vel si à definitiua, extra legiti-  
 ma tempora, vel si infra tempora, non habenti  
 tamen legitimam personam de reuerentialibus  
 respondent, quasi videantur propterea non leue  
 præiudicium causæ fecisse, cum tamen hæc re-  
 sponsonis formula sit talis, quæ præiudicare  
 non valet. immò quod si appellatio in aliquo ex-  
 tribus deficeret, non reuerentiales, sed refutato-  
 rios contineret apostolos. Et quoniam *b* lex per-  
 mittere, ut iudex à quo possit appellanti termi-  
 num præfigere ad prosequendum tantum non  
 etiam ad finiendum appellat. cap. ex insinuatio-  
 ne, cap. ad hæc el. 4. de appell. & c. cum causa de  
 re iudi. cum notatis, vbi que, (licet Barto. fuerit  
 in contraria sententia in l. præses. C. eodem, vbi  
 de isto termino lex civilis loquitur, nec reperij  
 alibi) vsu receptum est in sacro Palatio, ut quo-  
 tiescunque iudex à quo appellationi defert, &  
 dat reuerentiales, ut supra, eodem contextu præ-  
 figat appellanti decem dierum terminum ad  
 prosequendum appellationem. Rota decis. 485.  
 M m 4 in not.

b  
3

in not. fin. papa de appella. Cassa, decis. 4. eodem titu. in princ. Dixi autem quotiescunque appellationi defert, quia iudex non deferens non potest appellanti terminum præfigere, Rota decis. 180. in antiq. Nota quòd iudex de appella. Sæc enim hæc inuicem incompatibilia, ut iudex appellanti terminum præfigat ad prosequendum, nec appellationi deferat, immò sola similitermini præfixio operatur effectum deuolutiuum, ac si iudex appellanti terminum præfigens expressè detulisset, Rota decis. 242. in antiq. nota quòd in causa eodem titu. Dixi quoque eodem contextu, quia si iudex à quo primo deferat appellationi, nec al'is tunc terminum præfigat, non poterit postmodum ex interuallo terminum appellanti præfigere, Rota decis. 256. in no.

- 4 Si appelletur eodem titu. & si \* tempore habili præfixus sit, potest per eundem iudicem prorogari, Franc. in c. personas colum. 6. versic. 3. queritur cum sequenti. de appellatione, licet raro, vel nunquam viderim similes prorogationes fieri, ex quo iste terminus est ad inchoandam duratam prosecutionem, non finiendam, Abb. in cap. personas colum. 2. versicu. secundo casu. Vbi etiam Philip. Franc. colum. 4. ibi secundum principale, & ibi 2. casu de appellat. Rota decis. 485. in no. si Papa eod. titu. prout est de natura termini hominis, Ioan. Andr. in cap. sæpè eodem titu.
- 5 Ut \* propterea potest alia via de facili delectionem euitare, ex quo sufficit in isto termino
- c facere aliquam diligentiam, & cum de iure sufficiat sola itineris arreptio, quando ad iudicem distantem appellatum esset. c. cum causam de re iudi. ac etiam sola iudicis impetratio. cap. ex par.

ex parte, & c. dilectus el. 2. de rescrip. Ideo seruat palatium satis esse, si appellans infra hunc terminum commissionem impetret, etiam si fieret ultima die, Rota Bisignet in antiquioribus 20. eo. titu. imò acquiescit palatium, etiam si decima die non fuisset commissio iudici ad quæ præsentata, dum tamen ipsa die decima sit in banco cursorum, Cassa. decis. 4. eod. titu. Idem si commissio nõ fuisset signata, nec expedita infra terminum, excusaretur appellans à desertione per quamuis diligentiam infra dictum terminum factam, utpote si Rota existente Romæ, & Papa Anania, appellans infra istum terminum iter arripuisset verus Ananiam pro commissione obtinenda, Rota d. decis. 485. in no. si Papa eo. tit. vel curia utique Romæ existente congruis loco & hora quæ currit ad Dominum Regentem, vel alium signatorem & non repertum, Cassa. d. decis. 4. eod. ritul. Vbi etiam habes quòd si reperto Signatore, non expediat tuam commissionem, quia fortè impeditus, satis erit porrigere commissionem in termino, & protestari, immò solemus pro fide præsentationis in termino accipere ab ipso Signaturæ præfecto, vel regente Cancellariæ, fidera manu sua de die præsentationis in calce commissionis, Cassa. d. decis. 4. de appellatio. Adeoque \* iste terminus hominis arctat appellantem, ut si infra illum non reperiat commissam causam, vel aliud tale factum, quod (ut supra) à desertione excuset, appellatio remanet deserta. cap. personas, vbi Abb. Felin. Franc. & alij extra de appellatio. Cassa. decis. 4. in princi. Quod tamen d intelligas si modo terminus fuerit cum congruo spacio præfixus,

Bald. in l. præfes. C. de appellatio. & in l. vlt. C. de temp. appellatio. Fran. in d. cap. personolum. 2. versicu. 3. potest iudex appellanti, <sup>7</sup> autem impersonaliter, si causa non reperitur infra terminum commissæ, quia satis erit appellanti, si reperiatu[r] commissæ ad instantiam appellati, proderitque sibi hæc aduersarij diligentia, & poterit hac commissiõne pro appellati parte impetrata vti, quasi communi, idque etiam si citatus ad dicendum contra, dedisset contra eam exceptiones generales, prout passim sic citati solemus, dummodo in eis non persistat, Rota decisio. 506. in antq. nota quod si appellatus, de appellat. & commissio. & decis. 65. in no. si appellatus de appellatio. licet Specul. videtur contrariam sententiam sequi eodem titulo. §. nunc breuiter numer. 15. versicu. Sed pone auditor, à quo appellatur, nec videatur tibi ille casus raro cõtingibilis, ex quo appellatus non potest appellantem in prosecutione sue appellationis præuenire. c. oblatæ eod. titulo, quia (vt aliàs diximus) dispositio. cap. oblatæ non seruatur in appellationibus, quæ prosequuntur, in Roma. Cur. Rota decis. 104. in no. capitulum de appella. & in Staph. de lit. gratiæ & iustitiæ. car. 150. à tergo ver. secus dico. Admoneo tamẽ quod si à sententia vtraque pars appellasset, cum clausula tamen, quatenus contra se, & altera pars cui postmodum fauorabilis fuit sententia, causam appellationis sue infra terminum commississet, crediderim aduersarium, qui causam suam appellationis infra terminum non commississet non posset vti ista commissiõne, quæ committitur appellatione (vt præmittitur) emissam, quatenus

nus contra, & quæ consequenter propter fauorabilem sententiam subsequutam, vt pote conditione defecta, non est in rerum natura, prout supra. §. Amplius eod. tit. fusius loquuti fuimus, vbi omnino videbis.

Sed postquam satis diximus de termino hominis, modò videamus de termino iuris, qui similiter duplex est, videlicet ad inchoandã prosequutionem, & exercendam appellationem, de quo loquitur text. in l. nemo. C. de temp. appellatio. & erat varius pro qualitate locorum, ex quibus appellabatur. l. cum anterioribus. C. eodem. Alter verò ad finiendam appellationis causam, cuius\* tempora etsi aliàs plura & varia fuerint, hodie ramen ad annum præscripta sunt, & ex causa, vt pote impedimenti, vel alia æquè legitima causa ad biennium auth. ei qui appellatio. C. eo. c. cum sit Romana extra de appellatio, & notatur vtrobique, & vbi iusta causa impedimenti infra annum incidisset, haberet appellans istud biennium absq; aliquo iudicis ministerio, & hoc quia lex ipsa est, quæ hoc biennium indulget, d. auth. ei qui, & doct. c. cum sit Romana, de appellat. gl. fi. in c. si elect. de elect. in 6. Francus in c. ex oratione col. ii. ver. secunda fuit opinio, qui refert opiniones, & istam sequitur, quando impedimentum incidit in primo anno, & inferius col. 13. ver. circa sextum loquens de impedimento fortuito proueniente, ad appellatio. sequitur Felin. ibidem colum. 2. versic. Quintò dñ intricatè, quam concessionem biennij ipso iure absque aliquo iudicis ministerio admittere consuevit sacrum palatium, absq; alia causa impedimenti, Cassa. decis. 6. de appellatio, numero 8. versic.

versicu. Et quia de prosecutione & desertione  
 appellationis, & reddit rationem, quando iura  
 palatinum concedit biennium absq; causa, vide-  
 licet quia in Ro. Cur. ut plurimum causa foren-  
 sium, qui non modico tempore indigent  
 ad veniendum & conducendum testes, ac trans-  
 portandum iura sua, & quia etiam in ea multi-  
 tudo est maxima de vniuersis christianorum re-  
 gionibus quasi inferat, ista succedere loco causae  
 & impediendi, quod tamē intelligas, si mo-  
 dō appellans in primo anno, prosecutionem  
 inchoauerit, & aliquid in causa fecerit. Cassa i-  
 bidem, nec sufficeret ad habendum istud bien-  
 nium, si appellans in primo anno iudicem, &  
 causae commissionem duntaxat impetrasset, &  
 iudici ad quem presentari fecisset, Ro. F. foli  
 dubio. 37. quia pro exordio & principio pro-  
 sequutionis appellationis requisito, tamen de iu-  
 re ad satisfaciendum termino introducendae &  
 inchoandae appellationis, de quo in d. l. nemo. C.  
 de tempo. appella. & ad habendum hoc bien-  
 nium ex stylo & obseruantia Rom. Cur. non suf-  
 ficat iudicis impetratio, nisi etiam pars citeatur,  
 & sic appellans incipiat causam appellationis  
 exercere, Paul. de Cast. in rub. ff. de in ius voc. al-  
 legans & sequens in hoc Bal. in l. si. illud. C. quod  
 satisd. cogantur, las. in eadē rub. ff. de in ius voc.  
 vbi loquuntur de prosecutione necessaria ad  
 evitandam desertionem, qua induceretur à sta-  
 tuto citius, quam à iure communi, quae est exor-  
 bitans, ita quod non sufficeret obtinere citatio-  
 nis decretum, quae est commissio de citando, nisi  
 fuisset infra annū exequuta, quia \* iudiciū exor-  
 ditur à citatione, non autem à commissione de ci-  
 tando.

rando. gl. in §. si. institu. de pe. teme. litigan. & gl.  
 in rub. ff. de in ius vocan. & alia similis in rubri-  
 ca. C. eodem titu. immò si esset etiam exequuta,  
 plerisque casibus, non sufficeret ad euitandam  
 desertionem & habendum hoc biennium, ut po-  
 te si nulliter fuisset exequuta, Ias. in rub. ff. de in  
 ius voc. & hoc e quia citatio inualida nihil ope-  
 ratur, glo. in l. si accusatoribus glo. si. C. de accu-  
 sa. idem si validè exequuta fuisset, & non com-  
 paruisset appellans, Ias. ibidè, & hoc quia f pro-  
 pter non comparitionem partis instantis circun-  
 duceretur citatio, & haberetur pro non citato  
 tex. in l. & post edictum. §. quòd si is. ff. de iudic.  
 Idem denique si citatio generalis fuisset, prout  
 communitè fiunt in Romana Cur. citationes,  
 quæ ad partes decernuntur, quæ ut supra titu. de  
 dolo & contumacia, per non comparitionem  
 partis non circumducuntur, per rationes ibi al-  
 legatas, si modò ante annum non esset reprodu-  
 cta, nec aliud fuisset in causa factum, Ias. ibid.  
 & hoc quia similis citatio extraiudicialis nec  
 dicitur de processu, nisi à die, quo reproductit  
 eam, gloss. in Clemen. i. verbo citationes de iu-  
 dic. quæ de iure vera sunt & benè faciunt ad de-  
 clarationem, Cassa. d. decis. 6. nu. 8. in quantum  
 videtur velle pro habendo biennio ex stylo pa-  
 latij ad prosequendum appellationem dari so-  
 lito requiri, quòd per appellatè in primo an-  
 no aliquis actus fiat, in ipsa appellationis caus-  
 sa, & qualis debeat esse iste actus, non reperio  
 decisum in palatio, nisi quòd sola iudicis impe-  
 ratio & commissionis præsentatio non suffi-  
 ciat, Rota Fastol. d. dubio 37. Admoneo tamen,  
 quòd si volueris ad euitandam desertionem,  
 & haben-

& habendum istud biennium, aliquem actum in primo anno facere, non moreris tere ad finem anni, prout pleriq; faciunt, sed quicquid habiturus es, facias, vel statim ante dimidium anni, quia videris hoc secundum fatale altuzij instare tex. in d. l. nemo. C. de tempo. appell. & videtur fuisse de mente Rotæ in d. dubio Fallo. 37. in quantum consideratur ibi quòd appellans steterat vsque ad nonum diem ante finem anni, quòd non fuerat prosequutus, quæ & si de iure vera sint, crediderim tamen quòd sacrum palatium mitius ageret, & facilius desertionem evitarem, ex quo \* semper in dubio pro non desertione inclinatur Cassa. decis. in fi. de appella. sequens doctrinam Paul. de Castr. in l. prima. Et quis cautio, & ubi occasio mihi sese offerat, experiar omninò mentem patrum in præmissis.

At si \* biennij lapsus instaret, licet de iure ex causa daretur triennium, text. in cap. ex ratione ubi Philip. Franc. col. 8. ver. circa. tertium ibi, & etiam triennium, vt hic in tex. de appell. & consentit Cassa. d. decis. 6. in fin. ibi verum est, quòd d. c. ex ratione prouidet ex causa de tertio anno non daret tamen sacrum palatium triennij eo modo, quo extra curiam dari solet biennium ex causa, sed alia via appellati est prouisum, quòd ante lapsum fatalis secundi anni, vel summa ope instet pro sententia. l. fi. §. illud. C. de tem. appell. d. decis. 6. in fin. eod. titu. ita quòd hoc sufficeret, quòd appellans omnia iura sua deduxisset & in causa concludi obtinisset, nisi summa ope (vt supra) sententiam petijt, Franc. in d. c. ex ratione col. 7. ver. 2. quæritur, extra eodem, Rota decis. 425. in an. Nota postquam de deser. appell. & ratio

& ratio est quia, si pars non petijt pronunciari,  
 non potest videri sterisse per iudicem, qui non  
 valet alias sententiã ferre, nisi ad partis petiti-  
 onem. l. ad peremptorium. ff. de iudi. c. i. extra eo-  
 dem, imò sola partis petitio quantumcunq; in-  
 stantissimè facta, & sæpius reiterata non suffra-  
 garetur g nisi pars quoq; citata esset, Bald. in l. si.  
 §. illud. C. de rem. appel. Franc. in d. c. ex ratione  
 col. 12. ver. secundo quæro, vbi etiam admonet  
 quod si similis instantia fuerit facta coram iudi-  
 ce antecessore, si persona iudicis durante adhuc  
 fatali mutaretur, non excusaretur quis à deser-  
 tione, nisi coram successore in officio reiterare-  
 tur, vel si noluerit appellans pro expeditione  
 causæ instare, poterit fatalium prorogationem  
 obtinere, quæ in re indulta est auditoribus fa-  
 cultas prorogandi fatale coeptum, vel de nouo  
 aliud concedendi eorum arbitrio, per Innoc. 8.  
 bullam sæpius citatam de facultate auditorum  
 sacri palatij, & quandoq; in rota voluntaria est,  
 ex quo habens in hoc Auditores hanc faculta-  
 tem ex indulto dictæ bullæ, & extra Rotam est  
 necessaria, nec si similis commissio in Rota su-  
 perueniat, cessaret propterea facultas bullæ  
 Cassa. decision. 7. num. 2. de appellat. Et vbi pro-  
 rogatio in vim bullæ peteretur, daretur etiam  
 parte non citata. Cassa. d. decis. 7. num. 8. qua ra-  
 tione valeret prorogatio, etiam citato non pro-  
 curatore, seu alio qui putatiuus esset procura-  
 tor, vel qui erat tantùm constitutus, non autem  
 etiam acceptans, Cassa. ibidem. & reddit ratio-  
 nē, quia si actus sustinetur sine aliqua citatio-  
 ne partis, ergo multò magis cum citatione, licet  
 de minus

tra

13

22

de minus legitima persona facta, Cassa, *ibidem*,  
 secus verò vbi non in vim innocencianz, sed vi-  
 gore commissionis prorogatio peteretur, effectus  
 enim hoc casu necessaria partis citatio, & illa  
 facta prorogatio non valeret, Cassa, *ibidem*.  
 reddit rationem, quia *h* commissio non probat,  
 neque iurisdictionem firmat, nisi parte citata.  
 glo. & Bar. in extrauag. ad reprimen. super ver-  
 bo de plano quo. in crim. l. f. maiest. proce. Rō.  
 conf. 519. q. si in Rota similis commissio superue-  
 niat, (quo casu prorogatio tam in vim innocen-  
 tianz, quam vigore commissionis peti potest) &  
 prorogatio, vel sine partis citatione, vel citata  
 minus legitima persona, petita & obtenta fue-  
 rit, aut expressum est in vim innocencianz, &  
 sustinebitur prorogatio, aut quòd vigore com-  
 missionis, & erit inualida, aut deniq; *neutra via*  
 expressa, fuerit simpliciter petita & obtenta  
 prorogatio & sustinebitur in vim innocencia-  
 naz, quam viam in dubio præsumemus & iudi-  
 cem & partem elegisse, non autem eam, per  
 quam actus redderetur nullus, ad nota. per Abb.  
 in capit. nisi essent col. i. de præben. & post alios  
 per Felin. in cap. ex officij col. 9. cum sequenti  
 vsque ad fin. de præscript. quas prorogationes  
 solent patres passim concedere, & rarò vel nun-  
 quam contradictiones admittere, etiam si res in  
 infinitum iret, & ita appellationum causæ ad  
 multos annos producantur inexpeditæ, & *fra-*  
 19 lia sæpius prorogata conseruantur, nec solet  
 palatium longiores concedere prorogationes,  
 quam ad sex menses, excepta prima, quæ si sic  
 petatur, ad annum concedi solet iuxta cap. cum  
 sit Romana de appellatio. Staph. car. 184. à tergo  
 in prin.

in principio nec debet appellans expectare fa-  
tale in totum decursum, quia \* prorogatio non  
conceditur aliàs purè, sed cum clausula & con-  
ditione, quatenus fatalia durent, prout extensio  
similis prorogationis apud formularium termi-  
norum Rotæ charta. 40. ostenditur, & hoc quia,  
quod non durat, prorogatio enim præsupponit  
rem, quæ prorogatur adhuc in esse, & non fini-  
tam, argumento, text. sed & si manente. ff. preca.  
& licet Auditores ex indulto bullæ Innocent. 6.  
possint non solum prorogare, sed etiam de no-  
uo concedere, rarò tamen, vel nunquam vidi pa-  
tres hac vti facultate, sed potius via restitutio-  
nis appellantem audire (de qua inferius suo di-  
cemus loco.

Sed hic fatalium cursus quandoque pedes  
firmat, nec alias nobis illorum prorogatio ne-  
cessaria est. quod pluribus casibus contingere  
potest. Finge \* litigatores appellatione i pen-  
dente compromississe, interim enim non cur-  
rerent tempora, donec duraret compromissum  
Cassad. decis. 9. de appellatio. n. me. 7. & tem-  
pus compromissi in calculo fatalium subduce-  
retur, & tempus præcedens compromissum  
coniungeretur cum sequenti, authen. si tamen.  
C. de temp. appella. clemen. quandiu, vbi etiam  
gloss. verbo currere de appellatio. Bald. in auth.  
ei qui appellat. C. de tem. appellat. quod proce-  
dit etiam si in compromisso fuisset tantum de-  
ductum principale negotium, non etiam appel-  
lationis causa, Franc. in dict. cap. ex ratione co-  
lumn. 7. versicu. quartò queritur. Idem si foret  
etiam pendente termino ad recipiendû aposto-  
los dato ab homine, vel à iure, Fran. & ibidè ver-  
sicu.

Na

sicu.

16

17  
i

k

- 18 sicu. sequenti incipienti quini d. quæritur, licet  
tempora appellationum à lege præscripta non  
possint per actum, & partium consensum ad  
longiora prorogari, gl. notabilis in l. propen-  
dum circa principium, C. de iudi. quam Doct.  
ibidem communiter sequuntur. Barro. in d. aut.  
si tamen, C. de temp. appella. potest tamen eius  
cursus suspēdi, non solum per compromissum,  
sed etiam per pactum, aliumque expressum par-  
tium consensum, Franc. pro omnibus in d. c. ex  
ratione column. 12. ver. Sed iuxta prædicta cum  
sequenti, & inferius colum. 14. ver. Sed adverte  
primò quia Bald. videtur loqui, rursus finge ap-  
pellatum remissoriam obrinuisse, quæ semper  
cum dilacione annexa concedi solet, & subde-  
cerentur pariter hæc tempora, quasi sit appellas  
facto appellati impeditus, & propter dilacionē  
sibi concessam, iudicis officium conquelescat, l.  
siue pars, C. de dilat. capir. significati, de appella.  
& ubi appellans \* facto partis, vel iudicis impe-  
ditur, non est quid sibi imputetur, l. si. §. illud,  
C. de temp. app. cap. ex ratione de appell. in qua  
partem inclinat, Cassad. decisio. 9. tam & si dicat  
articulum aliàs in palatio disputatum, & non  
resolutum fuisse, l. qua ratione idem seruatum  
est de tempore, quo appellans pendente appell.  
attentata passus fuisset, & appellans eorum re-  
uocationē prosequi veller, in primis & ante om-  
nia prout potest, & similiter non curret appel-  
lanti inter ea tempora, sed subducerentur in fa-  
talium calculo Ro. decisio. 102. in no. Fatalia de  
appel. & attent. refert & sequitur Fran. d. c. ex ra-  
tione colum. 9. ver. circa tertium impedimentū  
concurrans facto seu dolo appellat. extra de ap-  
pellatio.

pellatio. ibi & hanc partem tenent domini de  
 Ro. decisio. 102. Idem si super quouis alio inci-  
 denti disputeretur, vt quia appellatus in profe-  
 quutione appellationis ab aliqua interlocutio-  
 ria appellasset, Fran. ibidem allegat Bal. in dict.  
 anthen, ei qui appellat circa prin. quæ tamen in-  
 telligas, si appellans de præmissis disputando  
 obrinisset, secus verò si succubisset, tum enim  
 ipse sibi met impedimentum præstitisset, nec a  
 fatalium cursu facto suo impeditus dispensare.  
 tur, Rota dict. decisione 102. in no. Franc. ibidem  
 vsque ad versiculum, circa quartum impedi-  
 mentum. Finge *m* denique, \* quòd appellans  
 fuerat paupertate oppressus, & isto casu non so-  
 lum non current fatalia & tempora ad profe-  
 quendum præscripta, sed nec etiam ad appel-  
 landum, non obstante ratione Bartoli de modi-  
 ca impensa, quod ad ipsam appellationem in-  
 terponendam, de qua in l. in notis, C. de procur.  
 & ita seruat palatium. Cassad. decis. 6. de appel-  
 lat. vbi etiam docet, qualis esse debeat ista pau-  
 pertas, quæ fatalium cursum impedit.

ANNOTATIONES.

Eti iudex qui.) Ad hæc conferunt, quæ proximo capit.  
 diximus, sub litera C. verum \* aliter iure pontificio, quam  
 iure Casareo iudex appellationi non deferens punitur, illo  
 enim si criminalis est causa, iudex deponitur: sin verò ci-  
 uili, arbitrariè punitur. Hoc autem, si criminalis, pœna  
 arbitraria, si civilis causa erit, 30. libris auri pœna affici-  
 tur, l. quoniam, C. de appella. & Franco, declarat in capit. de  
 priore, columna vltima, eodem tit. Rom. consi. 501. & Boer.  
 decis. 153. numero quarto & quinto. Sed quid \* si iudex (vt  
 leri que faciunt) appellationem simpliciter nõ admittat, s. d

m

20

Com. m. 3

32

d

33

2

26

22



cum clausula si & in quantum tenetur de iure, & non aliter, an pro admissa, vel ne, appellatio censetur. Rempeccitato cons. ad iuris dispositionem verba illa referuntur autumat, ut si appellatio admittenda erat, vique ante videatur, alias minime. hoc idem placuit Card. & Fran. in capit. sepè, in 2. not. de appellat. atque Felin. in cap. can. contingat, columna penultim. de offi. deleg. & ante eos proditum est à Bar. in l. ambitiosa, colum. pen. de decr. abrel. fac. & Bald. in l. edita, columna 17. versic. item dubitatur, C. de eden. Qua de re videas quoque Fran. Marc. decis. Delph. 271. & Maria. Soc. Lun. cons. 18. visis, numero 14. & in libro primo. Unde cauti iudices cum dicta clausula, & in quantum, &c. appellationes recipiunt, ne eas simpliciter reijciendo in penam incidant, ut modo diximus. Verum per dictam admissionem si & in quantum, iuris dispositionem abdicare censentur, adeo, quod processus coram eo fieri, quaquam potest, nec factus alicuius erit momenti, & est

## Com. opi.

23

seruum, & quando iudex appellationi non deseri, sed illam reiicit, cautus appellans esse debet, ut tali reiectione expellet, alio qui reiectio & sententia in iudicatum transferret, ita eleganter docet Zabarel. in clem. 1. colum. 3. versic. hac gloss. de dol. & contu. Nic. Ant. Grauat.

b

24

Et quoniam, Iudex \* à quo terminum iuris appellanti breuiare potest, & aliquem ei prefigere ad se presentandum coram iudice, ad quem, atque etiam de eius presentatione fidem faciendum: vsque adeo, ut si infra breuiatum terminum appellationem non prosequatur, ea esse deserta, & sententia in iudicatum transacta, cap. cum sit Romanus, & cap. sepè, & vtroque Doct. de appell. sex. iuncta gloss. l. praeses, §. 1. vbi etiam Bartol. ff. eod. titul. idem in l. de appell. dimis. Butr. in cap. ex insinuatione, de appella. in constitut. reg. Neap. appellationum tempora. Computor ille Form. var. commiss. fol. 15. columna 1. & Fran. qui egregie loquitur in capit. personas, de appella. vbi nouem modis materiam dandi terminum explicat. Et hac facti specie, cum à iudice terminus ad prosequendam appellationem

nem, vel ad se presentandum coram iudice, ad quem præstigitur, licet appellatione pendente ligatæ manus iudicis censeantur, non tamen quò ad hoc censeantur, aut post illud tempus appellatione remanente deserta, intelligatur in causa procedere non posse, ac sententiam non exequi, quia id vique facere proculdubio ei licebit, per dict. capit. personas, vbi Abb. & Præpos. & per alia iura superius allegata. quod etiam voluerunt Specul. titul. de appella. §. nouissimè, numero 1. versical. 5. & 16. Card. in clemen. de appella. question 22 numero 119, Bartol. in dict. l. præses, & Paris. cons. 108. numero 52 lib. 4. Cæterùm, si iudici placuerit, præstitutum tempus ad appellationem prosequendam prorogare, illud quidem poterit inuito atque retinente etiam appellato, cuius inter sit prorogationem non fieri, vt Franc. voluit in dicto capitu. personas, colum. penultim. vers. tertio queritur, vbi quoque Felin. colum. 2. & idem Fran. in dict. c. sepe, colum. 8. vers. in eadem gloss. & iterum in cap. cum appellationibus, §. si verò, colum. penult. eodem titul. in 6. & Card. in clemen. 1. in 9. question. de vit. & honest. cleri. & habetur in Form. term. fol. 2. col. & fol. 37. colum. 1. Verùm cum iudex terminum iuris appellanti moderat, non parum animaduertere debet, vt congruum tempus præstiget alias appellatione quaquam deserta haberetur, vt infra post auctorem dicemus. Prædicta tamen limita in causis beneficiarijs locum non habere, in quibus iudex terminum iuris breuiare non potest, nisi viroque volente parte: idcirco si breuiatum fuerit, & præstitutum tempus elapsum, nihilo scilicet appellatio deserta non dicetur, nisi terminus iuris lapsus fuisset, ita Franc. prodidit in cap. cum sit, column. vltim. de appella. & in cap. constituus. 2. colum. 1. eodem titul. vbi & vnum inter cetera memoria commendandum tradidit, quod licet appellatio per partis negligentiã in causis beneficialibus deserta sit, quò ad iudicem tamen nunquam deserta censeatur, qui semper ex officio in causa suppleri procedere, atque inquirere potest. Et quòd diximus appellationem esse desertam, si fides ab appellante facta non fuerit, qualiter coram iudice, ad quem se presentauerit, intelligas,

telligas, quod ad effectum executionis tantum facienda, non tamen ut de ipsa appellatione cognosci non possit, in Bald. voluit in dicta l. si praeses, & Bui. dict. capitu executione, nec interim dicta executione retractabitur, nisi primum fuerit de ipsius appellationis iniustitia, ita pulchre videtur Fede. Sen. cons. 27. cui se subscribit Bui. citato loco prop. nem. Nicol. Anton Grauat.

c

27

Et cum de iure.) Adde tex. in c. de iur. & in c. cum dilecti, de appell. & utrobique Doct. ubi ¶ arreptio iurandi ad Pontificem vim appellationis habet. & tradit Lex. allegat. 39. colum. 1. ad eod. quod quicquid medio tempore fuerit, reuocari debet. Sed hac de re omnino legas Bartol. & Scrib. in l. de pupillo, § si quis ipse praetori, colum. 1. de noui ope. nuncia. praesertim l. as. nume. 20. qui polletur quitur. Quod quidem necdum iure pontificio, sed casus esse potest edere ait, quicquid est contrario Fulg. dixerit in l. 1. in primo not. C. ut lite pend. Nicol. Anton Grauat.

d

28

Quod tamen.) Habenda\* est certè in dandis dilacionibus distantia ratio, locorum, personarum, & causae, ut Specul. admonet titul. de citat. § nunc de tempo. in fin. & b. ultim. rursus in fin. & habetur in capit. quod ad consultationem de re iudic. ubi Abb. & in capit. praeterea, de dilat. & in l. 1. C. eodem titul. & utrobique scrib. per Afflic. in constit. reg. Neapo. exceptiones, & Van. in tract. mod. es def. citatio. numero 70. Hinc\* proditum est à Bartol. in l. aut qui aliter, ff. quod vi aut clam, cui Abb. consentit in capit. cum dilecti, de dol. & contum. necnon Afflic. deci. 124. quod iudex congruum tempus in citatione praestare debet, alias citatio redditur nulla, nec citatum arctari ad comparendum, & traditur per Specul. praecitato loco, primo, numero 11. & Van. ubi supra numero 67. & text. in l. qui bona, §. ultim. cum l. sequenti. & l. si finis, §. tertio, ff. de dam. infect. & in l. nonnunquam, ff. de iudic. l. secunda, ff. de re iudica. & in capit. cum longe, & b. fin. & 13. question. 2. capit. vbiunque, & in capit. cum sit Romana, de appell. ubi Doct. Sed quid si iter facilius nauigando, quam pedibus eundo fieri possit, quo nam passus iudex

dex arbitrabitur & videas Gomez. in regul. de verisimi. not.  
 obi. in 5. question. Ceterum ¶ in causis summaris, veluti  
 possibile erit, breuiari dilutiones debent. Clemen. sepe v-  
 bi scrib. omnes, de verb. significatio. & est text. in l. 2. in  
 princip. C. de temp. appellat. sunt tamen tam moderamine  
 (vi modo diximus) breuianda, vt rem ipsam semper con-  
 siliu praecurvat, cum, teste Cicer. in 1. Offic. non debemus  
 quicquam agere, cuius non possumus causam probabilem  
 reddere. Verum si absque causa, breuis a iudice daretur  
 dilatio, contradicendum erit, alia si sponte recipiatur, iuri  
 suo quis renunciare videtur, vt visum fuit Abb. in dict. ca-  
 pu. quod ad consultationem, in pen. not. & conferunt di-  
 sta per Ias. in l. vltim. colum. 9. ff. de fer. & per Bald. in l.  
 2. C. de episcop. audi. versicul. sed hic queritur, quod qui-  
 dem intelligo, nisi adeo breuis praestituta fuisset dilatio,  
 quod impossibile esset fieri, nam tunc illa redditur nulla,  
 vt ex his patet, quae supra diximus. Sed quando nulla dila-  
 tio in citatione ad comparandum data fuit, an citatus com-  
 parere obstringatur. multi multa dixerunt, vt Boer. latius di-  
 spuantem legas decis. 235. Alexand. in l. liber homo, §. 1.  
 ff. de verbor. obligat. Felin. in capit. consuluit colum. 3. vers. Com. opi.  
 sed tenendo op. de offic. delega. & Vant. vbi supra numero  
 71. qui testantur receptiorem esse opinionem, quod tacite  
 intelligitur tempus, infra quod citatus comparere possit.  
 Nicol. Anton. & auatius.

30

Com. opi.

Et hoc quia.) Citationem inuvalidam nihil operari,  
 dixit Afflict. decisio. 182 numero quarto, & in capit. pri-  
 mo, praeterea, quae sit prima caus. in vrbibus feud. & eo loci  
 quod ¶ quando citationis commissio inefficax fuit & nul-  
 la, similiter & ipsius executio inuvalida erit, de qua ma-  
 teria eundem videas affatim differentem decisio. 366 ru-  
 mero 15 cum sequent. & decis. 2 numero 6. & 8. Cuius tem-  
 peramento id tamen intelligas, vt ibi numero 7. quan- to ci-  
 tatus non comparuit, secus vero est, si eius praesentia copidius  
 fecerit: nam ¶ per comparicionem, citatio quamuis nullius  
 fuisse roboris, efficitur valida, vt Felin. adnotat in e. illud  
 in 4. colona de praescrip. Abb. cons. 38 lib. 1. qua de re Gram.

e

31

32

Nu \*

legat

tertia, non  
 Sit, v. Bald.  
 x infuatio-  
 nisi primo  
 alio loco  
 loco prop-  
 & in c. in  
 prio iurib  
 dit Lap. de  
 impore heri,  
 Bartol. &  
 om vltim. f.  
 i pulchre  
 l. 2. f. are pr  
 in l. 1. in pi  
 ad dilatio-  
 ca, vt  
 in fin. & h.  
 ad consilia  
 ea, de dilat.  
 r. Afflict. in  
 act. vult. es  
 Bartol. in  
 consuetu in  
 Afflict. decis.  
 te praegere  
 dicitur ad  
 ato locu.  
 67. & qd  
 si finis, §.  
 ff. de iur-  
 gis, §. 3. l. 1.  
 dit. cum hi  
 facilius so-  
 in pacto in-  
 det

legas decis. 61. numero 6. & 8. cum sequen. & omnium.  
dem Felin. in cap. cum contingat, col. 6. vers. & in  
limit de rescrip. & in c. ex tenore col. 3. ver. requirunt  
prestati, eo tit. Dec. in cap. cum causa in 3. not. de offi. leg.  
& cons. 187. & 449. Rip. in cap. 1. numero 30. de iur. in  
est communis opinio, ut Balb. restatur in tract. prescrip.  
2 part. 6 part. principalis questio. 1. vide etiam Rot. decisio  
ne 271. in not. & Boer. decisione 235. ubi latissime rem ex  
plicat, ibique quod ¶ quoties citatio inualida ad notitiam  
adversarij pervenerit, ea probata, citatio legitima reddatur,  
quod & voluerunt Roman. consil. 410. Marsil. in rubric. de  
probat. nume 371. Gomes. in regul. de non iudic. in x. sup. op.  
pli. quest. 16 numero 68. & Ruin. consil. 61. numero 3. &  
cons. 117. numero 5. libro 5. Ceterum, quomodo hac notitia  
probabitur, docet Rot. dist. decis. 271. & habetur per Regula  
conclu. 539. Boer. citata decis. & Van. de null. sent. quomodo  
mod. sent. null. de sen. num. 122. cum seq. & huius rei ratio  
la est, quod citationis vitium purgatur, si citatio comparatur,  
nam citatio non ob aliud fit, nisi ut quis compareat: & ideo  
presentia sine citatione sufficit, Doctores in l. ff. de in ius  
voc. & in cap. 1. de iudic. & haec opinio communibus iuris  
Com. opi. gijs à Doct. ribus recepta est, teste Tiraque. de viroque re  
tract. §. 9. in gloss. 2. numero 17. Nicolau. Antonius Gra  
narius.

**f** Propter non comparitionem, &c. Aude Affli.  
decis. 366. numero 14. & Felin. in precedenti addit. alle  
gat. ubi ¶ non comparente parte atque instante, citatio  
circumducitur, adeo, quod dixit Affli. citatio loco, ¶  
quod per citationem circumductam iuris pendencia non  
inducitur. Fallit tamen, ut eo loci habetur post DD.  
Rot. & decis. 245. quando citatio ad omnes & singulos  
fit usque ad sententiam facta fuisset, tunc etiam  
non circumducitur, quancumque actor vel reus com  
pauerint, ut hic etiam auctor declarat, atque Dec. cons. 466.  
numero 28. Ne: huiusmodi ¶ circumducta citatio, sine in  
ualida iurisdictionem perpetuat, ut per Paul. Castr. in l. 1.  
& i. ff. de ser. Felin. in cap. gratum, col. 1. de offi. deleg. gloss.  
vltim.

vt in cap. cum plures, vbi Ancha. & Domin. vterque col.  
 vlt. & Franc. colum. 3. vers. 3. de offic. deleg. in 6. & Ancha.  
 cons. 16. Nec etiam talis citatio malam fidem inducit, nec pa-  
 cificam possessionem interumpit. Bald. in auth. offeratur, co-  
 lum. penul. de lit. cont. & in l. 1. in prin. C. si ex delicto def.  
 Guid. Pap. decis. 159. Felin. in c. illud, colum. 3. de prescript.  
 Ios. in l. vlt. in 6. limit. ff. de eo, per quem fac. erit. Mars. in  
 rubr. de probat. nu. 211. & Gomes. latè in reg. de annali poss.  
 in quest. 45. Nec\* quoque per citationem inuvalidam pre-  
 uentio siue iurisdictionis preoccupatio fit, vt tradunt Ioan.  
 Andr. & Abb. in 5. not. & Maria. in 4. in cap. proposuisti de  
 for. comp. alias enim fieret, vt per eos ibi, & Bald. in l. si plu-  
 ribus. ff. de leg. 1. & probat. rex. in l. si quis postea. ff. de iudic.  
 & in l. incola. 2. vbi Accurs. ff. ad municip. in qua quidem  
 preuentione nedum dies consideratur, sed etiam hora, vt  
 ex Afflitt. decis. 382. nume. 5. perpendere liceat, quamuis i-  
 ps. vigore statuti in eo themate aliter sentiat. Nicolaus Au-  
 ton. Grauatius.

37

Nisi pars. Sententia\* absque partis citatione prolata  
 inuvalida est, & tenor, vbi Docto. notant, de re iud. Afflitt. de-  
 cis. 346. num. 16. Quinimò si absque peremptorio citatio fie-  
 ret, non valeret sententia, Scrib. in l. ad peremptorium, ff. de  
 iudic. & Afflitt. precitato loco, num. 17. que quidem citatio  
 ad sententiam etiam in iudicijs summarijs locum sibi vendi-  
 cat, alias nulla erit ipsa sententia, clem. sepe de verb. signifi.  
 Rom. consi. 255. Et hoc adeò verum est, quòd non valet sta-  
 tutum, si dicitaret sententiam contra non citatum validam  
 esse. Felin. in c. ex parte, 2. de off. dele. & in c. dilecti filij, de  
 excep. Gram. decis. 65. num. 4. cum seq. Affl. decis. 307. in si.  
 Boer. decis. 247. & Dec. consi. 63. name. 11. vbi communem  
 hanc opinionem esse affirmat. Quinimò si citatio omitteretur  
 (etiam si principis esset sententia) nulla redderetur, c. pasto-  
 ralis, de re iud. Felin. in c. cum olim, nu. 12. eod. tit. vbi hanc  
 opinionem omnium calculis approbatam asseuerat. Qua de re

B  
38

Com. opi.

Com. opi.

Nº 5

abun-

abundè per Vant. in tract. de null. sent. poss. licet voluerit  
 14. & Capit. decis. 69. nu. 35. & hoc regulariter in prin-  
 cipis sententia procedere intelligas. secus autem, quia si  
 iusta causa, nam utique tunc sine citatione valet. Bald. in  
 l. cessante in princ. C. quomodo & quando Iudex. Alciat.  
 consil. 2. colum. 7. versicu. & quod notat Bald. lib. 1. in  
 Maran. in praxi, in 6. part. in primo membro, numero 10.  
 ubi de stylo Senatûs Neapolitani meminit, in quo omnes sen-  
 tentie absque citatione feruntur, & valet, quia sub regis  
 nomine proferuntur, quo de stylo per Afflic. habetur decis.  
 283. & iterum 391. apud quem rationem quare sic ferun-  
 tur, videbis. Caterùm in Rom. Curia pars unius partis ad sen-  
 tentiam audiendam citatur. Rota decisio. 242. in not. Alex-  
 and. co. si 105. libro quinto, Felin. cap. consiluit, num. 8. de  
 offic. delega. & Vant. in tracta. de null. sent. quibus modis  
 null. r. pa. num. 108. licet quandoque in Rote auditorio, (in  
 causa tamen veluti quando general. s. serie superstant) sine  
 citatione sententia proferrantur, ut patet decis. eiusdem  
 Rotæ. 755. sciendum est, quòd in vacatione, in antiq. Peramo  
 si dubium esset, an ista interuenerit citatio, presumeretur  
 quidem, quamuis insententia de ea mentio minime facta fue-  
 rit, Ias. in l. si se ita obulit, §. condemnatum, num. 8. ff. de re  
 iud. ubi hanc opinionem communem esse autumat. Nich-  
 aus Anton. Gratat.

**Com. opi.**

Rotæ. 755. sciendum est, quòd in vacatione, in antiq. Peramo  
 si dubium esset, an ista interuenerit citatio, presumeretur  
 quidem, quamuis insententia de ea mentio minime facta fue-  
 rit, Ias. in l. si se ita obulit, §. condemnatum, num. 8. ff. de re  
 iud. ubi hanc opinionem communem esse autumat. Nich-  
 aus Anton. Gratat.

**h**

Quia commissio.) Commissionis siue rescripti in-  
 rem in citatione inferri debere, alias nequaquam iudici ma-  
 ximè delegato credendum esse, nec citatum contumacem i-  
 gi posse, si ille non comparuerit, censuerunt Bart. & Anglin  
 in l. 2. ff. si quis in ius voc. non ier. Felin. & ceteri in 112.  
 de reu. de offic. deleg. Lap. allega. 55. Guid. Pop. decis. 32. &  
 445. Alexand. consil. 17. libro primo, & co. sil. 200. in  
 lib. 2. & Dec. consil. 214. Quinimo \* siue oratorius sit iudex,  
 siue delegatus, ante omnia de eorum potestate docere debet.  
 Nam iudicare publicè munus est, l. quippe, ff. de iudic. l. 7. de  
 iudi.

§. iudicandi, ff. de var. cogn. At publicum habere mixtus vel priuatum, iure non praesumitur, Baldo hoc dicente in l. 1. in prin. C. de reb. alie. non alien. & in l. 1. §. 6. C. de test. ord. & traditur per Docto. in cap. si fore, de elect. in 6. I. §. in l. more maiorum, ff. de iuris iud. omn. iudi. & Dec. consi. 572. in cau. fa. vltim. col. Et dixit Angel. Clau. in Sum. in ver. culpa, nu. 13. quod iudex excommunicando nil facit, nec sententia tenet per praedicta, quia ei. (nisi de commissione docuerit) credendum non est, & tradit Pant. de null. sent. ex def. Et citat. num. 47. Et ne aum. utile, aut potius necessarium est, de eorum potestate iudices ob ea, quae diximus, docere, verum etiam certi ut simus, quando tempus ad cognoscendum praesentium currere incipiat, cum Doctorum communis sit conclusio, teste Franc. in capitu. super eod. 2. de appellat. quod tale tempus à die praesentatae commissionis et ab initium sumit. si tamen certo sub numero dierum, aut mensium fuerit praestitutum, secus verò si ad certum diem, veluti citato loco est legere. Nico. Anto. Grauatius.

Appellatione pend.) Limita, hoc locum habere, quando in arbitros compromissum fuit, secus\* verò si in arbitratore, tunc etenim arbitrio siue compromisso (vulgò ut dicitur) non obstante, appellationis tempora currunt, ut per Anch. consi. 284. Habebis, apud quem huiusce rei, quae nam sit ratio, explicatum videbis. Quae de re & Mil. legas in reper. ver. Terminus prosequendi, ibique etiam, quod nec terminus prosequendae appellationis currit agenti super attentatis. Nec quando iudex est in causa, quia procedere non vult. Rota in not. de appella. decis. 7. alias 651 si appellatus in add. vel si appellans sit infirmus aliasne impeatus, qui si per testes legitimum impedimentum probare non valet, statur eius iuramento, Rota eo. tit. decis. 25. alias 155. si certus terminus in fin. vltim. ad Nico. Anto. Grauat.

Licet tempora.) An partes\* terminum prosequendae appellationis ultra biennium expressè prorogare possint, illum

Com. opi.

i

48

k

43

illum

- illum vel breuiare, magnum est inter Doctores opinio  
 aded, quod Bart. & nonnulli modo affirmatiuam, non  
 Com. opi. gatiuam tenuerunt opinionem. Ceterum, inter cuiuslibet  
 hanc sententiam communibus suffragijs itum est, ut  
 presse partes non possunt, tacite verò (ut puta si casus  
 promitterent) utique prorogare valent, Doctores in l. prop  
 vandum in princ. C. de iudic. & in cap. ex ratione de app.  
 Rom. consi. 174. Boer. decis. 283. Sylu. consi. 40. num. 3. &  
 Moran. qui latissime hanc questionem disputat in par. in  
 6. part. in verb. Appellatio. num. 225. quamuis ipse commu  
 ni opinioni non inhereat, veluti non pauci etiam nec contem  
 nenda auctoritatis inficias iere, ipse tamen Moran. testatur  
 communem opinionem, quam supra diximus. Prædicta verò  
 intelligenda sunt in tempore prosequenda appellationis  
 cuius autem in tempore appellandi decem dierum, quod  
 pacto aliquo, nec à iudice, nec ab ipsis partibus tacite, neque  
 expresse prorogari potest. Franc. in d. c. ex ratione. & Mar.  
 vbi supra num. 230. Et eò usque verum est, quod decem  
 expresse prorogationem in prosequenda appellatione fieri  
 non possit, quod etiam si iureiurando fieret, hinc usque non ve  
 leret, ut Paris. testatur in tract. Synd. in verb. sententia. §. de  
 43 stat vnum aliud. Quia \* hanc prorogationem facere sibi prin  
 cipi conuenit, qui spiritum vite (quasi Deus terrestris) per  
 emptæ causse insufflare potest, veluti Paris. ibi. & traict  
 Capic. decis. 11. & 165. & 206. Boer. decis. 248. & in con  
 sult. Bituring. titu. des costumes. §. 23. Afflic. in consil. 17.  
 Neap. sæpè contingit, in fin. & Guido Pap. consil. 38. in fin. &  
 sic vsu receptum est, & praxis inoleuit, ut principes potest  
 ptam instantiam reuiuiscant, ut prædicti Doctores etiam in  
 stantur. Nico. Anto. Grauat.
- 1 Qua ratione.) Attentatorum \* causa pendente  
 44 lia non currere, cum temperamento intelligas, nisi ob calum  
 niam (ut sæpissime ab improbis fieri solet) attentata propo  
 sita fuissent, ita pulchrè Abb. & Felinus declarant in c. ex  
 ratione,

tionē, de appell. & Alexand. confi. 43. lib. 3. vbi dixit, quod  
caussa instantia labitur, quando ob calumniam super nullita-  
te actorum opponitur atque agitur, cum equum non sit, ut  
proprius dolus alicui parocinetur, l. ita demum. ff. de arbit.  
l. verum. §. tempus. ff. pro soc. nulli enim malitia sua debet  
esse lucrosa, l. prim. in princ. & l. ne ex dolo. ff. de dolo, l. pen.  
c. de lega. c. sedes, & c. ex tenore, de rescrip. cap. ex literis,  
2. de dol. & c. ad nostram, de emptio, & vend. & c. statui-  
mus, de offic. delega. lib. 6. Sic & in altera facti specie, caus-  
se instantia actori non currit, quando reus subterfugiens  
causam protelet. Gloss. magis in c. venerabilis, de iudic. que  
valde ibi à Maria. Socin. commendatur, ab Alexandro ete-  
iam consilio 42. lib. 3. et que Tiraquell. de vtroque retract.  
in gloss. secunda, §. duodecimo, numero 1. Nicolaus Antonius  
Grauatinus.

Finge denique.) Huc spectant, que supra diximus, lib.  
4. cap. 4. sub lit. 1. & que nuncupatim Imoc. Bald. & Fel.  
scribunt in c. significantibus, de offic. delega. Barto. & alij in  
l. si procurator, §. si ignorantes, ff. mand. Bald. confi. 5. lib. 3.  
& Afflic. in constitut. reg. Neap. Appellationum tempora.  
Nicolaus Antonius Grauatinus.

## LIBER VIII.

DE NULLITATE, EIVSQUE TEM-  
poribus & processu.

## CAP. I.

## SUMMARIVM.

- 1 Appellatio, saluo iure dicendi de nullitate, an va-  
leat? num. 17.
- 2 Appellandi praxis & formula, atque de nullitate  
dicendi, & num. 18.

Nullio